

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Zsarátnok.

Budapest, május 22.

(v.) A magyar politikának szemei mellől gróf Goluchowski ma leoldotta az ellenzót, amelytől közéletünk alig tud meglátni egyebet, mint a saját magunk apró perpatvarait. S ahogy lehullt az ellenzót, megtárgyalt tüstént a szemhatár s feltárult előttünk a monarchia nemzetközi érdekszálainak egész szövevénye. Megláttuk pozíciónkat a világpolitikában, nagyhatalmi állásunknak nem mindenütt egyenlő értékű biztosítékait; megláttuk azt is, amiből bizalmat s megnyugvást merithetünk, azt is, ami komoly figyelmünket és szorgos éberségünket hívja ki.

Adjuk meg a külügyminiszter urnak azt a bókot, hogy őszinte volt. Mielőtt kifeszítette volna azt a vásznat, amelyre rá akarta festeni külügyi helyzetünk hűséges képét, előbb eltávolította palettájáról a rózsaszínt. A komoly helyzetről komoly képet akart nyújtani, nem volt tehát szüksége erre a színre. Ijedékeny felebarátainkat szépen kérjük, ne méltóztassanak megrémülni. A helyzet, amelyet Goluchowski bemutatott, csak komoly, de éppen séggel nem fenyegető. Sőt komolynak is csupán egyetlen ponton komoly; igaz, hogy éppazon, amely érdekeinket a legérzékenyebben érinti. Nincs semmi baj Kínában; a mi szereplésünk ott csupán reprezentatív természetű volt. Azért mentünk oda, mert az európai koncertből el nem maradhattunk; de minthogy csak igen csekély mértékben vagyunk Kínában érdekelve, ennél fogva csak igen csekély mértékűek azok a kockázatok, amikbe bocsátkoztunk. Gyarmatosítani nem szándékoztunk, harci babérokat sem akartunk Kínában szerezni; jelen voltunk, mivel távollétünk ártalmára lett volna nagyhatalmi állásunknak, — ennyi volt az egész. Ugy hiszszük, ezért az okos mérték-tudásért akadnak irigyek ama hatalmasságok közt, akik nagy erkifejtéssel dicsőségre is, gyarmatszákmanyra is pályáztak.

Európa nyugati és északi része felől sincs baj. A hármasszövetség még áll épp oly szilárdul, mint eddigelé és pompásan teljesíti békefenntartó hivatását.

Baj csak egyetlen ponton van: itt a térszomszédságunkban, a Balkán-félszigeten. S erre a pontra tereli figyelmünket az őszinte külügyminiszter mai exozéja. Ázsiához semmi közünk, hadd veredjenek Kínában az európai hatalmak, áldozataikat sajnáljuk, zsákmányukat nem irigyeljük, versengésüknek télen szemléelői voltunk, vagyunk és maradunk. Annál több a közünk ahhoz a darab Kelethez, amely itt forrong a mi meleg közelünkben. Azaz hogy nem is forrong, csak izzik. Gróf Goluchowski ráfújt a Balkánpolitikát elfedő szürke hamurétegre s megmutatta, hogy alatta bizony izzó zsarátnok rejtőzik még mindig. Jó ezt tudnunk, s köszönet érte Goluchowski-nak, hogy megmutatta. Nem azért mutatta meg, hogy megijedjünk. Hanem azért, hogy el ne bizakodjunk. Mert már-már ugy volt, hogy szinte kezdtünk elbizakodni. Mióta kitudódott, hogy Oroszország és a magyar-osztrák monarchia a Balkánpolitikára nézve megállapodott a statuskvóban, azóta erősen meggyarapodott a magyar közvéleményben az arra való hajlandóság, hogy vessük el hát a keleti kérdés gondjait és éljünk minden erőnkkel ősi kedvtelésünknek: a házi perpatvarnak. Ha nyugton hágy a muszka, mi az ördögöt bibelődjük mi a Balkánnal? Ő sem visz el onnan semmit, mi sem viszünk el onnan semmit, szent a békekesség. Gyöpre hát magyar, gyerünk veredni. Így gondolkodtunk; és kimentünk a gyöpre, és veredünk.

Ebben a kedvtelésünkben most kissé megzavar a külügyminiszter komoly beszéde, amely beszéd nem csupán komoly, hanem okos is. Hiszen szó sincs róla, a muszkával rendben vagyunk. Oroszország nem ragadja magához sem Macedóniát, sem Bulgáriát, sem Szerbiát. De ki szavatól nekünk érte,

hogy a Kelet szlávjai nem szaladnak önként Oroszországhoz? Ki biztosít minket a felől, hogy Oroszország közreműködése nélkül is nem jönnek-e létre a Balkán-félszigeten olyan hatalmi etolódások, amelyek nekünk inyunkre, érdekeinknek hasznára semmi módon nem lehetnek? Mi nem akarunk a Keletre menni; terjeszkedő törekvéseink a balkáni népek rovására nincsenek. De kettőt követelnünk kell feltétlenül. Az egyik az, hogy ahová mi nem megyünk a Balkánon, oda más se tegye a lábát. A másik pedig az, hogy keleti szomszédaink férjenek meg a börtükben s maradjanak veszteg, valamint hozzánk nem jönnek, azonképpen máshová se menjenek. *Ennél alább nem adjuk.* Ez a jó magyar politika, a jó osztrák-magyar politika, a jó békepolitika, a jó világpolitika.

Hogy ez a politika érvényesüljön, azért mentünk Boszniába. Andrásynak ezt a politikáját fényesen igazolta az idő s kitünően folytatja Goluchowski. Nem azért foglaltuk mi el Boszniát, hogy terjeszkedjünk. *Hanem azért, hogy ellenünk ne terjeszkedjen senki.* S továbbá még azért is, hogy onnan tartsuk rajta a kezünket a Balkán békéjén. A keleti népeknek is valóságos áldásuk a mi boszniai pozíciónk.

Az tartja őket féken, mikor nagyon is szeretnének egymás ellen törni. Lám most is milyen szerencséje Szerbiának, hogy Bosznia nem osztódott fel közt és Montenegro közt. A Draga királyné reménytelen reménykedése bizonyára arra bírta volna Montegrót, hogy a szerbiai zavarokkal élve, kiverje onnan a vetélytársat. Hát ott vagyunk és ott maradunk. És nem türjük, hogy a Balkán hatalmi egyensúlyát bárki és bármi megzavarja. Mi vagyunk az egyetlen nagyhatalom, amely nem üzexpanzív politikát. Beérjük bölcsen a nyugalommal, s őrizzük a mások egyensúlyát, nehogy kiközkenjünk a magunkéból. A mások útját el nem álljuk, de azt sem engedjük meg, hogy mások torlaszolja el a mi utunkat.

TÁRCA.

Hajnali séta.

— A Budapesti Napló eredeti tároaja. —

Irta: Molnár Ferenc.

Reggeli öt óra lehetett, amikor az utolsó barátomat is hazakisértem. A Kálvin-téren maradtam, egyedül, s amerre csak néztem, őrsek voltak az utcák. Ekkor valami könnyű, édes reggeli szellő jött a Muzeum felől, belekapaszkodott fekete kabátomba, s mintha hívott volna, hogy menjek vele a Duna felé. Elindultam a reggeli csöndességben, körülöttem fehérek voltak a házak, mintha frissebb színben kelneknél fel az éjszakai pihenő után, semmi zaj nem volt az utcán, csak a Duna felől jött valami halk, zsongó morajlás, amely telemuzsikálta a lelkemet. Hol valami bus magyar nótává vált bennem, hol valami nagy szimfóniává, amelyben olyan nagy fogalmaknak felelnek meg a hangok, mint: jövő, szerelem, élet, halál...

A Duna csodásan szép volt. Fehér volt, végig fehér, így tükrözta vissza a tejopál halvány fényével világos eget, s partjain a bokrok nagyon halvány zölddel húzódtak végig. A látóhatár végén reggeli pára állt a vizen, de ebbe már belehullott a nap első néhány sugara, ebben már szelid sárga, piros, égő-rózsaszín foltok usztak, mint ahogy a belső tüzek átvilágítanak a nemes opálon. Előttém fekete bárkák állottak a part mellett, s az egyikben két asszony énekelt valami vontatott, igen vallásosan hangzó dalt, a ma-

gas hangokat elhuzta, hosszan, bátortalanul esengő hangon.

Ekkor virágok erős parfümje csapódott az areomba. Megfordultam, s láttam, hogy kis koscsin virágot visznek a vásáresarnokba. Nagy garmadába hányva hevert a koscsin fehér és lila orgona, közbén a zöldje, s amerre csak elhaladt a kis szekér, illatot szórt maga köré, utána uszott a levegőben a nehéz szag, akár hágy után a füstje.

Nagyon kábult voltam, ahogy esőndesen elindultam a kis szekér után, lassu lépéssel, mintha halottas koscsit kísérnék, a szememet félig lehunyva. Így vonultunk be a nagy vásárpalota üvegteteje alá: az egyszerű kofaasszony, aki a szekérkét húzta, a nagy fehér és lila orgonacsomó, meg én.

Benn akkor már sok virág volt. A kis szekér rakományát nagy csomókba fogta össze a parasz-asszony s ugy cipelte föl az emeleti karzatra. Az utolsó garmadával én is fölmentem a lépcsőn. Reggel felé az ember bőbeszédű lesz, én is elkezdtem csöndes kedélyességgel beszélni magamban. Csak ennyit mondtam:

— Ejnye, de sok virág.

Mert a lépcső mellett már nagy csomókban hevert a nagy asztalokon a környékbeli mezők színes aratása. Nagy sárga halomban csupa kankalin, halvány-sárga sárga, halványzöld kelyhű finom virág. Odább gyöngyvirág és ibolya. Soha még ennyi ibolyát együtt nem láttam. Valóságos domb volt, sőtéttila apró szirmokból összerakva, benne halványabb, világoskékbe hajló foltok. Oldalt egy csomó a földre esett, ez nagyszirma volt, mint megannyi lilaszín pille, egy szőke lány szedegette össze, akinek piros rokolyája kirikoltott a sötét lilaságból.

Most már kezdtem komolyabban venni ezt a virágerdőt. Hogy néhány lépést mentem, a fordulónál meg kellett állnom a meglepetéstől, annyi volt a virág. Most már a fejem fölé nőttek, oldalt felém nyomultak, s az illatuk nyomasztóan szállt a mellemre. Az üveggal mellett az első sugarakban összeverődtek a színeik. Vízet futtak rájuk a lányok, s a kis csöppek szikrázva adták vissza a szirmok fényes színeit. Rózsaszínű és szelidlila jácintok borultak egymásra husos fürteikkel, fölötük felnyult magasan egy rengeteg orgonacsomó. Nagy orgonabugák szerelmesen simultak egymáshoz, a laza fürtök közt pedig sötétzölden szorongtak a leveleik. Alól, a földön megint kankalin, nagy kosarakban, odább megint gyöngyvirág, cserepekben. Aztán jöttek a rózsák.

Ereztem, hogy nagyon felizgat ez a rengeteg sátorba boruló sok virág, bántja a lelkemet, mint valami szomorú vers. Mert érteni kell, hogy alattam, mellettem, fölöttem, mindenütt nagy virághalmok voltak, mindenünnen éles színek verődtek a szemembe, mindenünnen orgona, jácint, gyöngyvirág, rózsza, ibolya, buzavirág, fehér és kék lilium hajolt felém és én ugy jártam a rengeteg szirmosomó, levélhalmaz közt, mintha valami tulvilági kertben járnék, ahol több a virág, mint a levél s ahol annyi az izgató, vérforraló parfüm, hogy szinte muzsikává válik az ember lelkében.

Uralkodtak fölöttem, éreztem. Elnyomva, mely szomorúsággal jártam közöttük s ahogy előre szaladtam, újabb színes garmadák, ragyogó fürtök, szikrázó fényű nagy virágboglyák következtek. Ugy féllalomban láttam, hogy lányok, asszonyok hajladoznak köztük s néha mellettem is elhalad egyik-másik, öre fogott orgonabokrétával, gyöngy-

Ezt írni Goluchowski a Balkán népeinek. Értsenek rajta a szomszédok, mert ebben az értelemben nem csupán jóakarát van az ő irányukban, hanem megnyilatkozik benne szilárdan és méltósággal a magyar-osztrák monarchia nagyhatalmi önérzete is. Valamelyes része az értelemből szól a magyar nemzetnek is. Legyünk részen. Féliszemünk ott legyen mindig a Balkán-félsziget népeinek gyűny mozgolódásain. Köszönet Goluchowskinnak, hogy félretolta a hamut és megmutatta alatta a zsarátokot.

A csatornakérdés Magyarországon.

Budapest, május 22.

Egy kiváló szakember tollából kapjuk a csatornatervekre vonatkozó igen érdekes fejtegetést:

Hieronymi Károly *Az osztrák csatornatervek és feladataink víziutaink fejlesztése* körül címen a közgazdasági társaságban tartott felolvasásával a téves nézetek és hangzatos frázisok által megmérgezett közvéleményt józan irányba terelte, midőn kiváló egyéniségének egész súlyával és tudásával kimutatta, hogy az osztrák csatornatervek kivitele, — különösen a dunai csatorna — Magyarországra nézve csak előnyös lehet és semmiféle költséges ellenintézkedésekre Magyarország részéről szükség sincsen. Céltalannak és feleslegesnek jelezte továbbá a Jules Verne regényeibe illő fantasztikus csatornatervet, mely Stettint a Kárpátoktól és a Vág, Duna és Száva felhasználásával a Karszton át Fiuméval akarja összekötni oly célból, hogy egy nem létező világgazdaságot erre az útra tereljen.

Kimutatta végül, hogy csak oly csatornákat kell építenünk, melyek sik területen, Budapesttől Csongrádra és onnan egyrészt Szatmárra, másrészt Temesvárra aránylag kevés költséggel és technikai szempontból a sikeres kivitelre való teljes kilátással létesíthetők.

Hieronymi világos és alapos előadása dacára szükségesnek tartom, hogy rámutassak több oly körülményre, melyekre Hieronymi ki nem terjeszkedett és melyek kellő méltatása mellett a csatornák előnyei sok tekintetben kisebbeknek fognak látszani. Előadásának ama részében, amelyben a csatornák és a vasutak előnyeit összehasonlítva konstatálja, hogy a vasutak gyorsabban, a csatornák ellenben olcsóbban szállítanak, egészen figyelmen kívül hagyja azt a fontos körülményt, hogy a

csatornák nyáron néhány hétig, télen pedig néhány hónapig nem használhatók.

Ez a körülmény, párosulva a szállítás rendkívül lassúságával okozza azt, hogy a közönség a vasúti szállítás nagyobb belértékénél fogva szívesen fizet 20—50%-kal nagyobb szállítási díjat, mint az *Nördling* Vilmos kiváló mérnök és szakember még 1885-ben írt, de ma is teljes aktualitással bíró kitűnő könyvében kimutatta. Különösen áll ez a magyar viszonyokra, mivel természetünk gyors értékesítése mezőgazdaságunkra nézve sokszor valóságos életkérdés.

Nem lehet tehát a csatornadíjakat a vasúti díjakkal egyenlően összehasonlítani, illetve egyenértékű számoknak tekinteni. Nem lehet különösen a csatornákra a tömegáruk — kövek, téglák, szén — után szedett minimális díjakat a gabona után szedett vasúti rendes díjakkal egybevetni. Teljesen kizártnak kell tekinteni, hogy a dunai csatornán, — mely kilométerenként 700.000 korona költséggel épül, melyet 5—600 méter magas vízvázslatón át kell vezetni száz zsillippel, vagy három-négy óriási emelőművel, és melyre vonatkozólag maga Koerber osztrák miniszterelnök kifejezte abbéli aggodalmát, hogy az *üzemköltségeket sem fogja fedezni*, — a gabonát minden kényszerítő ok nélkül kilométerenként 1.0—1.2 fillérért fogják szállítani, mint az olcsó üzemű és előreláthatólag nagyforgalmu német *Mittelland-Canal-on*, vagy oly csatornákra, melyeken sem a befektetett tőkének kamatoztatásáról, sem a fenntartási költségekről nem kell gondoskodni.

Nördling szerint a francia csatornákra nézve, bár azok csak 2—300 tonnás hajókra számítvák, bizottságilag megállapították, hogy az *egy tonnakilométerre eső kamathányad átlag több mint 3 centimes*. Igaz ugyan, hogy a gazdag francia állam csak mintegy tizedrészét szedi e hányadnak, de ilyen nagylelkűséget mi az osztrák államtól sem nem várhatunk, sem nem kívánhatunk. Ha mégis felteszszük, hogy a csatorna igénybevétele érdekében a dunai csatornán (feltéve, hogy az belátható időben megépül, ami az Ausztriából érkező újabb hírek szerint épp oly kérdéses, mint a német *Mittelland-Canal-é*) csak a fenti összeg felét fogják csatornailleték gyanánt beszédni, vagyis tonnakilométerenként 1.5 fillért, akkor is a viteldíj az osztrák csatornákra és csatornásított folyókra 1.5 + 0.5 (szállítási költség) = 2.0 fillér lesz, ami kétszernél több, mint a Hieronymi által az egész hajóutra felvett 0.96 egységtétel.

A Hieronymi által az *olcsó üzemű Ferencsatorna* és más hasonló víziutakra nézve felvett 0.96 fillérnyi szállítási költséget ugyanis a szóban levő felette drága üzemű osztrák hegyicsatornákra alkalmazni nem lehet. Sőt nagyon valószínű, hogy a költség az általunk számításba vett 0.5 fillért is meg fogja haladni.

A fentemlített 2 fillérről olcsóbban egyébiránt a gabonát az osztrák mesterséges víziutakon — tekintettel az ott is nagyon befolyásos agrár körökre — semmi esetre sem fogják szállítani. Az osztrák birodalmi tanácsban már is meglehetősen lelohasztották a csatorna-elleneséket azon aggályokkal, hogy az idegen, különösen pedig a magyar gabonának az olcsó csatornadíjak által előmozdított beözönlése kedvezőtlen befolyással lesz saját terményeik értékesítésére.

A fenti, helyesbített számítás után, megtartva is a budapest-bécsi Duna-szakasza a Hieronymi által felvett 0.96, vagy kerekén 1 fillér tonna-kilométerenkénti egységtételt (habár a Dunagőzhajós Társaság ezen tétel kétszeresét számítja), lenne a gabona szállítási díja Budapesttől Prágába 100 kilogrammonként 147 fillér (290 kl. a 0.1 és 590 kl. a 0.2 fillér) a Hieronymi által kiszámított 83 fillérral szemben.

A theoretikus megtakarítás lenne tehát a közvetlen vasúti szállítás mellett fennálló rendelkezés 256 és a bécsi átrakodással elérhető 244 fillérnyi mai árrakkal szemben 109, illetve 97 fillér, vagyis kerek összegben 1 korona, mely megtakarítás távolabbi magyar, illetve cseh provenienciák részére talán 2 koronáig is emelkedhetnék.

Ezen még mindig elég jelentékeny különbségek, ha az *érdekelt vasutak díjtételeit le nem szállítják*, a Hieronymi által nagyon helyesen első sorba állított magyar-cseh forgalom egy részét mindenesetre az új víziutakra fogják terelni, de korántsem az általa feltételezett nagy mérvben.

Ezen kivitelnek igen jelentékeny része ugyanis nem származik oly magyar állomásokról, vagy nincs oly cseh állomásokra rendelkezés, melyek földrajzi fekvésüknél fogva a víziutat igénybe vehetik. Az is kétségtelen, hogy a vizen való szállítás lassúsága és éppen a legnagyobb kiviteli évadban való bizonytalansága mellett (késő ősszel és télen) igen sok áru, mely esetleg a víziutat igénybe vehetné, még magasabb viteldíjak mellett is ezentul a minden tekintetben nagyobb belértékkel bíró vasúti szállítást fogja választani, amint ezt a tapasztalat Franciaországban és Angolországban, sőt nálunk is már régen bebizonyította, amennyiben a magyar vasutak még az alduai olcsó szállítással is sikeresen versenyeznek.

Mindezeknél fogva a Hieronymi által remélt 13 millió q-val szemben — ami az egész, itt tekintetbe jövő magyar kivitelnek kétharmadrésze — *legfeljebb* 4—5.000.000 q-ra (e között legjobban esetben talán 3—4 millió q gabona és liszt) tehetjük azt a mennyiséget, melylyel magyar provenienciák fognak az új víziutakat almentálni. Azt pedig nagyon is kérdésesnek tartjuk, hogy a magyar kivitel ilyen aránylag csekély, legfeljebb 20—25 százalékát kitevő hányada az összes magyar gabona-termés értékét oly irányban befolyásolná, hogy például a buza ára az egész országban ugyanannyival emelkednék, amennyivel egyhány — megengedjük fő relációkban — a szállítási díj leszállítatik.

Korántsem lehetnének oly nagymérvűek a magyar közgazdasági érdekekre nézve az osztrák csatornatervek kivitele által háramló előnyök, amelyek talán tizedrészét sem tennek ki azon évi 50—60.000.000 koronának, mely összeget Mastalka osztrák birodalomtanácsai képviselő Hieronymi előadása alapján kiszámított és ebből legott azt a következtetést vont, hogy így tehát mi sem természetesebb, mint az, hogy *Magyarország hozzájáruljon az osztrák csatorna-hálózatok építési költségeihez!*

virágokkal teli puttonnyal, köténybe fogott ibolyával. Hozták, egyre hozták a kertek szerelmes virágait s már fullasztó volt az én halálra fáradt fejemen ez a rémesen sok illat, ez az egymásra neheződő, bántóan tömött, minden ízében virágból való erdő.

Menni kellett, visszafelé.

— Nem bírom — mondtam esőndesen.

Es ahogy megfordultam, kigyult az üveg-tető fölött a nap. Átvette a vastag üvegen narancsszínű sugarait, színtakasztó fényével öntött le minden garmadát s most láttam, hogy ebben a diadalmas nagy fényzónában, szikraesőben minden szírom megkapja a maga kis sugarát, szírványos lesz a sok apró vízesőpp s az egyik nagy garmada, amelyet az előbb kének láttam, most tobzódik az azurszínű üvegfényben, a mely lilában, a ragyogó vörösben, szinte kergetőztek, harcoltak rajta a tüzes színtoltok, annyi mindent keltett életre a esőpp szirmooskák közt a nap.

— Menni, menni...

Alulról morajló lárna jött, lenn rendezkedtek a gyümölcsös, zöldéségek kofák, nagy szekerek csörtettek be a kapun, kiáltozás hallatszott.

Es egyre fényesebben sütött be a nap. Nagyon fáradt volt a szemem s most úgy láttam, hogy reszket körülöttem a virágrengerek. Ugy gondoltam, hogy látom a virágokból kirezgő illatot, amely fényes szárnyaoskákön olvad bele a nagy napsugarakba. Hajladoztak, mozogtak körülöttem a ragyogó csomók s a lélekzetem mélyről szakadva, nehezen jött.

Es ekkor utánam szólt az egyik lány:

— Nini, az ifiur.

Ránéztem. Ez valamikor szobalány volt nálunk, amikor az édesanyám nagyon beteg volt. Híven ápolta s amikor szegényke meghalt, ott állott fehér ágya mellett s velünk sirt keserűesen.

Vidáman mondta:

— Az ifiur még mindig ilyen későn jár haza? A szegény tekintetes asszony ha élne, de szomorú volna...

Nem is feleltem neki, úgy mentem előre. Ott hagytam a virágai közt s éreztem, hogy nem bírom tovább, sirmom kell. Könnyes lett a szemem, a szégyen is égette az arcomat, hogy így sirva megyek végig közöttük s ahogy szétnéztem, a könnyekem keresztül már csak fényes, égő foltoknak láttam a virágokat. Es mert vissza akartam fojtani, nagy erővel tört ki belőlem a sírás. Csuklatta, rázta a mellemet, szorította a torkomat és a könnyek bőven folytak végig az areomon. Nagyon sirtam, nagyon sirtam sok mindent itt a virágerdőben, míg szeliden hajoltak rám az orgonabugák, integettek a gyöngyvirágok, meg a lilomok. Csupa reggeli tisztaság, a napkeltének szent szűzessége vett körül s úgy éreztem, hogy itt csak én vagyok bűnös. Fekete kabátom nagy gallérjával takartam el az arcomat, abba sirtam s ahogy lefelé siettem, megszólalt mellettem egy asszonyi hang:

— Az ifiur sir?

Igen, az ifiur sirt, nehéz zokogással ment le a virágok között, úgy érezte, hogy sirtantokat bontanak fel a mellében, s e pillanatban retentelenen fáj a szíve, mintha az ő szegény lelkében történne minden fájdalmas dolog, ami csak meg tudja ríkatni a mi egyszerű szívünket. Érezte, hogy elmúlt bánatokért sir el könnyeket, amelyekkel valamikor adós maradt, hogy fájó foglalatot fizet jövendő nyomoruságokért, amikor majd hallgatni és tűrni kell. Síratta az anyját, síratta a bűneit, síratott talán egy tisztá, édes emléket is, megsíraltott ezen a virágos hajnalon minden üstét, amit valaha kapott, s talán nem pusztá véletlen, hogy szűz virágokra estek a könnyei.

Jellemző egyébiránt, hogy — ámbátor a porosz vasutaknak egy része, főleg azok, amelyek a vesztfáliai széntermelő vidékekről Keletre visznek, az óriási forgalmat már alig bírják, és továbbá habár a tervezett, teljesen sík vidéket átszeli, tehát aránylag olcsón előállítható és olcsó üzemű német *Mittel-land-Canalnak* a porosz államvasutak fényes és irigylendő pénzügyi eredményei mellett könnyen átengedhetik a kevésbé értékes, tehát csak csekély viteldijakkal megterhelhető tömegárukat, — a csatorna tervét egyelőre mégis eljuttették. Jellemző továbbá, hogy már Ausztriában is, rövid felbuzdulás után, sok oldalról kívánják, hogy első sorban a természetes vízutakat és a kisebb, nem hajózható, de áradásúkkal kárt okozó vízfolyásokat szabályozzák, s hogy a rendkívüli nehézségek leküzdésével létesíthető duna-elbai csatorna építését későbbre halasztassák.

Mindinkább tért hódít, különösen Németországban ama felfogás, hogy nincsen megokolva a sokkal többre kerülő csatornákat más szempontból kezelni, mint a vasutakat.

A befektetett tőkétől, illetve nagy nemzeti vagyon kamatoztatásától eltekinteni itt sem lehet; a vasutaknál jóval olcsóbban pedig a csatornák még nagy forgalom mellett is csak úgy és csak akkor szállíthatnak, ha tőlük tiszta jövedelmet nem kívánnak. Az igazságos és általános teherviselés szempontjából pedig ez nem megokolt. A csatornák ugyanis csak egyes relációkban érvényesítik befolyásukat. Építésük — kivált oly méretekben, mint most kívánják, (600 tonnás hajók részére) rendkívül drága.

Végül a cél, főleg nálunk, — hol az egész országra terjedő, több mint 2000 millió korona óriási áldozattal létesített állami vasutálózat van, és ahol az áruk olcsóbb továbbszállítására az ország határán túl a nagy költséggel szubvencionált magyar hajózási vállalatok úgy nyugat, mint kelet felé rendelkezésre állanak, — sokkal olcsóbban és megfelelőbben érhető el egyszerű díjszabási intézkedésekkel. Fényes példa erre az államvasutak helyi díjszabása, főleg pedig kedvezményes jegyük, melylyel nemcsak olcsó tömegárukat, hanem legalább kivitelben, cukor-, vasárut, faneműek stb. is tonnakilométerenként ugyancsak két fillérért, a vámkülföldre rendelt örlemények pedig, még a felette drága üzemű károlyváros-fiumei vonalon is 1-6 fillérért 100 kilogrammonként szállíthatnak, mely utóbbi tételről Hieronymi maga is megengedi, hogy ennél olcsóbban még csatornán sem lehetne szállítani.

Ha a vasut ilyen tételek mellett, igaz hogy csak csekély haszonnal, szállít, sőt drága üzemű vonalakon talán csakis önköltségéért nyer kárpótlást, mindaddig, míg a forgalom a létező berendezésekkel már le nem bonyolítható — amittől még nagyon távol vagyunk — legalább újabb költséges beruházásokat nem szabad követelni, ami állami pénzügyi viszonyaink között mindenesetre nagyon is figyelembe veendő tényező.

Mind ezek után meggyőződésünk szerint csak a legnagyobb óvatossággal és az általános állami érdekek beható mérlegelésével szabad még a Hieronymi által ajánlott alföldi magyar csatorna-tervezetekkel is foglalkozni és csak akkor szabad azok megvalósítására gondolni, ha a duna-elbai csatorna építése biztosítva lesz és ha tüzetes tanulmányok után azon meggyőződésre jutunk, hogy a tervezett csatornák részére a szükséges szállítási tömegek rendelkezésre fognak állani és ha az óhajtott célt más uton és kisebb áldozatokkal nem lehetne elérni oly módon, hogy annak előnyeit az egész ország élvezze.

Ámbár nem tehetjük magunkévá a Hieronymi egész érvelését és nem követhetjük

összes következtetéseiben, nem hangsúlyozhatjuk eléggé újból ama nagy érdemét, hogy nagy tudásának és szaktekintélyének latbavetésével már oly alapokra fektette a szóban levő nagyfontosságú kérdést, hogy az többé másképp, mint az ország igazi szükségletének és érdekeinek szemmel tartásával, nem lesz megoldható.

BELFÖLD.

Egan alkonya. Ezzel a címmel megírt mai közleményünket egy mai estillap úgy értelmezi, hogy Páris Frigyesnek, a rutén akciói miniszteri kirendeltégre vezetőjének a lemondását elfogadták. Sietünk kijelenteni, hogy ez az értelmezés téves. Páris Frigyes lemondásának elfogadásáról mi nem írunk és nem is írhattunk. A lemondás elfogadása nem történt meg és reméljük, nem is fog megtörténni. Páris Frigyesnek ott kell maradnia, mert erre a nagy feladatra való rátermettségét már eddig is fényesen bizonyította s azért is, mert ebben az ügyben vele van az igazság és a tisztesség.

V. k. A néppárt lapja ma védelmébe veszi ellenünk *Rakovszky* Istvánt, a miniszter maga is mondja, *Rakovszky* István megbízása nélkül. Először is odaveti azt a kemény frázist, hogy tőlünk sem *Rakovszky* István, sem az egész néppárt magyar hazafiság dolgában leekét elfogadni nem hajlandó. Erre az a válaszunk, hogy akár „véleményez” bennünket erre illetékesnek az *Alkotmány*, akár nem, mi igenis illetékesnek tudjuk magunkat arra, hogy a kozmopolita reakció embereit magyar hazafiságra tanítsuk. Nekik van mit tanulni a hazafiságból, és tőlünk, akik a magyar nemzeti politikánknak meg nem alkuvó harcosai vagyunk, a magyar nemzeti állam kiépítésének el nem lankadó serény munkásai vagyunk, oktatást is, példát is bátran vehetnek azok az urak, akik az internacionális reakció szolgálatában állanak. Embervadászatnak mondja laptársunk azt, hogy *Rakovszky* urnál ismételtől megsürgöttük a választ multikori kérdésünkre. Pedig nem ez az embervadászat, hanem az, amelyet *Rakovszky* ur és társai folytatnak szünet nélkül a parlamentben és sajtójukban. Mi egy jogos kérdéssel fordultunk az embervadászokhoz és első sorban *Rakovszky* urhoz: fenntartja-e azt, amit régebben mondott, vagy ismeri-e már a magyar királyt is? És most már annál nyomtatékosabban sürgetjük ezt a választ, mert újabb meggyőződésünk arról is, hogy *Rakovszky* ur egyik védője tévesen hivatkozott enyhítő körülményekké arra, hogy katonai nevelésben részesült és osztrák-magyar katonatiszt korában tette az inkriminált nyilatkozatot. *Rakovszky* ur életörténetének egy alapos ismerőjétől tudjuk, hogy *Rakovszky* ur nem részesült katonai nevelésben, hanem előbb *Kalksburgban*, azután *Bécsben* tanult, később pedig *Pozsonyban* jogászokodott és csak egyévi önkéntessége után lett aktív katonatiszt. Megtudtuk továbbá azt is, hogy azt a bizonyos nyilatkozatot nem katonatiszt korában tette, hanem akkor, mikor már visszavonulva a civiléletbe, birtokán gazdálkodott és erősen közlekedett a politikai szerepléshez. Enyhítő körülmény tehát nincs, hazafiatlan nyilatkozatának a beszámíthatósága tehát nem kérdéses. Az a kérdés csupán — és ezt most ismétljük — fenntartja-e még most is azt a nyilatkozatát? Még mindig csak császárt ismer-e, vagy megismerte-e azóta a magyar királyt is? Tessék nyilatkozni. Tessék bűnbánóan vezekelni... Választ kérünk... V. k. ...

A polgári perrendtartás. Az igazságügyminisztériumba összehítt ankét ma folytatta a polgári perrendtartási javaslat tárgyalását. Többen, akik egyébként ellenzik a járásbírói hatáskör tágítását, a javaslat ily irányú rendelkezései mellett nyilatkoztak az esetre, ha az 500 forinton felüli perekre nézve az ügyvédi kényszer kimondatik. A 4. §-nál a többség

az ellen nyilatkozott, hogy a járásbírói hatáskör külön kereskedelmi kollegiális bíróságok szervezésének. A tanácskozás folytatását az elnököl miniszter péntek délután 5 órára tűzte ki.

A delegációk.

Budapest, május 22.

A magyar delegációnak ma fontos napja volt. Ma délután mondta el gróf *Goluchowski* az exorzéját, amelynek nyomán mindjárt élénk vita fejlődött ki. Az exorzé lapunk más helyén méltatjuk.

Délelőtt a tengerészeti albizottság tartott ülést és mindjárt ebben az ülésben le is tárgyalta a tengerészeti költségvetést. A bizottság csupa meglegedés volt és csupa köszönet. Megelégedéssel konstata a bizottság, hogy közte és a tengerészet vezetősége közt teljes az egyetértés. Egy kis nyugtalanság belevegyült ugyan ebbe a meglegedésbe, a flottaköltségek folytonos emelkedése miatt; de báró *Spaun* sietett eloszlalni ezt a nyugtalanságot és szent volt a béke.

És végül melegen megköszönte a bizottság a tengeragnak azt a szívességét, amelylyel megadta a kért felvilágosításokat, egyebek közt a magyar iparnak a tengerészeti szükségletekben való részletetésére nézve. Ebben pedig ugyan-csak nem volt köszönet. Sőt még csak komolyság sem volt benne. Valóságos lenézése a magyar parlament bizottságának az a megokolás, amelylyel tegnap betérjlesztett jelentésében a miatt mentegetőzik a tengeragny ur, hogy az új hadihajók építésénél nem adott több munkát a magyar iparnak. Csodáljuk a bizottság nyugalmát, amelylyel az olyan állításokon átsiklett, hogy nincs elég fejlett vasgyártásunk és nincsenek hajócsinálók, akik egy-egy csónakot meg tudnak csinálni. Reméljük, hogy a delegáció plénuma jóvá fogja tenni az albizottság mulasztását és felvilágosítja a tengeragny urat, hogy hol keressen magyar vasgyárakat és hajócsinálókat, még pedig a javából.

A mai vita során hozzá intézett kérdésekre báró *Spaun* részben reagálta ugyan az írásos jelentését, de teljes megnyugtatót nem nyújtott. Ezért, bár az albizottság, mint óhajtat, fölemlítette ugyan a magyar ipar részesedésének fokozását, de ez nem elég. Követelni kell, hogy nemzeti termelésünk minden téren olyan arányban vegyen részt a közös szükségletek ellátásában, amilyen arányban a közös terhekhez hozzájárulunk.

A mai ülésekről a következő tudósításunk számol be:

A tengerészeti albizottság.

A magyar delegáció tengerészeti albizottsága ma délelőtt tíz órakor *Pallavicini* Ede úrgróf elnöklése mellett ülést tartott. A közös kormány részéről jelen voltak: báró *Spaun* Hermann tengeragny, tengerészeti parancsnok, *Budisavljevic* Szaniszló tengerészeti vezérhadbiztos, *Jedina* Lipót sorhajókapitány, *Görts* Konstantin sorhajókapitány, *Tafitz* Ernő tengerészeti biztos és *László* Elemér sorhajóhadnagy. A magyar kormány részéről jelen voltak *Szell* Kálmán miniszterelnök és gróf *Szöchenyi* Gyula, ő felsége személye körüli miniszter.

Elnök: Az ülést megnyitván mindenekelőtt üdvözlö báró *Spaun* tengeragnyot, a tengerészeti osztály főnökét s ielkéri gróf *Teleki* Sándort, a költségvetésről való referátusára.

Gróf *Teleki* Sándor előadó: Röviden ismerteti az 1902. évi költségvetést. A költségvetés ugyanazokban a keretekben mozog, mint az előző években. Bebatán, részletesen megokolja a költségemelkedést tételről tételre. Szavait így végzi: A pontikai vízviszonyok arra kényszerítették a külügyminisztert, hogy ha önközül nyolcat Kínába küldjön. Nem hagyhatta szó nélkül, hogy az egész idő alatt tengerészetünkről és hajóünkről, amelyek nemcsak önállóan működtek, hanem más hatalmak katonáival együttesen is, mindenütt az elismerés hangján emlékeztek meg, ami csak büszkeséggel tölt el bennünket. Ebből győződünk meg legjobban tengerészetünk haroképességéről és az ott uralkodó legyelemről. Ezért elismerést tejez ki egy a maga, mint az albizottság nevében a tengerészet vezetősének. (Helyeslés.)

Gróf *Thoroszky* Miklós: A tengerészetnek 1896-ik évi előirányzatahoz képest a mostani költségvetés 75 százalékkal emelkedett, míg hadsergünk költségvetése ugyanezen idő a t csak 10 százalékkal; pedig a mi érdekeink sokkal inkább igénylik a megfeszített áldozatokat a hadserg, mint a haditengerészet részéről. Fokozza aggodalmait az, hogy nemcsak évről-évre új hajók építésének kezdeményezését látjuk, hanem sejtjeünk sincs arról, meddig fog a hajóknak megindított szaporodása tartani, mik azok az áldozatok, amelyeket tőlünk még várunk. 1896-tól 1902-ig csak az állandó jellegű kiadások 4,100,000

Az új kornak megfelelő.

E kályhák minden stílusban és különböző új mintákban és színekben készítenek.

TELEFON 108.

PUCHER-féle SZAB. GYORSMELEGÍTŐ

mely a több éven kipróbált és tökéletesen szabádalom folytan, minden javításokat fölöslegessé tesz, úgy működésben, mint a legújabb típusokban a legjobb eredményt érte el, minél folytan ezek tartósságukat tekintve a legolcsóbbak.

CSERÉPKÁLYHA,

PUCHER ANDRAS TEMESVAR

Józsefváros, Preyer-utca 4. sájt ház.

forinttal emelkedtek. Felemlíti, hogy a Kaiser Karl VI. és több ezután épített hajóknak Belleville-kazánokkal vannak ellátva. Ez évi március havában olvasta, hogy az angol admirális által kiküldött szakbizottság egész határozatán elene nyilatkozott ezeknek a kazánoknak. Azért kérde: igaz-e az hír és ha igaz, melyek azok az okok, melyek erre vezettek s nem lesz-e szükséges a kicseresés, és ha igen, ez minő költségekkel jár?

Rosenberg Gyula: Kérde, hány kislejtendő hajó van még, melyeknek pótlása szükséges? Ezt tudnia kell a bizottságnak. Epp úgy tudnia kell, hogy a belezetett építkezések folytán szabadul-e föl annyi költségvetési hitel, hogy a fokozatos emelkedésnek végére érhetünk? A költségvetés megítélésére a pozitív alapot csak az átlag megállapításával nyerjük.

Bolgár Ferenc: Az előző években kimondott, hogy ha volna is egy flottaterv, nem terjesztendő a delegáció elé, mert az nincsen hivatalos annak elbírására. Utóbb kijelentette a tengerészeti parancsnokság, hogy flottaterről nincsen szó, hanem csak régi hajók pótlásáról. Eppen ezért, bár reméli, hogy nem fog budget-eme kedés beállni, mégis csatlakozik Rosenberg Gyula kérdéséhez, vajjon nem lesz-e hajópótlások miatt túlságos az emelkedés a költségvetésben? A tengerészeti vezetőséghez még egy másik kérdés is óhat intézni. A lapok ugyanis sokat írtak a külföldi államokban, különösen Franciaországban a tengeralatti naszádokkal folyó kísérletekről. Amerikában is tetették ily irányú kísérleteket. Kérdezi, nálunk is tesznek-e ily kísérleteket, amik óriási összegbe kerülnek? A költségvetést különben általánosságban és részleteiben ellagadja.

Gróf Teleki Sándor előadó ismételt felszólalása után

báró Spaun Herman tengernagy válaszol a hozzá intézett kérdésekre. 1870-től 1884-ig a haditengerészet részére összesen csak egy csatahajó épült. Miután ennek következtében a haditengerészet nagyon hátramaradt, az utolsó években több hajóépítésnél kellett az országos bizottsághoz fordulni. Egy flottaterv felállításának kérdése már több ízben telmerült, egy alkalommal tényleg a megvalósulásához közel is volt, de minden alkalommal az országos bizottság volt az, amely ilyen terv megítélésére magát inkompetensnek jelentette ki. A haditengerészet vezetősége soha sem vette tervbe, hogy a flottát oly magasra fejlessze, hogy a nyugat-európai nagy tengeri flottákkal versenyre kelhessen, azonban mindig a sikeres és minden körülmények között hathatós partvédelmi szempontot tartotta szem előtt, amely az utolsó években a technika rohamos haladását folytán korszerű és több költségbe kerülő egységeknek építését tette szükségessé.

Ami azt a kérdést illeti, hogy a közel jövőben a flottánknak mily mérvű fejlesztésére lesz még szükség, kijelenti, hogy a egközelebbi időben előreláthatólag csak még egy csatahajó építésére lesz szükség, azonban kisebb hajókra, nevezetesen torpedóhajókra, naszádokra és felderítő szolgálat számára még több hajóra lesz szükség a meglévő ilyen hajók pótlására. Ami gróf Thoroczyak kérdését a belle-vidéi kazánokra vonatkozólag illeti, igaz, hogy rövid idő előtt egy bizottság volt kiküldve az angol admirális részéről kazánkérdés tanulmányozására, igaz az is, hogy ez a bizottság kedvezőtlenül nyilatkozott ezen vizes-kazánokról, de ez a kérdés eddigéig még teljesen lezárva nincsen és a bizottság kedvezőtlen ítéletét még Angolországban is sokan annak tulajdonítják, hogy a bizottság információit részben oly helyeken szerezte, amelyeknek gépészeti hivatalnokai és legénysége nem voltak teljesen beleavatva e kazánja kezelésébe, részint pedig olyan gyártelepek részéről, amelyek gyors és nagy mennyiségben való gyártás folytán nem minden tekintetben teljesen megfelelő kazánokat készítettek.

Eddigi tapasztalatok szerint kijelentheti, hogy ezek a kazánok nálunk minden tekintetben tökéletesen megélelték. A kazánkérdést különben a tengerészeti vezetőség a legéberebb figyelemmel kíséri. Azután az intercalarekre nézve adott báró Spaun részletes felvilágosítást. A tengeralatti naszádok kérdését a haditengerészet vezetősége hasonlóképpen a legnagyobb figyelemmel kíséri.

Báró Daniél Ernő: A flottaterv kérdéséhez szólva rámutat arra, hogy változtatás flottaterv már azért sem lehetséges, mert a tudomány napról-napra halad, de sehol sem annyit, mint a gép- és hajótékézés területén. A tengerészetnek semmi esetre sem szabad messzebb mennie, mint amennyit a nép teherviselési képessége elbir. A költségvetést ellagadja, de a flottaterv benyújtását nem kívánja.

Gróf Thoroczyak Miklós és Rosenberg Gyula ismételt felszólalásai után **Spaun Herman** tengernagy kijelenti, hogy nem kötheti meg teljesen kezét abban a tekintetben, hogy az új beruházásokat mind a felszabaduló hitelekkel fogja teljesíteni, mert előfordulhat az az eset, hogy nem szabadul fel elegendő összeg. Egy nagy hajó építése átlag négy évig tart és ha az építés pénzügyi okokból szenvedne haladékot, ez magára a hajó építésére nézve járna kárral.

Szóll Kálmán miniszterelnök: Azt hiszi, hogy ellenkeznek a delegáció tradícióival, de meg elvileg

is helytelen volna, ha erre nézve a jövőt valami tekintetben megkötő határozatot hoznánk. A delegáció tagjainak teljesen jogukban van, élnek is vele minden alkalommal, a közös kormányhoz a jövőt illetőleg ily kérdéseket intézni és attól felvilágosításokat kérni. A közös miniszterek mindíg a legnagyobb előzékenységgel adják meg ezeket a felvilágosításokat, amint megadta most is ő excellenciája, kinek nyilatkozata különben is teljesen megnyugtató és teljes világitást vet a kérdésre. E nyilatkozat alapján minden delegátus megalkothatja a maga véleményét és az így alkotott vélemény irányadó azután a további tanácskozássokra és határozatokra. A maga részéről kötelességének tartja figyelmeztetni az albizottságot hogy nem volna helyes dolog elébe vágni a jövő évi delegációk határozatainak, hogy nem volna helyes sem megszorító, sem kitégítő határozatot hozni, mert az egyik delegáció nem kötheti meg a másikat, amennyiben a delegáció működésének befejezésével jogkörét teljesen betöltötte és minden delegáció önállóan határoz. Eppen ezért a delegáció ilyen határozata inkább csak teoretikus értékkel bírna, gyakorlati haszna pedig nem volna. Midőn tehát ismételném — ugymond — hogy ő excellenciájának nyilatkozata teljesen megnyugtató, azt hiszem elégedünk meg magunk részéről is ezzel a nyilatkozattal. (Néni heleslés.)

Az albizottság ezután a *„költségvetést általánosságban elfogadja* és áttér a részletekre.

A részletes vita rendjén **Rosenberg Gyula, Bolgár Ferenc, báró Daniél és gróf Thoroczyak Miklós** intéztek kérdéseket báró Spaun tengernagyhoz, aki minden kérdésre megadta a választ.

Gróf Thoroczyak Miklós kérde, miért nem terjesztett elő a tengerészeti vezetőség számszerű kimutatást a magyar ipar részletéről.

Báró Spaun Herman tengernagy: A számszerű kimutatások ez idén azért maradtak el, mert a magyar delegáció ezelőtt két esztendővel küön határozatban kimondta, hogy a kiadások hovaorodításának a részletes kimutatása a zárszámadási előterjesztés alkalmával fog bemutatni. Ezek a kimutatások tehát a zárszámadással együtt már ezidén is be fognak mutatni, va amint jövőre is be fognak mutatni. Ami a múlt évre vonatkozó kimutatásokat illeti, azokat azért nem terjeszthettem elő, mert hat hajó volt külföldön és ezeknek származásai többször csak két hónappal később érkeztek meg. Így tehát még több hiányoznék a kimutatásokból; részletes kimutatásokból pedig csak eitorzott képet lehetett volna kapni. Ami pedig Magyarország részesedését illeti a tengerészet megrendelésében, kijelenthetem, hogy minden, ami abban az irányban csak történhetik, hogy Magyarország részesedése elérje a kvótáaranyt, meg is történik. En az utolsó időben folytonos összeköttetést tartok lenn a kereskedelemügyi magyar királyi miniszterrel és mindig tudatom vele, hogy milyen megrendelések eszközöndők; azonkívül közödtetnek a megrendelések a Magyarországon tekvő kereskedelmi és iparkamárakkal és közé tétetnek számos magyar lapban, amelyek jegyzéke a delegátusok rendelkezésére áll. A tengerészeti vezetőség különben a magyar kereskedelmi miniszternek azt a törekvését hogy több, eddigéig nem gyártott iparoknek gyártását Magyarországon megnovonsítsa, íő e telhetőleg minden alkalommal támogatta, de, fájdalom, még mindig vannak egyes cikkek, amelyek Magyarországon nem állítanak elő.

Rosenberg Gyula kéri a haditengerészet vezetőségét, hogy legalább approximative közölje a magyar ipar részesedési arányát.

Báró Spaun Herman tengernagy: Erre csak azt válaszolhatom, hogy Magyarország részesedése tavaly mindenesetre kedvezőbb arányt mutatott fel, mint az azt megelőző évben.

Elnök megjegyzi, hogy a helyes arányszámot nem az egyes iparokkékre vonatkozó számszerű kimutatás, hanem az összkidadásokból Magyarországra eső százalék képezi.

A magyar ipar részletése felett hosszabb vita indult meg, melyben részt vettek **Teleki Sándor** előadó, **báró Daniél Ernő, Thoroczyak Miklós és Bolgár Ferenc.** Végül kimondotta az albizottság, hogy *örvendetes tudomásul veszi, hogy a részletelési arány javul, de kijelenti, hogy a részletelés mennyiségét még fokozandónak tartja.*

Pallavicini Ede ógróf elnök azt a kérdést intézi a tengerészeti vezetőséghez, hogy nem volna-e lehetséges a tengerészeti akadémia felvételi vizsgálatán oly változtatást előidézni, amelynek folytán a magyar líjak bejutása, ami most a magyar iskolák tantervének az osztrák tantervtől való különbözősége miatt rendkívül nehéz megkönyvítették.

Bolgár Ferenc megjegyzi, hogy bizonyos hiányoktól el lehetne tekinteni, hogyha az illető egyéb tekintetben jó képzettségű és megélel.

Báró Spaun Herman tengernagy: A tengerészet vezetősége sulyt vet arra, hogy a magyarok minél nagyobb számban legyenek képviselve a tisztikarban és örömmel fogja üdvözölni, hogyha minél több ifju jelentkezik felvételre. A mi különben a magyar állampolgárok arányát illeti, kijelenti, hogy az nem annyira kedvezőtlen, amennyiben például a tengerészet tisztikarának 25 százaléka magyar honos. Sajnálatos azonban, hogy a tiszteknek nagy része idő előtt hagyja el a szolgálatot és részint a tengerészeti hatóságoknál, részint a magyar miniszteriumoknál, részint pedig a honvédségnél keres alkalmazást. A mi különben az akadémiaiba való felvétel nehézségeit illeti, arra nézve megjegyzi, hogy pl. tavaly a felvételre jelentkező osztrákok közül 80% állotta ki a vizsgát és hogy a magyarok közül ugyancsak 80% tette azt

sikerrel le. Igéri különben, hogy ezen kérdést tanulmányozni fogja.

Az albizottság végül **gróf Teleki Sándor** előadó javaslatára a tengerészet vezetőségének szives felvilágosításáért szives köszönetét és bizalmát fejezte ki, **báró Daniél Ernő** indítványára pedig az elnöknek és előadónak mondott köszönetet íaradságukért, megbizván egyszersmind az előadót az albizottság jelentésének elkészítésével.

Külföldi albizottság.

Ma délután négy órakor kezdte meg a magyar külföldi albizottság a külföldi előterjesztés tárgyalását.

Tisza Kálmán, a külföldi albizottság elnöke nyitotta meg az ülést, aki üdvözölvén a külföldi albizottság tagjait, felkérte őt, hogy terjeszse elő expozéjét.

Falk Miksa ajánlja a budgetet elölgadásra és felkéri a minisztert expozéjának megtartására.

(Az expozé.)

Gróf Goluchowski Agenor közös külügyminiszter hosszabb expozéjot terjeszt elő, amelynek első része kizárólag a *„kínai eseményeknek* van szentelve. Azt mondja, hogy azok az események, amelyek a hatalmak figyelmét a mult delegáció óta lekötötték, oly területen játszódtak le, amelyek a monárkiát prononcirozott fellépésre nem kényszerítették. A kínai események felett a hatalmakkal folytatott eszmecsere közös akcióra vezetett. Kezdetől fogva az volt a monárkia nézete, hogy a monárkia fellépése a kínai eseményekkel szemben csak oly keretekben mozoghat, amelyek a mi ottani csekély érdekeink által vannak határolva s amelyek némi kibővítést csak azáltal nyertek, hogy a monárkia kénytelen volt nagyhatalmi állásának megfelelő fellépést tanusítani. Ennek következtében a monárkia minden olyasmit került, ami a monarchiát felelősségteljes és súlyos kalandokba vitte volna, másrésről azonban nem került el semmit sem, amit teljesítenie kellett, hogy a kínaiaknak a népjoggal szemben elkövetett büntényei megtorlást nyerjenek s a békét és a rendet biztosítani legyen képes. Ezért küldött a monárkia a zavargások terére *Takuba* hajókat, s az ott kiszállt katonaság pedig követésünk védelmére szolgált. *Az a gondolat, hogy mi ezt a konstellációt egy formálvan kolonialis politikává egészítsük ki, kezdetől fogva ki volt zárva.* Ez már csak amaz intézkedések szelleméből is kitétszik, amelyek mi Kínában megtettünk. Mi mindíg megfontoltuk, hogy Kína a legkevésbé sem alkalmas terület arra, hogy eddig követett elveinktől eltérjünk.

Amikor a külügyminiszter befejezte a kínai kérdéshez tartozó fejtegetéseit, áttért az *európai viszonyokra* és első sorban a *Balkán-kérdéssel* foglalkozik.

(Keleti politikánk.)

Ez irányban — ugymond — csak megelégedéssel konstatalhatom, hogy *ismétellen felmerült aggasztó jelek dacára* a lefolyt évben is sikerült az *európai eseményeket a nyugodt lefolyás medrében megtartani.* Lehet, hogy ebben — bármily látszólagos ellenmondást mutasson is ez állítás — a *keletiasiai eseményeknek* lényeges részük volt, a mennyiben a nagyhatalmak, más gondokkal lévén elfoglalva, annyival inkább rajta voltak, hogy minden oly tünet ellenében, mely kellemetlen bonyodalmakra vezethetett, megfelelő nyomatékkal fellépjenek. De mindenesetre a tény maga kiemelni való és mint örvendetes mozzanat szerepelhet az év politikai mérlegében.

Hogy mennyiben lehet ebből megbízható következtetést vonni a jövőre, azt, ugy hiszem, senki sem határozhatná meg előre, különösen azon viharfészkek speciális viszonyaira való tekintetből, melyet a közeli keleti országok képeznek.

Az ott állandóan felhalmozott grúnyagynak inkább oly veszedelmeket rejteget, melyek folyton komoly aggodalmakat kelthetnek, s melyekkel szemben még a köztünk és Oroszország közt szerencsésen fennálló egyetértés sem képes mindenkor hatályosan közbelépni.

Mert amely örvendetes dolog is megállapíthatni, hogy ezen egyetértés a dolgok békés kifejlődésének már számos és igen elismerendő szolgálatot tett, mégis igazolhatatlan szépígtetés lenne ezen viszonyt oly panacea gyanánt tüntetni fel, mely magában elég arra, hogy azon meglepetések, melyek a Balkán vidékein oly sürün teremnek, feltétlenül ki legyenek zárva. Az ily feltöltés oly tévedést foglalna magában, melytől komolyan óvni kell a közvéleményt. Lényegében az 1897-iki megbeszélés igen értékes kezességeket nyújt ugyan oly irányban, hogy a balkán-vidéki események káros visszahatást ne gyakorolhassanak a *két nagyhatalom egymáshoz való viszonyára.* De ebből azt következtetni, hogy mindazon kitérőket is meggátolni képes, amelyek ama területen keletkezhetnek, strucmadár-politikához hasonlítana, amely csalódásokra vezethetne. Ez okból az oly kedvezőtlen jeleket, aminők egy idő óta azon irányban, számosabban fel-feltűnedeznek, *könyvedén venni*

sem szabad, sőt ellenkezőleg, intést kell azokból meríteniük fokozott vigyázatra, mert különben könnyen megtörténhetnek, hogy az események fejünkre nőnek és egy napon oly helyzettel találjuk magunkat szemközt, melybe egyszerűen belenyugodnunk nem lehetne.

Nem hogy magunk területi előnyök után törekednénk mások rovására. Bizonyára nem. Erről már több ízben oly világosan nyilatkoztam, hogy kétség az iránt többé fenn nem állhat. Ha mind a mellett politikánkunk mindjárt olyszándékot tulajdonítanak, melyek már jó rég üres találgatásoknak és céltalos koholmányoknak bizonyultak, akkor ez izetlen regék ismételt felmelegítése mögött nem rejlik egyéb, mint bizonyos, eszközeiben nem válogatók elemek erőlködése, hogy a közvéleményt ellenünk mozgósítsák, ezzel saját fondorlataikat és céljaikat takargassák.

De a mily távol áll tőlünk kalandos tervek, vagy területünk tágtárasra gondolni, épp oly kevésbé engedhetnénk meg más részről a fennálló politikai állapot ellen irányított oly tervek vagy változtatások, melyek a jövőben elterjedési érdekeink vagy épenséggel hatalmi állásunk hársítását foglalják magukban. Ezeknek csorbítatlan megóvása mindig vezereszméje marad keleti politikánkunk s ennél fogva soha egy percig sem volna szabad haboznunk, minden oly kísérlet ellenében, mely az említett konstellációk felmerülését előmozdítani alkalmas lenne, teljes határozottsággal fellépni.

Ez irányban kétségeknek fennforognia nem szabad.

A legkomolyabb jelenségek közé, melyek a Balkán-vidéken mutatkoztak s melyek jelenleg figyelmünket különösen igénybe vették, a Bulgáriában az úgynevezett macedoniai kérdés körül felmerült izgatás tartozik, nemcsak azon veszélyekre való tekintettel, melyek abból ezen országnak a szuverén hatalomhoz való békés viszonyát illetőleg keltezhetnek, hanem azon végzetes befolyásnál fogva is, melyet egyéb, minket közelebbről érdeklő viszonyokra gyakorolhatna.

Ha a forradalmi bizottságok eddigi üzemei már a bucaresti és szófiai kormányok közt sajnos feszültséget idéztek elő és a többi szomszéd országokban is nagy mérvben fokozták a nyugtalanságot, akkor nem kell különös látónoki adomány azon következmények felismeréséhez, amelyekkel egy akut összeütközés a Balkán-vidék általános helyzetét fenyegetné. Ehhez képest a nagyhatalmak részéről nem is maradtak el a nyomatékos intések és ha a bolgár fejedelmi kormányt nem lehet is megkímélni azon szemrehányástól, hogy túlságosan elnéző magatartásának a kellemetlen helyzet előidézésében része volt, viszont érdemeit kell betudni azt is, hogy a kapott tanácsokat megszívlelvé, legújabbban egy sor oly rendszabályt fogantatott, amelyek azon dicsérni való szándékáról tanuszkodnak, hogy mulasztásait telhetőleg helyrehozza és a bizottságoknak formaszertől mellékkormányt alakult, esztelen szereplésének elvlegre elejét vegye. Igen kívánatos lenne, ha Bulgáriának immár szabatos magatartása kiegészítést nyerne a macedoniai vilajetek közigazgatási viszonyainak javításában, mert azon messze terjedő elnyomási rendszabályok, melyekhez a török kormány a maga részéről nyult, magukban a baj gyökeres kiirtására nem elegendők és maradandó megnyugtatóra csak akkor lehetne számítani, ha e részben is orvoslatt lehetne teremteni. De sajnos, az ottani állapotok sok kívánni valót hagynak hátra s ebben oly állandó vesztély rejlik, mely előtt szemet hunyni nem szabad.

Mindenesetre a Bulgária részéről mutatkozó engedékenység örvendés fordulatnak tekinthető s nem lehet e fejedelemségnek jobbat tanácsolni, minthogy ezen az uton megmaradjon. Mert csak így és azon mértékben, amely szerint a béke és rend egyik tényezőjének bizonyul, számíthat azon rokonszerv csorbítatlan megtartására, melyben az ország fennállása óta az európai hatalmaktól részről s melynek értékéről nemzeti és állami fejlődésének különböző fázisaiban meggyőződnie alkalmá volt.

Szerbiában a nemrég oktrojált új alkotmánytól a politikai helyzet hathatósabb állandósítását remélik, mint amelyet eddig elérni sikerült s azon vannak, hogy minden rendelkezésre álló erőt a sok ízben nehéz válságokkal sújtott állami élet orvoslására összefoglaljanak.

Részünköröl e vállalkozásnak csakis jó sikert óhajtunk, különösen, mert szeretjük remélni, hogy Szerbia intéző körében a belső jólétől való gondoskodás karöltve fog járn minden oly törekvés kerülsével, mely a velünk ápoló jó viszonyunk kárára lehetne és ehhez képest monarchiánkunk e szomszéd ország iránt táplált jóakarát is lehangolhatná.

Mielőtt a Balkán-politikától más tárgyra térnék, még arról akarok megemlékezni, hogy a török-hellen háború befejezése óta függőben maradt kereskedelmi és konzulárius szerződés kérdése, amely több rendbeli kellemetlen vita és ellenkezés tárgyát képezte, nemrég a konstantinápolyi

nagyköveti konferencia itélkezése által mindkét részre nézve kielégítő elintéztést nyert.

E megoldás annál örövendesebb, minthogy bizonyára a Török- és Görögország közti barátságos érintkezést lényegesen elő fogja mozdítani, ami az ottani viszonyokat illetőleg mint megnyugtató mozzanat méltánylandó.

Ami már most külügyi politikánk általános irányát illeti, csak újból megállapíthatom, hogy ugyanazon biztos utakon halad, melyeket két évtized óta céltudatosan követünk: t. i. a szövetségesünkkel fenntartott szoros összekapcsolás útján, melylyel párhuzamosan jár a bizalomteljes viszonyok ápolása a többi hatalmakkal, mindenek fölött pedig a velünk szomszédos Oroszországgal.

Ez alapot fenntartani, mely az általános béke érdekeinek szempontjából évek óta oly helyesnek bizonyult, folytonos törekvésünk s azt hiszem, teljes joggal remélhetjük, hogy ezen a jövő sem fog változtatni.

Igaz, hogy egy idő óta megint mindenféle konokul terjesztett híresztelések szállonganak, melyeknek szembebillő célja, hogy a hármasszövetség szállításában való hitet megrendítsék.

De ezen mendemondák irányzatossága nagyon is átlátszó, semhogy azt azonnal fölismerni és igaz értéke szerint felbecsülni nem lehetne.

(A kereskedelmi szerződések.)

Nem is volna érdemes ezeket külön felemlíteni, ha bizonyos jól ismert elemek eddigi áskálódásaihoz nem járulna más körök törekvése oly irányban, hogy a politikai szövetséges viszonyok kérdése előnyös kereskedelmi szerződések megkötésével közvetlen kapcsolatba hozassék.

Bizonyára mai nap, midőn a közgazdasági kérdések annyira előtérbe nyomultak és napról napra nagyobb jelentőséget nyernek, azon tant, melynél fogva a kereskedelmi téren folytatott formaszertit küzdelem benső politikai viszony létezésével egészen jól összefér, alig lehet fenntartani.

Ennélfogva nem kevésbé bizonyos, hogy ama politikai viszonyok bensősége érdekében modus vivendi kell keresni és találni, mely a közgazdasági irányban felmerülő ellentéteket lehetőleg elkerülni és kiegyenlíteni alkalmas.

Meg is vagyok győződve, hogy a kereskedelmi szerződések küszöbön lévő tárgyalásánál sikerülni fog úgy Német- mint Olaszországgal szemben a melátnál felmerülő differenciák méltányos és mindenik félt meguyugtató kiegyenlítésére jutni.

De messze túlléne a célon és veszélyes teóriát támogatna az oly felfogás, mely a sokkal magasabb célokra szolgáló politikai szövetségeket a kereskedelmi érdekek feltételező kielégítő elintézésétől egynesen függővé tenné és ezzel az állami politika követelményeit anyagi természetű tekinteteknek alárendelné.

Az ily felfogás az irányadó tényezőknél, melyek politikai ténykedésük nehéz feladatát viselik, sem itt, sem másutt érvényre nem juthat. Azon előnyök, melyeket a hármasszövetség konstellációja kiválóan békés jellegénél és a jogok és kötelezések egyenletes fölcsatásánál fogva mindenik szerződő félnek biztosít, nagyon is szembebillő, semhogy róluk könnyű szerrel lehetne mondani.

Mindazonáltal baj volna, ha széles népréteg rendszeres felgatása és ámitása, ellenmondásra nem találn, oly áramlatokat idézne meg, melyek lazító és romboló természetűeknél fogva csak azon mozgódozó elemeknek kedveznének, melyeknek az európai viszonyok mostani alakulása, jól ismert okokból, szemüket szurja.

Az ily természetű tudorokodással tehát határozottan szembe kell szállni s a közvéleményben tárgy szerű felvilágosítás által azon belátást terjeszteni, hogy amint egyrészt a kereskedelmi ügyek a legmesszebb menő tekintetbevétel igénylik és minden kormány elsőrendű kötelessége, azokért hathatósan sikra szállni, másrészt egy politikai szövetség nem olyan dolog, melyet nagy nyomtérű érdekek kockáztatása nélkül kompenzáció tárgyává lehetne tenni már azért sem, mert az ily szövetséget nem szokás szivességből kötni, de főleg azért, mivel magasabb rendű szükségnek felelnek meg és mert azokban egymást fedező érdekek lelik biztosításukat.

Ez pedig ama további következtetésre vezet, hogy amint hiba volna, ily politikai kombinációba tisztán azon okból belemenni, mert kereskedelmi téren előnyöket biztosítanak, éppen ugy nem volna megbocsátható azokat elvetni, mert utóbbi szempontból nem nyújtják azon feltétlen kielégítést, melyet kereskedelmi szempontból kívánatosnak tartottak.

A mily szűrűdül állanak mindezeknél fogva szövetségi viszonyaink, oly barátságos érintkezésben állunk az összes többi kormányokkal, melyekkel azon komoly és őszinte törekvésben találkozunk, hogy a béke fenntartását minden lehető módon istápoljuk.

Ezen ernyedetlen munkálkodásnak, a felmerülő ellentétek kiegyenlítésére célzó folytonos törekvésnek tulajdonítható azon örövendés jelen-

ség, hogy a kínai ügyeknek kedvezőtlen visszahatását a távol Keleten együtt működő hatalmak viszonyaira, melytől eleinte tarthattunk, el lehetett kerülni. Ennélfogva bizonyára nem jogosulatlan azon remény, hogy az idején való szókimondás, valamint a kölcsönös érdekek méltányos tekintetbevételének rendszere, mely e téren oly kielégítő eredménnyel alkalmaztatott, más kérdések megoldásánál is nem kevésbé hatályosnak fog bizonyulni.

A miniszter vezetéttel tárcájának költségvetésére nézve adott felvilágosításokat.

A külügyminiszter után Gyurkovics György szólt fel és a balkáni helyzetről mondta el nézeteit.

(Az általános vita.)

Holló Lajos örövendés dolognak mondja a külügyi viszonyoknak állandóan békés alakulását, de ebben egymagában még nem lát okot a külügyminiszter iránt való bizalomra. A bizalom kérdésénél az a fontosabb szempont, hogy a béke, amelyet immár évtizedek óta élvezünk, a nemzet erőforrásainak gyarapítására, kulturális és materiális fejlődésének biztosítására használatos-e tel vagy sem és hogy diplomáciai szervezetünkben a nemzet jogai kellő elismerésre találta-e vagy sem? Fejtezeti hogy míg egyes nagy nemzetek a béke érdekében hozott áldozatok kibírják, addig más. szégyenben nemzetek öszerrozkadnak a tervek alatt. Néhol, így többek közt Romániában beláttak erjük egyoldalú túlesztésének a nemzeti organizmusra való romboló hatását.

Hite szerint Ausztria-Magyarországnak lett volna és lenne még ma is éppen e téren a legnemesebb hivatása. Itt állunk Európá közepén és keleti oldalán; nem lévén érdekelve sem egy, sem más irányban, semmi terjeszkedési vágygal nem bírva, nem lehetett volna más törekvésünk, mint az, hogy ugy a két állam, mint a többi érdektelen államok, a nyugati államok leszülségi áramából kikapcsolóssanak, hogy a nem érdekel államok rendeltetésüknek, kulturális törekvésüknek, anyagi erőgyarapodásuknak ábessenek. Nem jelenti ez a telenséget és közömbösséget, az állami és biztonsági kötelezettségek elhanyagolását, hanem jelenti a saját viszonyaihoz mért berendezésnek principiumát; a tulhajtásnak, az erők kipusztításának az elkerülését. E szempontok ma megengedik a hadi felszerelések lehető legtekélyesebb berendezését, de a katonai kiképzésnek populáris, olcsó, általános jellegét is nélkülözhetetlenné tessék. A mi külpolitikánk ma ezzel e telgással homlokgyenest ellenkező irányt követ. Azért ez az egyik ok, amely miatt bizalommal irányában nem viseltetik. A másik ok a külügyi viszonyzatnak Magyarországra nézve sérelmes voltában rejlik. Hol van meg ma a paritás külügyi szervezetünkben? Hol nyilatkozik meg Magyarország külön állása diplomáciai szervezetünkben? Hol van meg az ország címere zászlaja, nyelve? Hisz a külföld előtt az egész diplomáciai szervezet csak mint osztrák szervezet jelenik meg, teljesen hamis színben tüntetve tel Magyarország közjogi állását. Magyarország nem avakozik a másik áfiam belétele, viszonyába és nemzeti törekvéseibe! Ez kizárólag Ausztria ügye. De Magyarország az ő állami önállóságát, szemben az osztrák hatalommal, százados küzdelmekben vívta ki. Minden látszat tehát, amely még ma is az öszszmonárkia nevében jelenik meg, hamisítás a közjogi helyzetet szemben, amely nem egységes birodalmat, hanem két különálló és független államot ismer. Az a bizottság, amelynek törvényes hivatása volna Magyarország érdekei szempontjából a külügyek ellenőrzése, egyszerűen expeiditív közzegző rajut, amely évtizedeken keresztül csak azt tartotta hivatásának, hogy hivatalos bizalmat és költséget szolgáltatasson annak a rendszernek, amely minden közös intézményt Magyarország közjogi sérelmére egyoldalú osztrák intézményre teljesített és alakított ki. Magyarország független államiságát ezerveres alkotmánya biztosította s fenntartotta a nemzet szivessége és áldozatkészsége. Az a helyzet, amelyben a külügyek vezetése és kezelése ma telvik, nem telet meg a magyar nemzet független állami létének; azért azokhoz a költségekhez, amelyekkel ez a rendszer fenntartatik nem járú hozzá és a külügyi költségvetést meg nem szavazza.

Rakovszky István a költségvetést általánosságban elrogadja, de kijelenti, hogy aggodna má vannak a külügyi politika tekintetében, melyeket a nyilvános ülésben fog előadni.

Ugron Gábor a költségvetést nem fogadja el. Az általános külügyi politika bíralatába nem bocsátokzik, hanem ezt a nyilvános ülés számára tartja fenn, amennyiben ezt a parlamentáris ellenőrzés megkívánja. Annvira el van vonva a nyilvánosság elől a delegáció működése, hogy a külügyminiszter expozéját az utókor a delegáció egyetlen hivatalos iratában sem találja meg. A török postaviszály kérdésében nem adott a miniszter felvilágosítást. Mikor két oldalról: északról és délről a nagyatlalmak Törökországban kedvező állást foglalnak el akkor nekünk nem áll érdeklünkben olcsó hősködésért a török kormányval rossz viszonyba jutni.

A postaviszályt állami vagy magánvállalati működés-e? Ha magánvállalati működés: akkor támogatásra tarthat igényt; ha pedig állami működés, kérdezi, hogy miképp történhet az, hogy a keleti postai szállítás összes jövedelme az osztrák kincstárba folyik be és azt gazdagítja, a magyar pedig hordozza annak terheit, de hasznában nem részesül. Kérdezi: mit tett a külügyi kormány Ausztria és Magyarország kereskedelmi érdekeinek megvédése szempontjából, midőn 1900-ban Oroszország Törökországtól azon előnyt szerezte meg, hogy a Kis-Ázsiának fekete-tengeri partjairól építendő minden vasúti vonalára az építés tekintetében neki elsőbbségi jog engedtetett? Ugyanazon évi januárban szóló it a delegációban hivatkozott arra, hogy a Duna kereske-

delmi kibaszolásának folytatását a Fekete-tengeren, Kis-Azsiánkk a Trapezuntán megjelölt pontján egy osztrák-magyar tókével felépült vasutal, mely az Entrates vagy a Tigris egyik alkalmas hajózási kikötőjéhez visz, kell érvényre emelni.

Akkor kiesinyelték itt ezt a célatot, az oroszok pedig három hónap múlva elzárták az utat az elől, hogy az osztrák és a magyar áruokk ezután oda szabad konkurrenciával juthassanak be, mert ha Oroszország vasutat épít, akkor azon vasutnak tarifája által saját áruinak túlnyomó kedvezményt tud nyújtani az osztrák és a magyar árukkal szemben. Mit tett érdekeink megvédelmezésére a külügyminisztérium? A sasok, a felirások most is minden ígéret dacára a követségeknél és konzulátusoknál ugyanazon németek és osztrákok, a nélkül, hogy a kereskedelmi alkalmazva volna. Mikor fogják már az ígéretet beváltani, hogy a magyar állam címere és zászlója és a magyar felirás egyenrangban helyezessék el a követségeknél és konzulátusoknál? Mivel indokolja a közös külügyminiszter, hogy Konstantinápolyban az osztrák és a magyar alattvalók és védettek számára kiadott hivatalos hirdetések, népszámlálási hirdetések olasz nyelven adtak ki, ho ott a hivatalos nyelv a német? Talán avval, hogy 110 évvel ezelőtt a velenceiek azon a nyelven adminisztráltak? Veleönt elvesszítettük, de az olasz nyelv a mi ősi maradásunknál fogva Konstantinápolyban még megmaradt.

A konzuli nevelés nagyon hiányos, mert ma az állampolgárok érintkezése eginkább kereskedelmi okokból és érdekekből, nem pedig közjogi célatból történik. Kereskedelmileg képzett konzulátusunk nincs; ezért a kereskedelmi érdekeit lefogni, támogatni nem képesek, de nem is tartják hitvátsuknak, mert magukat nagy uraknak és a kerületükbe eső honpolgárok kis királyainak képzelik, nem pedig érdekükben és szolgálataikra kirendelt hivatalnokoknak. Olyan szégyenletes esetek fordulnak elő, hogy osztrák vagy magyar alattvalók eladják követeléseiket német birodalmi polgároknak, mert éveken keresztül a mi konzulátusunk nem járnak el az ő érdekeikben, a német birodalmi konzul pedig a legnagyobb erélyvel, határozottsággal lép fel s kereszülviszi az alattvalók védelmét, mert tekintélye van, amit a mi konzuli és követségi hivatalnokaim nélkülöznek. Az osztrák-magyar alattvalók érdekei nem találnak védelemre pl. Ismidben sem, ahol sok keresztény magyar alattvaló lakását még múlt év április havában feldúlták, vagyomnak, butoraikat török hatóságok elhurcolták, de elégtételt még maig sem kaptak.

Részben az is oka a konzuli intézmény ilyen hatástalan működésének, hogy a magyar alattvalók nyelvét nem beszélik, azokkal érintkezni nem tudnak, kívánságaikat nem bírják lefogni és ha a magyar alattvaló külföldön konzulátusoknál akar eljárni, kénytelen közbenjáróhoz fordulni, amikor nem egyszer azok csalárdságának és ravaszágának áldozatává esz.

Az említett okoknál fogva a külügyi vezetéssel szemben elégedetlen és a költségvetést nem szavazza meg.

Gróf Goluchowski Agenor közös külügyminiszter válaszol a felmerült kérdésekre. Ami a *Törökországgal* való posta-konfliktust illeti, a miniszter az előadóval egyetértőleg szintén abban a hitben van, hogy ennek a konfliktusnak keletkezése teljesen érthetetlen, és hogy ez — miként az előadó magát kifejezte — minden szükség nélkül idéztetett elő. Május 5-ikén a török hatóságok a posta-zsákokat lefogalták és kiűrtették, ami ellen a hatalmak természetesen azonnal erőlyesen tiltakoztak. A külföldi hatalmak konstantinápolyi postaiszolgáltatása nem nyugszik ugyan írott szerződésen, de, különösen monarchiánkra nézve, már 150 év óta létezik, egy soha meg nem támadott gyakorlat. Oroszországgal a postaviszonyok 1783 óta külön szabályozottak és ennek a rendezésnek leglyenegebb határozmányai a többi államokra is kiterjesztettek. Törökország eljárását avval indokolta meg, hogy az idegen posták mindentéle meg nem engedett tárgyakat szállítottak, amit azonban a külügyi kormány a leghatározottabban tagadásba vesz. A török kormány tényleg nem akart engedni, sőt remélte, hogy ez által a kérdés által a hatalmak közt szakadást fog előidézni. Ez a törekvés azonban hiábavalónak bizonyult. Előállott tovább a posta azzal, hogy a török postainstémény európai magaslalon áll; ezt azonban megafolták, mert azt tapasztalták, hogy a török hatóságok által lefogalt postaküldemények nem voltak rendszeres továbbíthatók. Törökország ismételtlen jegyzékeket küldött, amelyek azonban a hatalmak tartalmuknál fogva visszautasítottak. Két nap előtt aztán a török külügyminiszter megjelent valamennyi nagykövetségél, a történetekért valóságos boosánatot kért; kijelentette, hogy a posta forgalma most már teljesen biztosítva van és, hogy gondoskodtak arról, hogy hasonló kellemetlen események a jövőben ne ismétődjenek. A nagykövetek a külügyminiszter ezen nyilatkozatáról tudomást vettek s annak tartalmát közös jegyzőkönyvbe vették fel, amivel ez az ügy immár elintéztetnek tekinthető. (Helyeslés.)

Ami azt a kifogást illeti, hogy a Törökországban alkalmazott postahivatalnokok csupán osztrákok, megjegyzi, hogy ez nem az ő intézkedésének követkeése, hanem már 1867-ben az osztrák és a magyar kormány közötti megegyzés jött létre mely szerint a postahivatalnokok Törökországban osztrákok lesznek. Ami az előadónak Macedoniára vonatkozó kérdését illeti, erre nézve utal expozéjában tett nyilatkozatára.

Rakovszky megjegyzésére, aki kifogásolta hogy a külügyminisztérium nem bocsátja a bizottság rendelkezésére a diplomáciai okmánygyűjteményt, megjegyzi, hogy csak rövid ideig tetteit közzé ilyen gyűjtemény, de a delegátusok meggyőződtek arról, hogy ebben a gyűjteményben csak alárendelt jelentőségű okmányok voltak nyilvánosságra hozhatók és

aztán ók maguk is helyeselték az ugynevezett vörös könyvek beszüntetését.

Ami a szintén Rakovszky által felhozott azt a megjegyzést illeti, hogy a külügyminiszter ismételtlen utalt az Oroszországgal való egyezményre a nélkül, hogy annak tartalmáról bővebb felvilágosítást adna, emlékeztet a miniszter arra, amit ez ügyben már ismételtlen mondott: nevezetesen, hogy Pétervárott négy évvel ezelőtt beható eszmecsere folyt, amely alkalommal kint, hogy a mi monarchiánk és Oroszország között egy kérdésre nézve sincs olyan nézeteltérés, amely némi jóakarattal mellett mindkét fél megelégedésére békés uton kiegyenlíthető nem volna. Ezért kölcsönösen abban állapodtak meg, hogy minden felmerülő kérdés tekintetében oly megoldást keressnek, amely lehetőleg minden jóes érdekek megfelel. Tehát szerződésről nem volt szó soha. Határozottan ellene volt a miniszter mindig az érdekszférák ilyen leosztásának, mert ez csak ellentétet feldzésére szolgált alkalmat.

A két hatalom törekvése oda irányul, hogy a Balkán államok önállóságát védje, belügyeiknek rendezését azonban nekik maguknak engedi át, a nélkül, hogy erre befolyást gyakoroljon, de az érdekszférák megosztásáról szó sincs.

Ha Rakovszky a miniszternek szemrehányást tesz azért, hogy ez expozéjában nem emlékezett meg a *touloni* találkozásról, a miniszter csak csodálkozását fejezheti ki a felett, hogy kívánják, hogy az osztrák-magyar külügyminiszter expozéjában erről az eseményről is nyilatkozzék. A miniszter ismételtlen kijelentette, hogy ő a *harmas-szövetséget* politikája megdönthetetlen alapjának tekinti, hogy azonban ennek kiegészítését a *szövetség* tagjainak más hatalmakkal való barátságos viszonyában találja. Így viszonyunk Oroszországhoz az utóbbi időben különösen barátságos lett és ha hasonló történik Oroszország és Franciaország között, szöliót az nemcsak, hogy nem nyugtalaníthatja sőt ezt az általános helyzetre nézve nagyon kedvező jelenségnek tartja.

Ami azt a kérdést illeti, vajon viszonyunk Szerbiával éppen olyan jó-e, mint ezelőtt másfél évvel, a miniszter kijelentheti hogy *vázolász e tekintetben nem állott be*. A mi részünkről nem történt semmi, a mi ezt a viszonyt megzavarná, s épp úgy feltételezhető Szerbia részéről is, hogy a jó viszonyt saját érdekében is épölni fogja, azonban egy más államnak minden között tanusítandó magatartásáért egy miniszter sem vállalhat garanciát. Mi mindig oda fogunk törekedni, hogy a jó viszonyt a többi államokkal fenn-tartjuk, de utána szaladni nem fogunk senkinek sem. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Rakovszky István helyreigazítja félreértett szavait, amit a miniszter megelégedéssel vesz tudomásul.

Ezután gróf Széchen Miklós osztályfőnök ad részletes felvilágosításokat.

Gróf Apponyi Albert csatlakozik Ugron Gábor nézetéhez annyiban, hogy a politikai vita tulajdonképpen a de egáció teljes ülése elé tartozik. A maga részéről helyeslést fejezi ki a külpolitika irányára iránt azon meggyőződésben, hogy a miniszter nyilatkozatának alaphangja Magyarországon a legnagyobb helyesléssel fog találkozni.

Tisza Kálmán elnök bezárja az általános vitát és az albizottság többségének határozataképpen kimondja hogy az albizottság a külügyminisztérium vezetése által követett politikát teljesen helyesli a külügyminiszternek bizalmát fejezi ki és az 1902. évre szóló közösbügi költségvetést általánosságban eloadja.

(A részletes tárgyalás.)

A részletes tárgyalás során a központi igazgatásnál Ugron Gábor felhívja a külügyminisztert, hogy mutassa ki minden évben, — és ne hanyagolja el a delegáció régi határozatát, — hogy hány magyar és hány osztrák állampolgár van alkalmazva egy a központban mint a diplomáciában és a konzulátusnál.

Gróf Széchen Miklós osztályfőnök: A magyaroknak a kvóta arányában való alkalmazása minden egyes esetben szolgálati tekintetből nem lehetséges. A konzulátusoknál javulnak a viszonyok, de sajnalatos, hogy magyarok nem jelentkeznek elegendő számban erre a szolgálatra, aminek az oka bizonyára az, hogy odahaza jobb alkalmazást találnak és jobb karriert remélnek.

Az udvari és állami levéltár tételénél Ugron Gábor követeli, hogy az abszolutizmus idejében felsőbb hatóságoktól visszatartott magyar állami érdeki állami okmányok kiváltságosan a levéltárból és a magyar országos levéltárnak kiszolgáltassanak.

Tisza Kálmán elnök megjegyzi, hogy ami ilyen okmány a közös pénzügyminisztériumban volt, azt már rég visszaadtak Magyarországnak.

A rendelkezési alap tételénél Ugron felpanaszolja, hogy Magyarország intézményeit, alkotmányát, a nemzetiségekkel való bánásmódját, törvényeit rágalmazzák a külföldön a nélkül, hogy a külügyi kormány azt figyelemmel kísérné, holott itt töle kellene várnunk orvoslást.

Goluchowski külügyminiszter: A minisztérium e tekintetben mindent megtesz, ami saját kezdeményezésében lehetséges, de minden egyes alárendelt jelentőségű újságcikkre nem lehet váaszolni.

Kristóffy József: A kivándorlás kérdésével foglalkozik és javasolja, hogy a konzulátusokkal kapcsolatban állítsák fel a közvetítő hivatalokat, amelyek a kivándorlókat az ügynökök zsarolásaitól megvédjék.

Gróf Széchen Miklós osztályfőnök megjegyzi, hogy pl. New Yorkban majdnem egészen olyan berendezés létesül, amintyent kívánunk.

Tisza Kálmán elnök azt hiszi, hogy olyan helyeken, ahol magyar kivándorlók megfordulnak, magyar emberek nyertjenek alkalmazást a konzulátusoknál.

Szélí Kálmán miniszterelnök megjegyzi, hogy a kivándorlás kérdése nem a külügyminisztérium, hanem

a két állam által szabályozandó. Abban a véleményben van, hogy olyan helyeken, ahová a kivándorlók mennek magyar kormánybiztosok állíttassanak fel, amelyek a követéségekkel és konzulátusokkal érintkezésbe álljanak.

Ezután a póthitelek tételei elfogadtatnak s végül az elnök a jelentés hitelesítésére június hó 2-ának délutánját tűzve ki, az ülést negyed kilenc órákor bezárja.

KÜLFÖLD.

A lemaradt gölya.

Belgrád, május 22.

A belgrádi udvar és a szerb kormány köreiben már azzal a reménységgel hitegették magukat, hogy az orvosi szakvélemények közzététele Draga királyné elmaradt lebetegedésének kiös ügyét teljesen eltünteti a világból. Ez a remény azonban be nem teljesedett. Bár az igeden orvoslanárok arra törekedtek hogy véleményüket nagyon világos formában juttassák kifejezésre, az affér egyes részletei mégis homályban maradtak. A szerb paraszt sohasem hallott ugynevezett hiszterikus terbességről, neki ez a dolog sehogysem megy a fejébe.

Az a körülmény, hogy a király megkegyelmezett *Tajscis* Rankónak, arra vall, hogy *lobküllést keres a radikálisokkal, akik mindjobbban magukhoz ragadták Szerbiában az uralmat*. A király számol a nép érzésével és a legújabb események kétségtelenül azt fogják maguk után vonni, hogy a *liberális elemek ismét háttérbe kerülnek és a radikálisok foglalják el helyüket*.

A mi Szerbiának Oroszországhoz való viszonyát illeti, abban nem állott be semmitéle változás. Ezt a belgrádi orosz követ több helyütt ki is jelentette és elmondotta az érdeklődőknek, hogy *feleségével mindennapos vendég a konakban*.

Páris, május 22.

Caulot tanár a *Figaróban* tiltakozik az ellen, hogy ő múlt évi szeptemberben *Draga* királyné terbességét állapította volna meg s azt mondja, hogy mindössze csak azt konstataálta, hogy oly szimptomák vannak, amelyekből a terbesség lehet következtetni. *Caulot* már 1897. szeptemberben kezelte *Massiné* aszszonyt, aki 1900. szeptemberben, amikor már királyné volt, Szerbiába szölitotta őt. A király akkor így szölt hozzá:

— Tudom, hogy mit tett ön az én *Dragamért* és nagyon köszönöm önnek azt a boldogságot, hogy őt enyémmek vállalhatom.

A királyi pár ekkor Szerbia belsejébe akart utazni, de a királyné egyszerre megbetegedett és minduntalan ájdozott. En, mondja *Caulot*, megvizsgáltam a királynét s azt mondtam, hogy oly szimptomák vannak, amelyek igazolnái látszanak az a föltevést, hogy áldott állapotban van; végleges diagnózist azonban még most nem lehet adni. En csak sejttem, hogy a dolog így van, de még nem tudom bizonyosan; a királynének minden esetre ugy kell viselkednie és éterendjét beosztani, mintha a terbesség egészen bizonyos volna. Másnap bizonyítványt állítottam, amely szerint a királyné valószínűleg a terbesség harmadik vagy negyedik hetében van. Azután visszautaztam Franciaországba és *Draga* királynét azóta szerb orvosok kezelték, a kik valóságban hittek a királyné terbességében.

Caulot maga sem kételkedett benne s meg is ígérte a királynének, hogy lebetegedésekor jelen lesz. A párisi orvos két levelet írt a királynénak s tudatta vele, hogy lebetegedése előtt okvetetlenül meg kell őt vizsgálnia. Ezekre a levelekre április 21 én a követség válaszolt kaptá:

A királyné ő felsége az ön két levele követeztében azzal bizott meg engem, hogy tudassam önnel, hogy nem kell Belgrádba jönnie a királyné megvizsgálása végett mert vannak speciálistáink, akik ezt meg fogják tenni. De a királyné ő felsége sulyt helyez arra, hogy ön jelen legyen a lebetegedés pillanatában amelyet ő felsége, miként ön tudja, aprilis végére vár. Elég jókor fogják őnt értesíteni. Aláírva: *Petrovics* Hélen, a királyné udvarhölgye.

Caulot erre a levélre azt felelte, hogy nagyon nyugtalanodik mert a vizsgálatnak már régen meg kellett volna lennie; valószínűnek tartja ugyan, hogy a királyné lebetegedése rendszeren és szabályszerűen fog végbemenni, de a királyné gyakori rosszulletének természetét és az a körülmény, hogy ő felsége a rendszeren később szüli meg első gyermekét, a lebetegedést speciális esetté teszi, amelyet nem lehet az általános szabályok közé szoritani és azért sürgösen ajánlotta a királyné megvizsgálását. *Caulot* tanárt április második felében Belgrádba szölitették és ngyan-ekkor érkeztek oda *Sztegyev* és *Gubarov* moszkvai tanárok, akiket az orosz kormány hivatalosan küldött

ki. Mind a három orvos már az első vizsgálat alkalmával konstatacióval, hogy a királyné nincsen áldott állapotban s erről azonnal értesítették a királyt. A három orvos erről április 30-án jegyzőkönyvet vett föl, amelyben azt mondták, hogy a királyné tévedését számos szimpoma elkerülhetetlenné tette, azután behatárolt ismeretették az esetet. Azonban a királyné ennek ellenére meg volt győződve terhességéről és nem engedte meg, hogy az orvosok elutazzanak. Ily módon husz napig tartották vissza az orvosokat, ámbár ezek ismételt alapos megvizsgálás után azt a határozott meggyőződésüket fejezték ki, hogy a királyné nincsen áldott állapotban. A három orvos május 8-ikán a következő nyilatkozatot állította ki:

Az alulírottak, akik a királyné ő felségét kétszer, utoljára április 21-ikén megvizsgálták, konstatacióval, hogy ettől fogva sem meg nem hívták a királynéhoz, sem hozzá nem bocsátották, így tehát a királynét egyáltalában nem látták.

Az orvosok egyuttal Sándor királyhoz a következő levelet intézték:

Felséges urunk! Most már tíz napja annak, hogy nem volt szerencsénk a királyné ő felségét láthatni; nem bocsátottak bennünket hozzá s így nem voltunk abban a helyzetben, hogy az általunk javasolt kezelést ellenőrizhettük volna; még azt sem tudjuk, vajjon ezt a kezelést egyáltalában alkalmazták-e. Felségéd nem kíván bennünket felelőssé tenni a királyné állapotáért. Mi ezt nem értjük s arra kérjük felségédet, hogy velünk tudatni sziveskedjék, miféle szolgálatot vár tőlünk.

A királyné, az orvosok nem tudják miért, május 13-ra várta lebetegedését s e napig visszatarították őket. Ezen a napon a király azt izente nekik, hogy a királyné keserűen csalódott és hogy már most meg van győződve, hogy nincsen áldott állapotban. Ekkor végre elbocsátották a három orvost. *Caulet* azt hiszi, hogy a királyné jóhiszeműségéhez kétség sem fér s hogy nem szimulálta terhességét.

HIREK.

„Karitativ működés.”

Ujságíró halt meg a minap. Özvegye maradt és öt árvája. Ő maga negyven esztendővel aggyastán volt: megrokkant a szellemi munkában. S lehanyatlott, mielőtt az ő kis fészkeről gondoskodhatott volna. Pedig erős munkás volt, azok közül való, akik egész életüket tudják egy ideának szentelni. Másutt talán kevesebb lett volna a munkája, nagyobb a jövedelme: a rajongó ujságíró kolduskenyérrel is csak szolgálta tovább az ideát, a katolikus ügyet. Már vannak ilyen rajongók.

Hát aztán meghalt s az özvegye itt maradt öt kicsi árvával.

Talán ottan, a frissen hantolt sír fölött, már arra is gondolt a szerencsétlen özvegy, hogy öt kicsi árvával milyen nehéz lesz koldulni. De bizonyos, hogy ez a gondolat nem sokáig kinozta. Egy esomó gyászos, szürke madár: a kidölt rajongónak ujságíró társai odaálltak a zokogó özvegy mellé s a fülébe sugták, hogy ők majd gondoskodnak róla is, a kis árvákról is. Az özvegy esodálkozva nézett rájuk. Ti tudnátok a más özvegyéről meg árváiról gondoskodni, mikor a magatok családjának is alig tudjátok a mindennapi kenyeret megszerezni? De azért jól esett az özvegynek a biztatás, hogy még sem áll olyan egyedül. Bizott, ha bizott, az ígérletben — de a legfeketébb órában ennyi is megnyugtatta a vergődő szívet. Az ujságírók pedig csak azt nézték, hogy aki ezt a fészket árvát itt hagyta, rajongó, becsületes katona volt, mint ők s egészen mindegy, hogy a katolikus ügy szolgálatában lepecskondiázta nem egyszer az ő liberális vagy éppen kazár kollégáit. Mindegy az. Ujságíró volt, becsületes volt, szegény volt: a családjának pedig betevő falatja sem maradt. Ők tehát nagyon komolyan vették az ígérletüket. Már vannak olyan emberek, akik az ígérletüket komolyan veszik.

Összebujtak tehát az ujságírók. No most gondoskodunk a szegény kolléga özvegyéről, árváiról. Hát hogy is fogjunk hozzá? Először is csinálunk egy kuratóriumot, az veszi a szárnyai alá kollégánk kis koldusait. Csak éppen a hozzávaló eszközöket kell előteremtünk, mert hiszen a jó szívünk, az megvan. Ha meg pénz kell: majd csak összehozzuk.

Itt vagyunk mindenekelőtt mi magunk. Valamint mi is adunk. Sok talán nem telik, de tölünk az is valami, hogy a szívünket adjuk a családjának, holott a szegény megboldogult nem sok dícséretet tudott a mi szívünkéről. Ellenben ott vannak az ő barátai, akikért az életét áldozta, ott vannak a nagyok és gazdagok, akiket olyan becsületesen szolgált, ott vannak a katolikus ügy vezérei, akik csak nem fogják elhagyni kidölt katonájuk családját. Ezeketől majd telik bővebben. Leültek tehát az íróasztal mellé s csináltak egy kisebb ívet az ujságírók számára, hogy ami pénz ezek adnak, jó lesz a pillanatnyi gond elkergetésére s ugyanakkor megirtak egy esomó lelkes levelet a katolikus főpapok, katolikus főurak, katolikus mágnásasszonyok címére, hogy ezek meg adjanak a fölölükből s adják meg a módot, hogy a kis család jövője is biztosítva legyen.

Az iv körüljárt ujságírók közt, a levelek szétmentek a katolikus főpapokhoz, főurakhoz.

S most csináljuk meg az akció mérlegét. Azon az iven, amit ujságírók maguk közt, meg némely ismerősük közt köröztek: összegyűlt körülbelül *huszezer korona*. Annyi, hogy a katolikus ügy kidölt katonájának özvegye és árvái számára *tíz esztendőig havonként közel százharminc korona járadék már ebből is biztosítva van*. Biztosították pedig a járadékot többek közt azok az ujságírók, akiket a megboldogult a katolikus ügy szolgálatában nem egyszer megtámadott s *egy szabadkőműves páholy*, mely maga évi százhusz koronát kötött le az árván maradt családnak, tíz esztendőre. Hát ez ugye jó jel volt? És szabad volt biztatónak kezdenek tekinteni? Ujjongtak az ujságírók. Hiszen most jönnek majd a püspökök, a kanonokok, a káptalanok, a mágnások, a mágnásasszonyok! S ha politikai ellenfelei is megnyitották szívüket a szegény rajongó családja előtt, hát még a barátai, az ideáljai, akikért elvázott?

No, a másik mérleg mégis szegényesebb valamivel. Főpapoktól, káptalanoktól, mágnásoktól és mágnásasszonyoktól összegyűlt összesen, egyszer és mindenkorra, valami *nyolcszáz korona*. Annyi sem, mint az ujságírók adományának egy évi kamata. Hát hogy esett a dolog? Ugy, hogy például gróf *Mayláth Gusztáv*, aki ugyis mint duszgadzag mágnás és ugyis, mint erdélyi püspök, rendelkezik egy átlagos ujságíró évi jövedelmével: *egyszer és mindenkorra tíz koronát küldött* a katolikus ügy kidölt harcósának özvegye és öt árvája számára. Gróf *Károlyi Sándor*, akinek az elterjedt pletyka szerint van mit a tejbe aprítania, *bérmentett* levélben azt felelte, hogy *sajnálataira ilyen célra nem telik neki*. Bizonyára az a tiz fillér is megingatja majd budgetjét, amibe a levél bérmentésje került. Gróf *Zichy Nándor*, a néppárt vezére és gróf *Zichy János*, a néppárt elnöke még ezt a tiz fillért is megtakarította s nem is felelt. Hasonló takarékoságról tettek tanúságot az összes mágnásasszonyok is. Hát így aztán a kidölt katona ideáljaitól bizony vékonyan csurgott. Abból ugyan az ő özvegye, öt kis árvája egy évig se tudna eltengeődni.

Én pedig, alázatos krónikás, aki vagyok: nem lázadok és nem lázitok. De valahogy nagyon természetesnek találom, hogy a keresztény-szociális kurzusban ma dr. *Mihályfi Ákos* felolvasást tartott és sürgette a — *karitativ működés szükségét a nagy városokban*. Dr. *Mihályfi*, ugy látszik, már tudta azt, amiről én csak ma értesültem...

Budapest, május 22.

— BUDAPESTI NAPLO. Május 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **— Személyi hír.** *Feszty Árpád*, aki másfél esztendőig volt távol hazuról, ma reggel családjával együtt hazaérkezett.

— **A király látogatása.** A király ma Bécsben félórásig tartó látogatást tett *Rainer főhercegnél*, aki három hete betegeskedik, úgy hogy nem mehet ki a szobából.

— **Uj alpoloásmester.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király aigenhorsti *Loebensteini* Henrik lovag udvari tanácsost és a főudvarmesterei hivatal udvari szertartási igazgatóját alpoloásmesterré nevezte ki.

— **József főherceg az állatkertben.** *József főherceg* ma délután fával, *József Ágost főherceggel* meglátogatta az állatkertet, ahol *Serák Károly* igazgató fogadta a magas vendégeket. *József főherceg* már negyedszázada fővédnöke az állatkertnek és évenként több ízben is meglátogatta. A két főherceg előbb az egyes állatesoportokat tekintette meg, majd végignézték a Szamoa-karaván előadását és végül a lóaknak ügyes produkcióit. A magas vendégek másfél óra hosszáig időztek az állatkertben és távozásukkor szíves elismerésüket fejezték ki *Serák Károly* igazgatónak. A főhercegek az állatkertből a Margit-szigetre bajtattak.

— **Az angol király halálos veszedelmében.** Egy southamptoni távirat az angol királynak csaknem végzetessé vált balesetéről ad hírt. *Edvárd király Solentben* egy próba-regattán vett részt, amelyet a *Schamrock II.* yachtról nézett végig. Hirtelen oly heves szélvihar támadt, amely leszakította yachtjának árbocát és darabokra tépte a hajót. A király és a yachton levő többi személyek csak nagy nehezen tudtak menekülni. A regattában résztvevő többi yachtokat, köztük a *Schamrock II.* yachtot is megrongálta a szélvihar.

— **Bilinski Szegeден.** *Bilinski* bankormányzó ma délután Szegeденre érkezett. A polgármester és a bankfiók vezetői fogadták a pályaudvaron. A szegediek este bankettet rendeztek tiszteletére, ahol a bankormányzó dr. *Tóth Pál főjegyző* és *Szarvady Lajos* iparkamara elnök köszöntötték föl. *Bilinski* válaszában hivatkozott arra, hogy mint osztrák pénzügyminiszter mindig nyíltan elismerte Magyarország jogát a külön bankhoz és így, ha a közös bankban önként részt vesz, követelheti a teljes paritást. Örül, hogy Ausztria aggályai a paritás ellen nemcsak a teljesültek, hanem ellenkezőleg az új szervezést óta a magyar intézetek rendkívül elővigyázók, nehogy Ausztria az esetleges bajt a paritás rovására írja. Szegeденről, amikor az árviz sujtotta, *könyvet adott ki*. Eltelt Szegeден.

— **A nagybeteg Ibsen.** *Christianiából* azt a megdöbbentő hírt jelentik, hogy *Ibsen* Henriket, a nagy norvég drámaíróit nemrég végzetes baj érte. Valami hűdés következtében *csaknem teljesen elvesztette beszélő képességét*. Az aggyastánt természetesen a leggodosabb ápolásban részesítették s állapota most már javult, de csak botra támaszkodva tud járni. *Ibsen* most hetvenhárom éves. Erthető aggodalommal várják hát róla a híreket az egész művelt világban mindenütt, ahol fennkölt szellemével áthatotta a modern társadalom embereit.

— **Az olasz király életveszélyben.** A *Messagero* nyomán táviratozza római tudósítónk, hogy *Viktor Emánuel* királyt a minap csak a gondviselés őrizte, hogy *halálos szerencsétlenségnek nem esett áldozatul*. A baleset a királyi palota lijtjén történt. A király a felvonógépen a második emeletre huzatta fel magát. Hogy, hogy nem, a lift nem állott meg a második emeletnél, hanem meglehetősen gyorsan emelkedett feljebb. A király nem vette észre, hogy a felvonó gép nem állapodott meg meg s ki akart szállani. Egy szempillantás és a király a lift és a fal közé került. *Viktor Emánuel* nem vesztette el lélekjelenlétét és kiugrott. Az udvari szolgálta, aki a felvonógépet kezelte, térdén állva kért kegyelmet a királytól. *Margit* királyné hálaladó istentiszteletet rendelt el a király szerencsés megmeneküléséért.

— **Osszeesküvés Mac Kinley ellen.** A pan-amerikai kiállítás megnyitásával és a Monroe-elv újabb hirdetésével egyidejűleg az a hír érkezik New-Yorkon át San-Franciscóból, hogy ott valami titkos dinamit-készletet fedeztek föl, melyet állítólag anarkisták a végett horrtak össze, hogy *Mac Kinley* elnököt, aki Amerikát beutazza, egész kíséretével együtt légbe röpítsék. Megerősítve semmiképp sincs még ez a hír, de jellemző, hogy a pan-amerikánus mámor közepette ilyesmire is gondolnak.

— **A kiásvott Babilon.** Azok a német régészek, akik hónapok óta dolgoznak a babiloni romok kiásvatásán, most azt a távirati értesítést küldték Berlinbe, hogy vállalkozásuk sikerült. A régi Babilon romjai, amelyeket Herodotosz leirt, ki vannak ásva. Az ásvatások eredménye kiderítette, hogy Babilon terjedelme nem lehetett oly nagy, a mekkorának Herodotus leírta.

— **A főváros Népothona.** Annak az ünnepe, hogy ezer esztendeje áll már fenn a magyar állam, a főváros egy millió forint alapítványt tett valami később meghatározandó oly célra, ami a nép erkölcsi és anyagi javait szolgálja. Azóta persze sok tanácskozás folyt le afölött a nagyon fontos kérdés fölött, hogy a nagy summa pénz hogyan használják fel az alapítvány intencióihoz leghívebben. A javaslattevésre kiküldött bizottság úgy határozott, hogy magát az alapítvány sumáját nem kell bántani, hanem csak a kamatait használják föl, még pedig munkás-otthonok alapítására. Ez az intézmény nagyon is ráfér Budapestre, mert mindezt bizony édes keveset törődünk a munkásnéppel. A tanács elvben elfogadta a bizottság javaslatát s megbizta a tanügyi osztályt, hogy készítsen tervezetet az otthon szervezőtőre nézve. A tanügyi osztály nevében gróf Festetics Géza tanácsjegyző végezte el a munkát, és pedig alaposan, sok ismerettel és a mi a földolgozó sok szeretettel az ügy iránt. Tervezetében körülbelül ezeket mondja:

Az intézmény célja az alsóbb néposztály gazdasági, erkölcsi és szellemi érdekeinek az istápolása és előmozdítása. De nemcsak a proletároknak és a napzamosoknak akar otthont teremteni, hanem be akarja vonni a képzettebb munkáséletet, a kis polgári osztályt. Ezért a munkás-otthon helyett népothonnak akarja elnevezni az új intézményt. Az alapítvány kamataiból minden négy esztendőben lehetne egy ilyen népothont építeni, hogy minden kerületbe jusson legalább egy.

A népothon először is egészséges, kényelmes és olcsó lakásokról gondoskodik. A népothon emeletein egy- és kétszobás lakásokat adnának bérbé olcsó pénzért. Ezenkívül mindenféle kedvezések kieszakolésével akar agitációt kifejteni, hogy az otthon mintájára magánosok is építsenek bérházakat. A népothon gondoskodik a nép jobb élelmiszeréről is, még pedig azzal, hogy az otthonban étkezőhelyet nyit és fogyasztási szövetezeket hozosít meg. Az étkezőhelyeket nem a népkonyhák mintájára akarja berendezni, hanem hogy az intelligens szegény ember is oda mehessen ebédelni. Reggel tejet, kávé, teát, délelőtt négy-öt féle ételt s este is húst, tésztát, sajtot és gyümölcsöt. Bort és sört is mérnek az otthonban, még pedig mindent a beszerzési áron. Az otthonból ugyanis nem szabad jövedelmező üzletet csinálni. A cél csak az lehet, hogy néhány filérért a legszegényebb ember is jóízűen érezhesse. Hogy korosma ne legyen az otthonból, a bort és sört csak kis adagokban mérk s az étkező csak két-három órán át lehet nyitva.

A népothonban 30–40 ember számára fűdőt is rendeznek be, sőt egy-két kisebb fűdősobát csinálnak azoknak a számára, akik melegebb fűdőt akarnak. Társalgótermet is rendezhetnek be, amelyet ingyen használhatnak. Kártyáznai az otthonban nem szabad, de lesz sakk, dominó s más társasjáték. Lesz néhány tekeasztal is, amelyért csak annyit fizetnek, hogy a lönnartási költséget fedezze. Szép kertje is lesz az otthonnak, amelyben nyáron két-három tekepálya lesz, télen pedig korelopaplya. A társalgó és a kert naponként este hat órától kilenc óráig, vasárnap délután egy órától kilenc óráig lesz nyitva. Egyeselőre a nőknek is megengedik, hogy az otthonba járjanak. Hetenkint egyszer női összejöveteleket rendeznek s hónaponta egyszer főelőadásokat tartanak a nők számára. Lesz könyvtár, gondoskodik dal- és zeneversenyek, hangversenyek és egyéb mulatságok rendezéséről is. Minden vasárnap jut valami. Sőt néha napján a Paprika Janosi is megjelenik, hogy a gyermekeket csalogassa az otthonba.

A javaslat szerint az otthont a város építi s rendezi be, a kezelést azonban egy egyesület végzi. Az első otthont az 1899 óta összegyűlt kamatokból az Erzsébetvárosban építik, azután Kőbányára, majd az első kerületre kerül a sor.

— **A sajtó-kongresszus.** A Központi Sajtó-Egyesület igazgatósága tegnapi délután Nürnbergben tartott gyűlésén a svájci Sajtó-Egyesület elüterszítésére elhatározta, hogy a kongresszust 1902. július végén fogja megtartani Bernben. Az elhalasztás a svájci egyesület kérésére történt.

— **Házasság.** Pozsonyból táviratozzák: Ma déli fél 12 órakor a legszűkebb családi körben volt meg a polgári esküvője Kállay Frigyes huszárhadnagynak, Kállay Béni közös pénzügyminiszter fiának báró Vay Dénes őrnagy leányával. Előrel. Az esketés a pozsonyi anyakönyvi hivatalban ment végbe. Az egyházi esketés, melyre számos főúri vendég érkezik, holnap lesz a koronázási templomban.

— **Deer Oszkár.** az Engel Bernát és Társa cég heltagja legközelebb oltárhoz vezeti Margalit Tilda kisasszonyt.

— **Egyetemi élet.** A budapesti tudományegyetemen tegnapi délután hétfőn fejezték be az előadásokat. A mai nappal a leckeökönyvek aláírását kezdték meg, amely aláírás három napig, e hónap 24-ikéig bezárólag tart.

— **Tesla találmánya.** Az amerikai lapok újból sokat foglalkoznak világhírű hazánkban, Tesla Miklósnak találmányával. Tesla most laboratóriumába elvonulva nem kisebb eszme kivételén dolgozik, mint hogy összeköttesse létesítsen a Föld és a Mars lakói között. Amerikai lapok már úgy írnak erről a fantasztikus tervről, mintha az első gyorsvonat elindult volna a szikláshegyek valamelyik átlomásától, hogy rövid néhány óra alatt a konduktor így szóljon a végállomáson.

— **Mars. Egy perc. Kiszállni!**

— **Az orosz főváros szenzációja.** A pétervári örültek telepéről tegnap elúnt egy beteg, aki politikai összeesküvésben való részvétel gyanúja alatt is állott. A kórház személyzete és a rendőrség valószínűsítő hajtóvadászatot indított a szökevény után s a kutatások közben tudták meg, hogy a szököés mögött anarkista összeesküvés lappang. A szökevényről, kit B. Wladimirnak hívták, együtt hagyta el a telepet egy fiatal orvos is, aki a beteget gyógykezelte. Ez a körülmény indította a rendőrséget arra, hogy a dolog mélyebb okait is kikutassa. Ma már részletes adatok birtokában van a szentpétervári rendőrség s megállapította, hogy a szökevényt Piletskinek hívják s részt vett a III. Sándor ellen elkövetett merényletben. A merénylet után külföldre menekült s csak akkor tért vissza Oroszországba, mikor joggal hihette, hogy ott mindent elfeledtek. Nemsokára azonban letartóztatták s hogy megmeneküljön, örültséget szinlelt s így került a pétervári örültek házába. Alig volt ott néhány hétig, mikor egy *Masurkevics* nevű fiatal orvos fölvetését kérte az intézetbe, hogy tanulmányait gyakorlatilag befejezhesse. Az orvos sokat foglalkozott az állítólagos örültséggel s nyilván azért vétette föl magát, hogy szökötetési tervét ki- vihesse.

— **A Margitsziget kivilágítása.** A főváros közönsége még soha oly korán nem élvezte a tavaszt a Margitszigeten, mint az idén. Már most is többen laknak ott, különösen az első szigeten az új hid közelében, mint eddigelé bármely melegebb hónapban. A sok ezer sétáló között csaknem napról-napra *Klotild* és *Augusta* főhercegnők is fordulnak meg *József* főherceg és fia *József* Agost főherceg kíséretében, akik mint gondos házigazdákhoz illik, nagy érdeklődést tanúsítanak az iránt, hogy a szigeten mennyire vált be minden új intézmény, amelynek célja, hogy nagyvilági kényelemmel párosuljon a természet szépsége. Tegnapi délután a főhercegek kívánságára meggyújtották a szigetenek mind a villamos ivlámpáit, ami kellemes látványosságot eredményezett. A Margitszigetnek óségi klastromtalai és minden regényes zuga napnál világosabb fényben uszott. Természetes, hogy a Margitszigetet az összes ivlámpákkal csak ünneplés alkalmakor fogják kivilágítani mivel a tegnapi próba után a kivilágítás fele is untig elegendő.

— **A nemzetközi madarak.** A párisi madárvédők Méline ur elnöklete alatt elhatározták, hogy a madarak érdekeinek megóvására nemzetközileg szervezzenek. Fölzölítják tehát az összes ornithologus társaságokat, hogy fogjanak össze a nagy cél érdekében. El lehetünk ezek után készülve, hogy megindulnak a nagy madárkedvelő kongresszusok s hogy nemsokára a levegő vándorai egy magas kultúra áldásos hatalma alatt, bátran szelik át a levegőt. Vajon nem akad-e valahol olyan szabadságszerető, cigányvérű esz, aki azt mondja, hogy a nemzetközi védelemnél többet ér az abszolút szabadság? Az embervédő nemzetközi szervezetek eredményeit véve alapul, minden verébgyanban könnyen megérlelődhetik az a gondolat, hogy a fiókokat ilyen imára kell tanítani:

— **Ments meg uram minket a nemzetközi védelemtől.**

— **Tizenegy millió család.** A mecklenburg-strelitzi jeizalóbank mai közgyűlésén a kormánybiztos a részvényesek nagy megdöbbenésére szenzációs leleplezéssel állott elő. Ez a bank épp úgy, mint a Pommersche Hypotheken-Actienbank, amelylyel szoros összekötésben áll, a csod szélére jutott az igazgatók bünsz felmei következtében, akik már egytől-egyig börtönben ülnek. A mai közgyűlésen — mint tudósítónk Berlinből táviratozza, a kormánybiztos kimutatta a mérlegből, hogy egy egészen jelentéktelen cég 11 millió márkát kapott a banktól. Ez a kis üzlet, a Schumeyer és társa-cég, amely szádrésznyi hitelle sem képes fedezetet adni, telekövetítésekkel foglalkozik. A leleplezés óriási felháborodást keltett a részvényesek között.

— **A mezőgazdasági kiállítás.** A földmivélségi miniszter leiratban értesítette az Országos Gazdasági Egyesületet, hogy a Párisból hazahozott mezőgazdasági kiállítás megtekintése végett a kereskedelmi miniszter az államvasutakon III. osztályú fűlárú menetjegyeket engedélyezett a Budapestre készülő kisczadának. Ezt a kedvezményt azonban a kisczadák csak akkor vehetik igénybe, ha a gazdasági egyesületek által szervezett csoportokban legalább tízen utaznak együtt.

— **A brémai eset óta.** A német császárt megijesztette a brémai merénylet, vagy talán még inkább azok a pattersoni hírek, amelyek szerint már el is indult az anarkista Európába, akiknek az a küldetése, hogy megölje a német Cézárt. Csupa olyan rendőri intézkedéssel veszik mostanában körül a császárt, különösen ha utazik, melyekről a brémai eset előtt szó se eshetett. A publikum is észrevette ezt legutóbb Metzben, ahol a minapiban katonai ünnepségen vett részt a császár. Bejelentették ide is, oda is a császár látogatását s az udvari hintók sohasé oda mentek, a hova a publikum összecődött. Egy órával előbb hajtatott oda a császár, a hova késsőbbre ígerte a jövőtetel s viszont hirtelen, váratlanul toppant be olyan helyekre, ahol még éppen csak készülődtek a fogadására. Metzet megrakták esendőrel s ha a császár kocsija valamire elhaladt, negyven-ötven méternyi távolságra visszahozították a publikumot. A keskenyebb utcákban meg egyszerűen tilos volt a közlekedés az alatt az idő alatt, míg áthaladt a házak között a császár kocsija. A házak ablakainak, ajtóinak becsukására nézve olyan rendszabályokat hoztak, a melynek Oroszországban divatosak, ha az utca mutatja magát a cár. Azonkívül állandóan dragonyosok veszik körül a császár kocsiját, ami pedig olyan gyorsan halad, hogy arról szó sincs, hogy valaki fölgorzhatnék reá. S mindezen intézkedések tetőjébe Metzben egy esomé embert el is fogtak. Valószínűleg csupa olyan kíváncsi alattvalót, aki okvetlenül császárt akart látni.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A *Budapesti Újságírók Egyesületének* választmányáa ma délután *Vézi József* elnöklete alatt ülést tartott. *Szatmári Mór* főtitkár bemutatta a kereskedelmi miniszter átiratát, melyben az egyesület véleményét kéri ki az újságírói szabad vasuti jegyek dolgában és felhívja, hogy az ügy szabályozására egész erkölcsi sutyával lépjen fel. A választmány elhatározta, hogy ez ügyben érnitkezésbe lép a hírlapírói testvéregyesületekkel s azok véleményének meghallgatása után az egész kérdést felelőli memorandumot intéz a kereskedelmi miniszterhez.

Rajna Ferenc, az egyesület választmányának és igazgatóságának tagja beadványban értesítette az egyesületet arról, hogy a Magyar Színház részvénytársaságának igazgatósága őt mint a színház igazgatóját állásától legyelemi uton felfüggesztette és ellene állítólagos szabálytalanságok miatt a vizsgálat megindítását határozta el. Minthogy az ügy sokféle magyarázatra alkalmas, a részvénytársaság igazgatósága pedig a vizsgálatot késlelteti: arra kéri a választmányt, hogy ügyére nézve a maga hatáskörében rendelkezjen el vizsgálatot.

A választmány erre kimondja, hogy annál a tiszletnél és nagyraecslésnél fogva, melylyel *Rajna Ferenc* iránt viszeljük, aki 18 esztendő óta érdemes tagja a budapesti hírlapírói karnak, kiváonatnak tartja az ügy mielőbbi tisztázását. E végből megkéri a Magyar Színház részvénytársaság igazgatóságát, hogy *Rajna Ferenc* ügyében a vizsgálatot mielőbb tartsa meg s az eredményről a választmányt haladéktalanul értesítse.

Schimmelpfenz W. cég, amelyet az *Auskuñtzei* szó használatáért a magyar sajtó megátadott, 250 korona pályadíjat tűzött ki az *Auskuñtzei* szó helyes magyar kiejtésére. A pályázat határideje nemrég lejárt, s az Auskuñtzei szó helyettesítésére 86 magyar kiejtés érkezett be. A cég a magyar kiejteéseket beküldötte az egyesületnek, hogy a pályadíj kiadását a magyar sajtó döntse el. A választmány a pályázat eldöntésére *Kóbor Tamás*, *Timár Szaniszló* és *Zempléni P. Gyula* választmányi tagokat bízta meg.

A *Sztyók-Balatonfűrészi Részvénytársaság* arról értesíti az egyesületet, hogy egy tagjának június és szeptember hónapokban ingyenes lakást, gyógy-és zenedijmentességet és ingyenes fürdőhasználatot biztosít.

A választmány hálás köszönettel fogadta a nagylelkű ajánlatot. *Cziklay Lajos* elnök jelentése szerint a segítő-alap az utolsó három hónap alatt 2280 korona segélykölcsönt és 960 korona segítségét osztott ki.

— **A diákkongresszus előtt.** Az Egyetemi Körben ma rendkívüli közgyűlés volt. A szokásos botányok közepette az történt, hogy a bizottsági tagok egymást fosztották meg hivatalos tisztségüktől. A *selmecbányai diákkongresszustól* különben most már nem csak a *debreceni jogakadémiai ifjuság* marad távol, de a budapesti egyetemi hallgatók tekintélyes része is. A budapesti egyetem kebelében működő *Joghallgatók Segítőegyesülete*, *Joghallgatók Tudományos Egyesülete*, az *Egyetemi Tudományos Tourista Egyesület* is bejelentette, hogy a diákkongresszuson nem vesz részt.

— **A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézet** eddigi titkára, dr. *Molnár Antal* országgyűlési képviselő tisztségéről lemondott. Az intézet körül kifejtett ügyesreteidért és buzgóóságáért hálás köszönetet és elismerést fejezte ki a nyugdíjintézet és titkárrá dr. *Fekete Ignácot* választotta meg.

— **Esterházy Párisban.** Néhány párisi lap azt írja, hogy *Walsin-Esterházy* őrnagy, a Dreyfus-pör hirhert szereplője visszatér Párisba. Valószínű, hogy ha ezt megteszi, fogságba vetik. Azért akar állítólag visszatérni Párisba, hogy megindítsa a fenyítő eljárás mindazok ellen, akik őt ebben a nevezetes pörben hamisítással és csalással vádolták.

Az elmebetegség összeírása. Az egészségügyi közigazgatás egyik fontos kelleke az egészségügyi statisztika, melynek tízévenkint újra rekonstruált adataiból még hozzátételül sem állapítható meg az elmebetegség száma. Ez a körülmény indította Széll Kálmán miniszterelnököt, hogy belügyminiszteri hatáskörében körrendeletet intézzen a törvényhatóságokhoz, melyben azt kívánja, hogy az összes elmebetegeket ez év augusztus havának közepéig országsszerte írják össze. A kibocsátott számlalólapoknak egyik érdek kérdés pontja az, mely az alkoholizmus statisztikáját van hivatva megállapítani. A körrendelet ezt a kérdéspontot avval indokolja, hogy tudomást akar szerezni a belügyminiszter arról, hogy mekkora hatással van a szeszszel való visszaélés az elmebetegség produktójára nézve. E hatás mérlegelését úgy közigazgatási, mint nemzetgazdasági intézkedések alapjául kívánja fölhasználni a belügyminiszter.

A nagy horderejű és szociális szempontból eléggé nem is méltányolható körrendelet részletes utasításai a következők:

Az elmebetegség összeírására a tisztii főorvos feladata. A tisztii főorvos indítja meg a számlalást és kötelessége a művelet pontosságát ellenőrizni. Vármegyékben a tisztii főorvos, a járásorvosok közreműködésével, a rendezett tanácsú városi, községi és körorvosok által hajtja végre a számlalást. Kerületi tisztii orvosokkal bíró törvényhatóságú városokban a tisztii főorvos a kerületi tisztii orvosokkal ejteti meg a számlalást, ahol pedig kerületi tisztii orvosok nincsenek, ott a tisztii főorvos maga jár el a számlalásnál. Az igen pontos számlalólapok rovatait az orvosok lelkiismeretes pontossággal tartoznak kitölteni. A számlalólapok a következők rovatok vannak: Iolyó szám, a beteg neve, kora, neme, családi állapota, az elmebetegség egy évnél hosszabb idő óta tart-e, vagy a kretin avagy idióta testi fogyatkozás nélkül, vagy testi fogyatkozással van-e? Oly esetekben, midőn az értelmiséghez tartozó s elmebetegüket vagy hülyéjüket önmaguk gondozó családok előreláthatólag fesszélyezve volnának hozzátartozójuknak a nyilvántartásba való névszerinti beiktatás által, ez esetben a beteg megnevezése mellőzhető lesz, a többi reá vonatkozó rovatok azonban kitöltendők. Hogy mely esetben lesz a beteg neve mellőzhető, azt a számlaló orvos tapintata el fogja találni. A belügyminiszter felhívja az illető orvosokat, hogy lelkiismeretes ügybizottsággal járjanak el és a kevésbé művelt függéségi előjárók egyszerű tagadó kijelentésével ne érjék be, hanem igyekezzenek a község lakóitól maguk is felvilágosítást nyerni, különösen oly alkalomkor, mint például a himncöltés, amidőn a lakosság nagy részével az orvosok érintkezésbe jönnek. Azon egyéneket, akiket az orvosoknak elmebetegül vagy kretinnek bejelentenek, az orvosok szemelvényen vizsgálják meg, hogy a nyert adatok helyességéről meggyőződhesseken. Minden községről külön számlalólapot kell kiállítani.

A csavargó. Ma egy törvényszéki tárgyaláson így szól a bíró a vádlotthoz:

— Hiszen önt csavargásért tartóztatták le? A vádlott így felelt:

— Nem vagyok én csavargó, mert tisztességgel munkával keresem a kenyeremet. Nem vagyok fiatal ember s nem is adnak a munkámért egy napra többet, mint harminc krajcárt. Ebből természetesen nem lakhatik az ember hotelben. Természetes tehát, hogy az utcán töltöm olykor az éjszakát, de ez nem az én hibám. Nincs tehát joga senkinek, hogy engem csavargónak nevezzen.

A vádlottat nagyon sokan hallgatták s némelyek homlokán ott volt látható az a ránc, mely akkor szokott kiülni a szemek fölé, mikor a csavargónak nézett vádlott kemény igazságokat mond a bírónak. Ez a mai csavargó egy kissé megingatta a csavargóság kritériumait s körülbelül bebizonyította, hogy akinek nincs hotela való pénze, azt még nem lehet csavargónak mondani. Viszont — s ezt már a tárgyalási kibecék fejtették tovább — nem lehet azt állítani, hogy akinek telik hotela, az kivétel nélkül polgári tisztességben élő gentleman.

Egy logikusan gondolkozó csavargó olykor imponál a logikájával.

Mándok veszedelme. Borzasztó tüzvész pusztított a szabolicsmegyei Mándokon. A tűzoltásnál hat szomszédos község segédkezett, de az óriási szélviharban szinte kárba vesztett minden fáradság. Hetvenkét lakóház és 125 melléképület égett le. A kár több mint 200.000 korona.

Letartóztatott szélhámos. Apatinban letartóztatták egy Flesch Bernát nevű 22 éves fiatal embert. Flesch legutóbb Eszéken egy jómodú molnár családhoz irakodott be és elhitette, hogy Windischgrätz herceg fővadászmestere megkérte a molnár leányának kezét. Már-már odaigérték neki a leányt, amikor az apa megtudta, hogy közönséges szélhámosmal van dolga. Feljelentést tett ellene mire Apatinban letartóztatták. A fogházban aztán vékony madzaggal felakasztotta magát, de a madrag elszakadt és Flesch eszméletlenül összesült. Még ideje korán észrevették és magához térítették.

A törökországi postakonfliktus. A hatalmasságok kemény föllépése következtében a portának a postakonfliktus dolgában meg kellett hajolnia a kabinetek akarata előtt. Tevfk basa külügyminiszter kétszer is fölkereste a nagyköveteket a konfliktus rendezése végett, mert első nyilatkozatát a nagykövetek többsége nem találta kielégítőnek. A miniszter ismételte látogatását az osztrák-magyar, a francia és az angol nagykövetnél, a portá nevében hivatalos formában sajnálkövetését fejezte ki az idegen postaküldeményeken esett sérelem miatt s értesítikre adta, hogy kiadták a parancsot, hogy az idegen postaküldeményeket megint rendezsen továbbítsák. A miniszter egyuttal formálisan kijelentette, hogy hasonló önkényes dolgok jövőre nem fognak ismételődni.

A három nagykövet tudomásul vette ezt a kielégítő hivatalos kijelentést s az első dragomán utján jegyzéket küldtek a külügyminiszternek, amelyben a sajnálkozás kifejezését és a szóbeli ígéretet írásban ismétlik. Tevfk basa tudomásul vette a jegyzékek tartalmát s kijelentette, hogy az teljesen megegyezik az ő szóbeli közléseivel. Hanem azért a konfliktus még sincs teljesen elintézve. A nagykövetek még vonakodnak a portának a rendez postaszolgálat helyreállítására vonatkozó ajánlatát elfogadni. Az idegen postaküldeményeket Konstantinápoly és Európa között most is külön futárok szállítják és az idegen hajók most is megtagadják még a török postaküldemények fölvetelét.

Konstantinápoly, május 22.

A posta-konfliktus be van fejezve.

Petrovics József a toloncházban. Petrovics Józsefnek, a Lipótmezőről megszökött örütnök az ügyében Tóth János rendőrfogalmazó vezeti a vizsgálatot. Még tegnap kivitette a veszedelmes gonosztevőt a toloncházba, ahol egész délután vallatta. A megrögzött gonosztevő kezdetben minden választ megtagadott.

— Semmi köze hozzá, mondta a rendőrfogalmazónak.

Később azonban megpubult és elmondta szükségének történetét. Május 16-ikán ugrott meg a tébolydából. A raktárban kiválasztotta magának a legjobb rubat s azután keresztül mászott a kerítésen, lejutva az őrt, nehogy zajt csaphasson. Még akkor kiment apjának, Petrovics Petroszhoz Mihálynak a Mátyáshegyi kunyhójába, ahol magához vette apja revolverét, egész táskát töltényt és mindenféle enniváltót. Tudta jól, hogy a rendőrség elsősorban is az apja kunyhójában fogja keresni s azért onnan azonnal elment. Erdekes, hogy a gonosztevőt a szökés után kiment a Lajos-utóba, ott megvárta az első villamost és azon ment egy darabig. Most már csak az a kérdés, Petrovics hogyan jutott pénzhez a tébolydában. A szökés napjától kezdve Petrovics a szabadságon bujdosott. Az első éjszakát a Goldberger-féle kékfestőgyár egyik üres kamrájában töltötte. Másnap pedig a réteken át föltéle folytatta útját s egy napi gyaloglás után elérte Vácra. Valószínű, hogy Petrovics utközben is lopkodott mindenféle apróságot, mert elotlogásakor több holmit találtak nála. Petrovics Vác környékén töltött pár napot, de félt, hogy ott is elotlogják s ezért csolnakot lopott, amelyen azután a Dunára szállt. A víz hátán teljes biztonságban érezte magát s mert enniválójá volt elég, két napot töltött a csolnakban. Éjszakát a parton, vaami bozóton, vagy sírűségben töltötte. Így került tegnap csolnakon Ujpestre, ahol felismerték és elfogták. Petrovicsot a halászköz és hajógyári munkások segítségével Démán István 323 száma és Tóth V. Pál 649 számu rendőr fogta el. A lövöldöző örült üldözői közül megsebesítette Budák József balaszt, aki a Práter-utca 40. szám alatt lakik és Szalay János Kölesy-utca 1. szám alatt lakó lakatossegéd. Ez utóbbinak jobb alsó karját furta át Petrovics golyója és sebével a Rókusba vitték, ahol hetekig kell feküdni. A rendőrség Petrovicsot nem küldi vissza a tébolydába, hanem gyilkossági kísérlettel vádatva átadja a vizsgálóbírónak. Egyuttal előterjesztést tesz, hogy Petrovicsot újabb orvosi megfigyelés alá vegyék, mert teteteiből ítélve inkább szimuláns, mint örült.

Tavaszi mulatság. Az Országos Női Gyorsíró-Egylet, mely közel egy évtized óta működik sikerrel a hazai gyorsírszert terén, június 15-én, szombaton a svábhegyi Eötvös-nyaraló helyiségeiben ténemulatságot rendez, melyet hangverseny előz meg. A hangversenyben közreműködnek: Kovács Mihály, a Népszínház komikusja. Kápolnai Irén, Almásy Iza, Alpár Irén, Rózsa Gizella és Olasz Klára. Belépőjegyek személyenként 3 koronáért a gyorsírókör elnökénél (Kaiser Gizella okleveles gyorsírónál, Kazinczy utca 3.) és Upponyi Ilona főpénztárnosnál (Rózsa-utca 42.) már most válthatók.

Leégett kolostor. Párisból jelenti egy táviratunk, hogy az asszumpcionisták chaumonti kolostorában tegnap, mikor az apácák misén voltak, tűz támadt, amely az egész épületet elhamvasztotta. Az apácák és a kolostorban ájott személyek megmenekültek. A kár igen nagy.

Osámpai kontra Purosi. Néhány esztendővel ezelőtt valamelyik kis székely városból Kolozsvárra került egy új cigányprimás, Koczé Antal. Az elkényeztetett kolozsváriak eleintén nem igen akarták elhinni neki, hogy a híres bandákkal, Pongrácz Lajival, Salainonnal össze tudja mérni a vonóját. Ezt a bizalmatlanságot aztán kihasználta Kolozsvár bennszülött cigányai a jövővény rováására s olyan rossz híret költötték, hogy bizony alig akadt neki valami dolga. A fiatal és igazán jó muzsikuss gyerek azonban nem vesztette el a bátorságát, hanem kihívta a kolozsvári primásokat párbajra. A Viadó nagy termében mérköztek, nagy publikum előtt. Játstak mind a bandák s aztán leszavazott a publikum és — Koczé Antal nagy többséggel győzött. Ez az igazi becsületcsigánypárbaj, olyan becsületcs, hogy iskolát csinált. Egyik makói lap vasárnapi számában ezt a felhívást olvassuk.

Alulírott cigányprimásnak sok fáradsággal és költséggel sikerült egy oly zenekart összeállítanom, mely a vidéki cigánybandákkal kiállja a versenyt. De vannak minden tere, úgy a zeneművészet terén is olyan egyének, kik a versenytől félnék és fájznak. Ilyen ember az én makói cigányprimás ellenlábasom, Purosi Károly, ki midőn értesült arról, hogy én egy jól szervezett zenekart állítottam a nagyjérdemű közönség szórakoztatására, hozzá hasonló társaimmal engem éjjel kilesett, orozva megtámadott s tetlegesen inzultált. En nem akartam hasonló durva bánásmóddal viszonzni az ő támadását, nem intézhettem el lovagias módon az ügyet, mert hát „rom”-ok vagyunk mindketten, egy szál kardra ki nem hivatalom, de kihívom egy szál vonóra, versenyre szólítom fel hát e brutális embert s a küzdőtér helyül a Korona-szálloda kerti helyiségét jelölöm ki ma, vasárnap május 19-én, majd a közönség ítélni fog.

Ha e kihívást el nem fogadná s a kijelölt helyen és időben ma este a Korona udvartérjében a versenyre meg nem jelenne, én őt egy hencső tapasztó-cigánynak s gyáva embernek nyilvánítom s tetleges bántalmazásért az illetékes helyen fogok keresni orvoslást.

Osámpai János.
primás.

Hogy megtörtént-e a párbaj, vagy nem, azt nem tudjuk. Akármelyik cigány is lett azonban a győztes, az nem változtat azon az igazságon, hogy ez a cigánypárbaj a legavallérossabb viaskodás. Hogy ki a legény a gáton, azt döntse el a talentumok mérkőzése. Körülbelül erre az elvre építette Csámpai Janosi a maga provokációját s Csámpai Janosi nem is tudja, hogy milyen nagy igaza van neki. Ez párbaj. Kullogjon el, aki nem bírja a versenyt tehetség dolgában. Ezek után pedig igazán jó volna tudni, hogy melyik cigány bizonyult be igazának a makói párbajban.

Tetőtt. A főváros külterületén lévő Cserey-utca 3-ik szám alatt ma éjszaka kigyuladt Strausz Adolf kezemeletes házának a tetőzete. A tüzet egy tizenegy óra tájban vették észre s rögtön jelezték a tűzoltósnak, ahonnan a központi VII. és VIII-ik kerületi őrségek vonultak ki a veszedelem tovarterjedésének megakadályozására, Bauer segédtsízt vezetőse alatt. A tüzoltók három oldalról támadták meg az égő épületet, amelynek tetőzete — mire a tüzoltóság kiért — teljesen lángban állott. Két órai erős munka után sikerült is lokalizálni a tüzet a tetőzet azonban egőszén elégett. Egy óra tájban vonult haza a tüzoltóság egy része, míg a másik rész kint maradt még a zsaratnokok oltására. A rendőrség részéről Boda Dező központi inspekciós kapitány ment ki a tüzhöz. A veszedelem okát nem tudják s a holnap megtartandó tűzvizsgálat fogja azt kideríteni. A kár mintegy 12—15.000 korona.

Egy halotról. Fölkérteünk a következő sorok közlésére: Tekintetes szerkesztőség! Bíró Sándor szeretett kollégánk és jóbarátunk öngyilkosságát némelyek oly okokra vezették vissza: amelyek az elhunyt emléktét és a mi kegyeletünket sértik. Az elhunyt ideális, érzékeny és mindenekelőtt szép lelkének megvilágítása — ami a lehetetlen meséknek legjobb cáló-lata volna — nincs módunkban. De az iránta való vonzalmunk kötelességünké teszi, hogy emléktét a mesék visszautasításával megóvjuk. E sorainknak becses lapjában való szives közlését tisztelettel kérjük. Mámarszaziget, 1901. május 20. A mámarosszigeti ev. ref. jogakadémia hallgatóinak megbízásából: Aiben József, Magos Gábor, Geréb László.

Gyujtogató paraszok. Varsói távirat jelenti, hogy Belostokban, Gradno-kormányzóság e kis községgében tűz támadt, amely huszonöt házat elhamvasztott. Feljelentések következtében kitudódott, hogy a tüzet a paraszok támasztották. Eddig tizenkét gyujtogatót tartóztattak le. Bevallották, hogy úszköt vetettek házaikba, hogy a biztosítási összeget megkapják.

Füredpósta megnyitása. A zólyomgyepei Borosnyó furdón június 1-6i, augusztus 31-ig terjedő időnyre teljes műszolgálatú posta- és táviróhivatal lép életbe, amely a postakárékpénztár közvetlen-hiva-

talaként is működik és összekötését a Zólyom és Zólyom-Brezó között közelebbi kalauzspóttákkal Zólyom-Szt.-András megállóhelyen át naponként háromszor közelebbi gyalogjártat útján nyeri.

— Az osztályorszájték húzása. Az osztályorszájték mai huzásán hatvan ezer koronát nyert 1600 husz-ezer koronát 31564, tízezer koronát 39487, kétezer koronát 62691 93777 6086, ezer koronát 80937 33975 25723, ötszáz koronát 32081 91757 66644, háromszáz koronát 74816 29070 64889 49956 90276 3592, 27618 68003 38156 10830 91495 29168 15555 51178 4665 20470 10220 79152 67388 67380 10377 2002 13739 45599 száz koronát 63591 17071 78477 6806 41286 79661 44848 58502 21557 97985 73092 73813 85373 36249 62089 20435 27875 21229 11267 83283 7688 16522 26166 17896 11637 36723 39489 62603 67492 8452 51274 49025 31362 36755.

(x) Ha öszül a haja, használja a Stella-vizet. Ára 2 korona. Zoltán Béla gyógyszerárban, Budapest.

(x) Figyelmeztetjük a gazdaközöséget és iparvállalat tulajdonosokat, hogy gépolaj és hengerolaj szükségletüket a hirnevcs orosz-amerikai olajipar-rezervénársaságnál fedezzék. Az egyedüli elárúsítás Reich S. és társa cégél, Felső-Erdősor 11. szám, mely cég minta- és árjegyzékkel készséggel szolgál.

(x) Elsőrendű, a fővárosban és az országban elismert műterem Kossák József cs. és kir. udv. fényképészé, Kossuth Lajos-utca 12., szemben a Nemzeti Kaszinóval, látványos kirakat a kapubejártnál.

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyújtót!

(x) Kötő erősítőszert, mely minden családban háziaszer gyantán ismeretes és a gyermekszobában nélkülözhetetlenné vált, a Somatose. Ugyiszólván csodákat művel gyöngédkedő gyermekeknél, a táplálkozásban visszamaradt egyénekénél, sáprókosknál vérszegényeknél, gyermekágyasoknál, tüdőbajosoknál és lábadozóknál. A test nedveit által gyorsan fölszívatik, azonnal részveszt a táplálásnál és így már rövid idő múlva tetemes testgyarapodást eredményez.

Orth János.

(A mayerlingi tragédia. — Orth János utolsó levelei.)

Orth János elveszett. Tizenegy éve immáron, hogy a Saint-Margaret messzi tengeri utjára indult és senkise tudja, hogy hová lett az Óceán nyughatatlan vándora.

Egy fölöttébb érdekes könyv jelent meg mostanság ezzel a címmel: *Erzherzog Johann. Ein Charakterbild von P. Heinrich. — Adolf W. Künnast 1901.* — Szerzője a könyvnek egy újságíró, akit a főherceg bizalmas barátságával tüntetett ki és a ki később udvari intrikák elől a nyilvánosság védelme alá helyezte Orth Jánost.

Ime néhány érdekesítő részlet a könyvből:

A mayerlingi katasztrófa.

— Interview. —

Egy nappal Rudolf trónörökös halála előtt János főhercegtől levélileg audienciát kértem. Néhány óra múlva meghozta a kívánt meghívást a főherceg adjutánsa: gróf Schaffgotsch kapitány.

Amikor Salvator Károly Fasor-utcai palotájának udvarába léptem, ahol János főherceg erre a néhány napra szállást vett, — az ablaknál állva pillantottam meg a főherceget, amint reám várt. Az előszoba ajtajánál fogadott és mialatt kezét nyújtotta felém, könnyhullatás közepette reszkető hangon így szólt:

— Nagyon fáj, hogy ilyen szomorú esemény szolgál viszontlátásunknak alkalmául.

Majd fölszóltott, hogy lépjek be a mellékszobába. Miután kellőleg igazoltam megjelenésemet ilyen alkalmatlan időben és látogatásom célját előadtam, így szólt a főherceg:

— Mindenekelőtt előre kell bocsátanom, hogy semmi újat se tudok, legkevésbé olyasmit, amit pozitív ténynek lehetne mondani. Nekem is csak célzásokat tettek, de én se tudom, hogy tulajdonképpen mi is történt a végzetes éjszakán Mayerlingben. Beszéltem ugyan gróf Hoyos-szal, de ő ropant titokzatos volt és csak annyit mondott: El se lehet mondani ezt a borszalmat!

Arra a kérdésemre, hogy vajjon nem tűnik-e ki a tett oka a trónörökösnek hátrahagyott leveleiből, így felelt a főherceg:

— Egyáltalán nem. Ugy hallom, hogy öt levelet találtak Rudolf kezeirésével, de ezt nem tudom hivatalosan, csak hallomásból. Intézte pedig ezeket a leveleket: a császárhoz, a császárnéhoz és Stefániához, akikről rövid, de szivrevató szavakkal bucsuzik. Egy levél estei Ferenc Ferdinándra van címezve, egy másik pedig Szűgyény Lászlóhoz, a külügyminisztérium osztályfőnökéhez. — Majd hozzátette a főherceg: Rudolfnak már régebben volt szándékában, hogy ez utóbbinak írjon; már

egy év előtt beszélt velem erről. Szűgyény tartotta legalkalmasabbnak papírjainak rendezésére arra az esetre, ha — mint akkor mondá:

— „Hirtelen meghalnék.“ Helyeslettem tervét. Mindig helyes, mondtam, amennyire emlékezem, ha az ember ép egészségben írja le utolsó akaratát. Nem hiszem ugyan, hogy ebben az időben öngyilkossági terveket forgatott volna agyában. Persze, a többi levélre vonatkozólag fennáll az az eset, mert amint hallom, mindegyik bucsuzó levél. Híre jár, hogy nem hagyta hátra a Hofburgban, hanem holmija között találták meg Mayerlingben. Ebből az következnek, hogy már öngyilkossági szándékkal utazott oda. Viszont egyéb körülmények arra engednek következtetni, hogy az öngyilkosságot valami véletlenül közbejött esemény okozta.

— És nem lehet közelebbi adatokat meg tudni erről az eseményről?

— A császár és a császárné ez idő szerint még semmiesetre se tudnak mindent.

— Bizonyára fenségednek is van arról tudomása, hogy hivatalos közlés szerint a trónörökös örültségi rohamban követte volna el a végzetes tettet.

— Magam is azt hiszem. Egynémely hajlandóságot az abnormitásra előbb is márgyakrabban árult el és az állapot idővel örültségbe is vezethette. Különbön mondhatom, hogy Rudolf már évek előtt foglalkozott az öngyilkosság gondolatával. Emlékszem egy beszélgetésünkre Fiumében. Ez akkor történt, amikor nagy tengeri utamról visszatértem. Hirtelen és minden átmenet nélkül félbeszakítva beszélgetésünk fonatát azt kérdezte tőlem: „Nem jutott-e sohasem eszedbe ott künt a tengeren, hogy az ember bizonyos körülmények között odajuthat, hogy életének jószántából véget szakít?! Egyáltalában miképpen vélekedel az öngyilkosságról?“ — Erre így feleltem: — „Nem gondolkoztam még erről, noha talán lenne rá elég okom. Tudod, már régóta elégedetlen vagyok sorsommal és elég galibát csinálnak nekem. De öngyilkosságra még sohasem gondoltam!“

— Engedjen meg fenséged egy kérdést: mit tartanak a legfelsőbb körökben az öngyilkosság közvetlen okának. Jó, fogadjuk el az örültséget, de kell, hogy az örültség hirtelen kitörését valami közvetlen tény okozta legyen?

— Lássá, ezt a kérdést felvetjük mindnyájan, de nem tudnak rá határozott feleletet. Kár Rudolfért, nagyon kár. Mindenért érdeklődött, ami nemes, jó és szép. Természetes adományai kitünők voltak, szíve jó, lénye minden előítélet nélkül való és jóakaratu. Joggal fűződtek nagy reménységek hozzá. Talán még meg lehetett volna menteni, ha kiragadják méltatlan környezetéből. De nyilván senki se merete komolyan meginteni. Rudolf ingerlékeny temperamentum volt és csínyján kellett vele bántania annak, aki nem akarta haragját magára vonni.

— Engedelmet! Eppen arra vonatkozólag, amit fenséged az imént csak sejtetett, volnék bátor kérdést intézni: A sok rettenetes hír között, amely legutóbb szárnyra kelt, volt egy mendemonda valami vizsályról atya és fia között...

— Ne beszéljen tovább! — vágott közbe hirtelen a főherceg, — tudom, mit gondol. Én is hallottam erről az undok rágalomról. Nem értem, hogy keletkezhetik az ilyesmi, még kevésbé azt, hogy miként lehet terjeszteni és elhinni. Én csak arról biztosíthatom, hogy eltekintve egynémely apró-cseprő véleménykülönbségtől, családi kérdésekben, atya és fia között zavartalan egyetértés uralkodott és hogy a trónörökös határtalan imáddal tekintett föl atyjára.

— Látta fenséged mostanság a császárt?

— Igen. Tegnap volt a Burgban. A császár felém nyújtotta kezét és csak ennyit tudott mondani: Mit nem tett meg nekem az a Rudolf! Szelem könnybe lábadt és sietett vissza rögtön lakosztályába.

— Beszélt fenséged az özvegy trónörökösnével is?

— Igen. Hosszasabban is beszéltem a szegény Stefániával, mindent elkövettem, hogy nyugalmat el ne veszítse. Sőt jövőjéről is beszélgetünk és hogy mint fog valószínűleg kialakulni az ő helyzete. Tartott tőle, hogy nem egyhamar fog

megbarátkozni a jövődő körülményekkel. Tuldságosan beleélté magát a trónörökösné helyzetébe és így aligha fog majd megmenekülhetni egynémely csalódás elől. Bizonynyal nagyon sajnálatraméltó. De mi az ő helyzete a szegény, boldogtalan császárhoz képest...

Orth János utolsó leveleiből.

L

Igen tisztelt uram!

Köszönöm irántam tanusított barátságát. Senki és semmi se lóvén e világban, csak a munkának szentelt életemmel tudom bebizonyítani, hogy ön nem fogta érdemelnenek a pártját...

Furcsa jelenség, amely tulajdonképpen nem igen válik diszére nemünknek, hogy a világ talán nem is egészen érthető, talán nem is egészen helyes cselekedeteinkben merőben aljas motívumokat keres.

Nagyon fontosnak tartom, hogy becsületszavam-mal biztosítsam arról, hogy fenséges uram és köztem soha még a legcsekélyebb differencia se merült föl és hogy nem ő az oka, hogy visszalépésem a hadseregbe lehetlenné vált és hogy végül kényszerítve éreztem magamat elhatározásom keresztülvitelére.

Botorság, amit pletykálnak, amit francia és orosz lapok írnak. (Cherchez la femme!) Én csak annak írtam, akinek kellett. az én felséges uramnak — más senkinek. Október 8-ikáról keltezett irásomat a mellem beosztott gróf Schaffgotsch tizedikén nyújtotta át. Ebben a levélben kifejtettem indokaimat, formálisan lemondtam rangomról és állásomról és kértem a polgári „Orth“ nevet. Hogy mit mondott a császár? — Azt mondta: „Amit tőten a János ír, az tulajdonképpen roppantul becsületes dolog (höchst anständig); nagyon kár érte.“ — Többet nem is kívánhatok. Egyáltalán ő felsége ebben az esetben is végtelenül jószágos, igazságos és nemesszívó uramnak bizonyul.

Zürichben Csanády őrnagy révén legfelsőbb kéziratot kaptam, amely szerint kérelmemet teljesítik, de azzal a határozott utasítással, hogy a monárkia területére csakis külön engedéllyel lépjek. Akárhogyan is fáj, ez nem kegyetlenség — elvégre a dinasztia tekintélyével nem érhet össze, hogy egyik tagja — bár jászántából és az uralkodó engedelmével — egészen más állásban a birodalmon belül éljen és működjék.

Egy későbbi utasítás, amelyet a császári ház minisztere révén kaptam, mindenesetre nagyon fáj, — tudniillik a minor felszóltottak, hogy svájci polgárrá legyek. Kinos dilemmában voltam. Egyrésztől meg akartam teletni a császár óhajának, hogy hálátmat és készségemet kimutassam, — másrésztől csak ugyan alvatlálójá akartam maradni, mert igazán szerettem uramat, azonfelül drága hazámnak polgára is akartam maradni. Appelláltam ezért ő felsége kegyelméhez és kértem, hadd maradhassak osztrák polgár. Eddigél nem kaptam választ.

Ez a nemzetből való kiközösítés rám nézve nemcsak erkölcsi, de gyakorlati következményekkel is járna. Ugy hittem, hogy az osztrák hajós-kapitányi pátns megszerzésével megteremttem munkahivatásom alapját. De ha svájci polgárrá leszek, semmit sem ér a pátns... Abban a szerencsében volna részem, hogy három évig mint közönséges matróz szolgálhatnék, hogy aztán csak kormányosi vizsgára bocsásanak valami más lobogó alatt. E mellett mégis csak sokat veszítené az ember, — más életpályára kelene gondolnom.

Egyelőre Hamburgban és Angliában informáltam magamat a hajózási viszonyokról. Az óceán hullámai közt majd elvesznek az álmok, a vágyak, de remélhetőleg megmaradnak az ideálok. Vajjon megelégedett leszek-e? Nem tudom, de meglesz az öntudatom, hogy existenciám miatt nem kell szegyenkeznem.

De hogy mihez fogjak, ha igazán svájcinak kell lennem — nem tudom. Fájdalom, keveset tanultam és tulajdonképpen csak a katonamesterséghez értek. A zsoldos katonák kora elmúlt és véleményem szerint csupán hazánkban szabad életünket feláldozni. Aztán a fekete rabszolgaság ellen küzdeni, ezért se tudok lelkesedni mindaddig, amíg annyi a fehér rabszolga közöttünk.

Ön olyan nagyon szíves volt, hogy megkérdezett, van-e valami kívánságom.

Vagyok bátor tehát azt a kérését önhöz intézni, hogy abban az esetben, ha felséges urunk tényleg ragaszkodnék az én állampolgárságom megváltoztatásához, konstatalja nagyraecsült lapjában azt a tényt, hogy nem én óhajítottam, hanem csak magasabb akaratnak engedelmeskedtem — — — — —

Készséges hive

Orth János.

II.

Chatam, 1890. március 26.

Igen tisztelt uram!

1889. december 18-ikáról keltezett kedves leve-

fére, amelyre nagy hála kötelezett, eddig nem válaszoltam... A tárgyalások állampolgárságot illetőleg még mindig nem vezettek eredményre. A mi kedves Ausztriánk ugyan nem éppen olyan, hogy a hűtlenséget valami nagyon megnövekedett, mégis csak csüggyök rajta és ezt leginkább akkor érzem, amikor követelik, hogy hát fordítsak hazámnak, amelynek lobogója alatt harcoltam, amelynek jövőjéért talán tulokot és tevékenyen álmodoztam. — Nem bírnám el! El kell tűrniük, hogy hazám fia maradjak...

Ma bucsuzom tehát el Európától, attól a világrésztől, ahol előbbi életemet lezártam és megkezdtem új hivatásom praktikus gyakorlását, utban az új világ felé, de a régi lobogó alatt. Hajom — nagyon pompás hajó — egy máris befűtött remorkór vontató kötélen le fog siklani a sárga Themzén, csöndesen és némán, senkitől se üdvözölve, senkitől se kísérve és néhány óra múlva esős, zordon időben kibontja vitorláit, felédetelen egy emberrel, aki minden régi reményét a tengerbe vetette és megelégszik azzal a tudattal, hogy egyesülve egy maroknyi csapat honfitársával becsületet elütötten halad és kötelességet teljesít magamaga iránt.

Hűséges kézzorítással hive:

Orth János.

III.

Eusenada, 1890. június 10.

Igen tisztelt uram!

Május 18-áról keletkezett becses sorainak birtokában, szívöl közönmű közleményeit és barátságos részvételének újabb bizonyításait. Utazásom meglehetősen kedvező volt, de persze nem tartott volna mégsem 56 napig, ha nem kellett volna a déli szél végtelen ellenállásával és egy szigorú Pomperoval a Plata torkolatánál dacolni.

Bécs felől minden csendes. — Maradjon is csak úgy!

Szokott őszinteséggel be kell önnök vallanom, hogy sokkal kellemesebb volna nekem, ha londoni levelemet nem reprodukálná londoni dátummal. Ha hajlandó volna, talán egy kis hirt hozhatna, hogy Soddich kapitány betegsége folytán szárazföldre tért át a „Szt.-Margit“ parancsnokságát magam vettem át s így személyesen vezetem hajómat a Jöremény foka körül. Ez a különben is igen nehéz hajókázás a mostani évszakban (kései tél) különösen kemény munka lesz. Hogy az elhatározásom általólág okai felől elterjedt híresztelések, mint a milyeneket a *Novoje Vremja* és más ellenséges olasz lapokban találtam, oktan mesék, talán mondanom sem kell, a „cherchez la femme“ közmondása gyakran talál, de mindent nem lehet ezzel megmagyarázni. Törhetetlen hűséggel hazámhoz, küldöm ezen üdvözetemet a messze tengeren át. — „A minél előbbi viszonylatásra!“ Ez az én óhajom is.

Kézzorítással hive

Orth János.

Ez volt Orth János utolsó levele. Azóta se levél, se hír és a zugó Ocean nem árulja el, hogy hova lett nyughatatlan vándora.

SZÍNHÁZ. ZENE.

** Nemzeti színház. Az *Aggregények*ből, Sardou vigjátékában ma *Ligeti* Juliska kisasszony játszotta Antoinettet. Bármily elismeréssel legyünk is a kisasszony kedvessége, esinos alakja, rokonszenves egyénisége és eleven temperamentuma iránt kénytelenek vagyunk ószintén kimondani, hogy ilyen szerepekben még nem üti meg a kellő színvonalat. Mindig üde és természetes a naivitása, ha magyar faluban nőtt leánykát játszik, de a Sardou-ide naivák nagyon sok finomságot követelnek az üde érzések kifejezésében, a természetes társalgás hangjában. Ezek az Antoinettek — hogy úgy mondjam — komplikált naivák. Lényük ártatlan és gyermeges, de modoruk tele van a párisi ízlés finom árnyalataival, beszédük csiszolt és művészi. Azonkívül sokszor merészen átcsapnak az érzelmesbe, korukhoz képest meglepő intelligenciát mutatnak és az ártatlan, egyszerű lény hüvelyében sejtetik a szellemes asszonyt, aki nem sokára teljesen érteni fogja azt, amit a szerelem problémájának nevezünk. *Antoinette* a bimbójában levő párisi asszony: természetes, de nagyon okos, — naiv, de nagyon elmés, — egyszerű, de nagyon distingvál. Ezeket a színárnyalatokat még hiába keressük azoknál, akik a nemzeti színpadon *Csillag* Teréz helyét volnának hitvatv betölteni. (d. e.)

** Fővárosi Nyári Színház. A *Szép Heléndát* adták ma a Fővárosi Nyári Színházban. A gondos, összevágó előadásnak szép közönsége volt, amely lelkes létszámával méltányolta a szereplők játékát. A címzesebben *Szűd* Aranka aratott sikert, *Mihályi* gyönyör-

riően énekel, *Faragó*, *Krémer* és *Lóvey* a derűjét és vidámságát adták meg az estének. Az operettet *Makó* igazgató hatásosan rendezte.

** Angolok a Vígsházban. A *Newyork szépe* tegnapi, második előadását ismét szufolt ház nézte végig. Noha a második előadást rendszeren gyöngébben látogatják, az angolok olyan nagy közönséget vonzottak, hogy a bevétel 4014 korona volt. Az angol művészek már teljesen kipihenték az ut fardalmait és friss erővel és jókedvvel játszottak és táncoltak. A közönség érdeklődése olyan nagy mértékben nyilatkozik meg az angol előadások iránt, hogy az igazgatóság megváltoztatta a műsort és egész héten a *Newyork szépe*t adja. A *Telephone Girl* bemutatóját későbbre halasztották.

** Madách-est. Az *Uránia* színházban ma Madách-est volt. *Berta* Ilona, az Erzsébet-nőiskola tanárnője. Az ember tragédiájáról olvasott fel. A mély pszichológiával megírt felolvasásért sok tapost és sok virágot kapott a szerző, aki kiváló recitátornek is bizonyult. Utána dr. *Gyulai* Agost olvasta fel Madách élettrajzát. Különösen azokat a körülményeket ismertette, amely közt az *Ember tragédiája* megíródott. A szép és érdekes felolvasást negyvenöt vetített kép kísérte. A nézőtér, melyet a közönség teljesen megtöltött, nagy számban voltak jelen a fővárosi felsőbb leányiskolák növendékei.

** Augustza főhercegnő a Vígsházban. A Vígsház igazgatóságát értesítették, hogy holnap, csütörtökön Augustza főhercegnő megnézi az angol társulat előadását.

** A Magyar Színház faskója. A *Magyar Színház* mostani intézőire éppenséggel nem lehet ráfogni, hogy valami szerencsés kezű emberek. Legutóbb az igazgatójukat „függesztették“ fel állásából, mert néhány szabadjegyet utalványozott — percent nélkül, most meg a *New-York szépe* ismeretes tantiém-ügyében érte őket egy enyhe kis baleset. Ismeretes, hogy a színház intéző urai abból az alkalomból, hogy egy angol operett-társulat a *New-York szépe* című operettet adja elő, ezután az operett után estéknként tíz százalék tantiémet követeltek a *Vígsházban*. Ez a tantiém ugyan nem jött nekik, mert

1-ször, az amerikai darabok szabadok és előadásuk után egyáltalában nem jár tantiém;

2-ször, mert *Kerker* Gusztáv, az operett szerzője szerződésileg átruházta a *New-York szépe* előadási jogát a *Vígsházra*,

3-ször, kísült, hogy a *Magyar Színház* egyszerűen felült egy berlini színházi ügynöknek, mikor a *New-York szépe*t tőle megszerezte, de az operett szerzője eddig egyetenny krajcárt nem kapott operettjének *Magyar Színház*béli előadásai után,

mindazonáltal makacsul ragaszkodtak a tantiémekhez s minthogy ezek arak előszeretettel intézik a színház ügyeit a bíróság után, a budapesti kir. törvényszékhez *zárlat* iránt való kérvényt adtak be, amelyben nem kértek kevesebbet, mint csak azt, hogy a bíróság foglalja le az angol operett-társulat összes előadásai után befolyó egész bevételét. A törvényszék, *Lamp* Hugó bírónak az előadása mellett, ma foglalkozott a kérvénnyel és a nélkül, hogy a feleket csak meg is halgatta volna magának a kérvénynek az alappán elutasította a tantiém-kezdő urakat. A kérvény mellett levő szerződésből ugyanis kitént, hogy a *Magyar Színház* a *New-York szépe* előadási jogát *Röhr* berlini színházi ügynökötől, nem is kizárólagosan és csakis magyar nyelvű előadásokra szerezte meg. Mondja aztán valaki, hogy nincsenek szerencsétlen kezű emberek a világon.

** Vendégprimadonna a Népszínházban. *Szekely* Irén, a nagyváradi Szigligeti-Színház primadonnája, mint nekünk *Nagyváradi*ról írják, az őszön vendégszerepelt a *Népszínházban*. A művésznő a vidéki színpad legkiválóbb énekesnői közé tartozik s vendégszereplése minden esetre érdekesség számba megy.

** A Vígsházban repize. A *Vígsházban* az évad befejezése előtt még egy érdekes repiz lesz. A *Lipót-kört* színház feleleveníti *Bissonnak Csak párosan* című bohózatát, mely a hírneves szerző egyik legkacagatóbb darabja. A darabból már megkezdék a színpadi próbákat.

** Városlegi Szinkör. A Városlegi Szinkörben holnap *Orpheus a pokolban*, pénteken *Uriel Acosta* kerül színre. A *Fokról-fokra* című énekes életkép első előadása szombaton lesz.

** A Népszínház látványossága. A *Népszínház*, mint értesülünk, ez ide évadját eltérően a korábbi évektől, csak június 20-ikán tejezi be. Mint utolsó újdonságot egy szenzációs angol regényből átdolgozott látványos drámát fog bemutatni, amelynek *Bálint* Dezső a szerzője. A látványosság bemutatója június elején lesz.

** A bécsi operettért. Az *An der Wien*-színház, amelyet most, mint ismeretes, *Karcsay* Vilmos igazgat, első sorban a letört bécsi operett akarja talpra segíteni. A színház ugyanis a jövő évadra már megállapított programját s e szerint október 1-jétől egészen január 15-ikéig kizárólag bécsi szerzők operettjeit fogja előadni.

** A Népszínház bemutatója. A *Népszínházban* holnapután, pénteken lesz az idei évad utolsóelőtti bemutatója, amely még egy érdekességet hoz: *Edmond Audran*, az *Üdvöske* szerzőjének három felvonásos operettjét, *Kölesöntéret völgyényt* (*La fiancée des Verts-Poteaux*) *Makai* Emil fordításában. Az operett női főszerepét (*Rose Rigaud*) *Hegyi* Aranka kreálja, ki énekszámait közt két betétet is énekel a második és a harmadik felvonásban, egy angol stílusú éneket (*Kovács* Mihálylyal) és egy koloratur-kerítőt. Mind a két betét *D'Amant* Leó szerzeménye. Nyilvános jelmezes főpróbát ezuttal — közbejött akadályok miatt — a színház nem tarthat.

** Jubiláló színész. A vidéki színészet egyik érdemes tagját tisztelte meg tegnap este — mint tudósítunk jele — a *kassai* Nemzeti Színház közönsége. A fővárosi nyári színházakból s annak idején a Nemzeti Színház színpadáról *Hess* Hevessi Gábor színészkedésének 25 éves jubileumát ünnepelték. A jubiláns egyike a magyar színpadok komoly, törekvő tagjának s nem egy művészi alakítás fűződik pályafutása emlékeihez, különösen klasszikus darabokban. Az ünnepeltet bábrall, virággal balmazták el s üdvözlő verseket szórtak a nézőtérre; számos babérszorosít kapott a közönségtől, bérlőktől, pályatársaitól, tisztelőitől, az igazgatóságtól stb. Az ünnepi előadáson *Hevessi* Gábor *Faustban* *Mefisztót* játszotta igen szépen; kivülré *György* Ilona és *Hidvéghy* kapott sok tapost.

** New-York szépe a Magyar Színházban. Pünkösdi hétfőjén e hónap 27-ikén a *Magyar Színházban* az előre hirdett *Postás ju* helyett *New-York szépe* kerül színre.

** Gyermekszínház a Telefon Hírmondóban. A *Telefon Hírmondó* ma — csütörtökön — délután 5 órákor gyermekhangversenyt rendez. E hangverseny két részből fog állani: az első részben *Monostori* Károly az állatorvosi főiskola tanára ismert szakiról *Fülei* Sz. Lajos a „Gyermekek Ujság“ szerkesztője fog a állatvédelem történetéről, illetve annak körébe vágó gyermekverseket felolvasni; a második részben: *Pugis* Leona és *Vendrei* Ferencné urnó, *Dajka* Balázs és *Méző* Géza urak fognak közreműködni. A *Telefon Hírmondó* hangversenyigazgatósága, mely gyermekhangversenyek rendezésénél a szórakoztatás mellett a tanítói célt is mindig szem előtt tartja, a *Monostori* Károly és *Fülei* Sz. Lajosnak e hangversenyekre való megnyerésével ismét bizonyítást nyújtja, hogy e célját elérni a legjobban igyekszik. — Este a *Telefon Hírmondó* a magy. kir. Operaház előadását fogja közvetíteni előzetesnek lakására. Erődes lesz ez opera közvetítés, mert *Delibes* rég nem hallott operáját a *Lakmé*t adják, s hogy a cím szerzője *Arnoldson* *Sigrid* fogja énekelni. Az opera közvetítése után az est folyamán érkezett híreit és táviratait olvastatta fel a beszélő újság, majd annak bevégezte után 11 óráig *csingyene* lesz hallható a kagylókön keresztül, melyt az *Emke* és az *Eltie* kávéházából követik az abonnensek szórakoztatására a *Telefon Hírmondó*.

Utazás

az angol operett-társulat körül.

Budapest, május 22.

Megnéztem az angol operett-társulat *New-York szépe* előadását tegnap is, ma is. Tegnap egy páholyban a homályos mélyből, a színpadhoz közel, *ugy en profil* és ma este a nézőtérnek körülből a középről, egy kényelmes zsölyeszékben, *ugy en face* néztem ezeket az angolokat.

S akárhogy veszem őket, akár *en profil*, akár *en face*, mind a két nézőpontból meghódítottak az angol operettnek.

Minthogy pedig ilyesmit olyan emberek, aki azt tartja magáról, hogy ért valamelyest a dologhoz, kötelessége meg is okolni, hát — körülutazom egy kicsit ezt a társulatot.

Mindenekelőtt maga

Kerker Gusztáv,

a *New-York Szépe* szerzője akad az utamba.

Érdekes egy ember! Ha már más egyébert nem is, de egy kerek milliót keresett ezzel az operettjével. Hm, egy karmester-zeneszerző, aki egy millió forint, vagy hogy a mostani pénzzenében beszéljek, (így dalamosabban is hangzik.) két millió korona erejéig adóztatja meg a világot négy-öt száz oldalnyi ötször megvonalozott papírra leirt kőa-jeggyel.

Bizony nem utolsó legény!

Elnéztem, amint ott állt a karmesteri emelvényen és vékony pálcájával huszfélet integet egy szerre egy grand seigneur-nek az eleganciájával s azt mondatam magamban, hogy ez a yankee, — mert önök tudják, hogy *Kerker* amerikai, — a milliók magasából valahogy úgy tekint le a világ legeslegtöbb karmesterére, mint... mint teszem az egekbe nyuló Mont-Blanc az apró kis vakandúrasokra.

Es valjuk be, hogy joggal! Egy ember, aki egy milliót szed be operett-melódiákból, az — zseni! Mikor ezt gondoltam, egy kicsit, mintha elrösteltem volna magamat.

— Aha, — mondatam magamban, neked is a mai pénzsovár kor bálványja, az Aranyborjú is imponál és térdre esel előtte, mint egy istenség előtt...

De ebben a pillanatban a *Kerker* vékony pálcájára meglendül a levegőben, tipikusan kerek és posztag angol-amerikai arcára kiült valami fascinaló kifejezés és telhangzott a *New-York szemefénye* e nő...

és ha nem tartok tőle, hogy nyilvánosan csendháborítás miatt valami összetűzésem akad az ügyeletes rendezővel, ott a *Vigszínház* nézőterén hangosan elkiáltom magamat:

— Az ördögbe minden körülíradott Aranyborjuval, ebben a *Kerker*-ben is az az „isteni szikra” lobog, amely a zseniális embereknek istengyújtotta közös tüze és szeretni kell az angol operettet. Micsoda büvöletes egy muzsika ez a *New-York szépe*, — különösen, ha ez az ördögös yankee maga dirigálja!

... Nagyon szívesen időznék még tovább önnél és a muzsikájánál Mr. *Kerker*, de tovább kell utaznom, mert ah, elcsábít ön mellől!

Miss Eva Kelly

bübbajos kis alakja.

Ha az ember utazóban van, mint jó magam, a zsebébe rak egy pár újságot s egyik ilyen újságban olvasom ma, hogy ennek az angol társulatnak nincs — starja.

Persze, persze, ha behuny szemmel utazik az ember!

Óh, Miss Kelly, engedd meg, hogy mint igazi színházi rajongó, itt az egész világ szeme láttára, imádják! Mind a kilenc Muzsa ott lehetett a születésnél s egy-egy isteni ándokot csempézett be a bölcsőbe! Akár gőmbölyví kúsi a akad formás tökéletességét nézem, akár kerek arccskád mosolygós báját élvezem, akár édes-lágy hangod kacagását iszsa be a fülem, akár pedig villiszerű táncod ringásában merülök el, — csak egyet érzek, hogy te a Muzsák igazi lelke vagy s ha vannak, akik most nem akarnak meg a starok sorába igazolni, rövid idő múlva kétszáz font lesz a fizetésed hetenkint s az amerikai vasut, répacukor-, kőszénbánya-, bicikli- és sok egyéb királyok szerelmére fogékony csemetéi tönkre fogják tenni magokat érted s öngyilkosságba kergeted őket egyetlenegy csókoknak a megtagadása által...

Ugy van, a hogy mondom: ez a Miss Kelly, aki Mamie Clancy aprócska szerepében estéről-estére ott nevelgél, gügyög, kacag, énekelget és táncolgat most a *Vigszínház* színpadán, ez a kis Miss Kelly a tökéletesség maga! Az angol operettnak egy *Duseja* és Sarah *Bernhardtja* együttvére!

Egy kis éle-eleven cukorbaba, akit az ember le szeretne szedni a színpadról, hogy össze-vissza csókolja, hogy aztán rögtön visszategye a színpadra, mert mégis csak ott okoz az embernek legtöbb gyönyörűséget.

De hát nem vagyok-e én egy bolondos színházi rajongó mikor így szólok? — kérdezem magamtól így utközben.

Hála istennek, hamar megnyugtathatom magamat.

Ma egy színművésznőnkkel találkoztam, aki maga is a „nagyságok” közé tartozik és ez így szól hozzám:

— Mióta élek a világon, nem láttam olyan bübbajos teremést a színpadon, mint amilyen ez a kis tücsök, ez a Miss Kelly!

... Adieu, Miss Kelly, bübbajos kicsike, nagyobb szepet ugysem tudnék már mondani neked, hát megyek tovább.

Mejyek, azért is, mert fűtyös társad, „Blinki Bill”-nek hívogat, akinek becsületes artista neve

Frank Lawton,

s aki semmi más, mint egy emberalakot öltött nagy rigó.

Ez a vézna, behorpadt mellü emberalaku madár ugy fűtyöl, mint ahogy Demosthenes szónokolt. Ugy rémlik előttem, minha nemcsak érzéseket fejez ki a fűtyével, hanem gondolatokat is; majd tréfás, szíporakázó ötleket, majd komoly filozófiai eszméket.

Akár en profil, akár en face fűtyörészet, a nagy Pán sípjának a hangja szól belőle s be fogok térni a színházba, hogy minél többször meghallgassam...

Fura kis körutamban, ha időm lenne rá, még meg kellene állapodnom a két komikus *Rattatonál*, *Kissie Fitzgerald* kisasszonynál, *Trixie Friganzánál* és *Ichobad Bronson* urnál is. Ezek egytől-egyig előkelőségei az angol operettnak.

A szerkesztőm csöngetyűje azonban megszólal: — Lapzárt! Utolsó állomás!

— S a tollamnak meg kell állani. Meg is áll, de nem a nélkül, hogy egy szerelmes sóhajást ne küldene kezved felé, miss *Ethel Gordon*!

Valaki azt mondta ma este mellettem, a kegyed királyi női természetét látva:

— Ilyennek képezem a muzsika óárnét. Ilyen fénséges asszonyi szépségnek!

Hát én láttam a muzsika óárnét egy udvari hangverseny alkalmával a bécsi *Hofburgban*, mikor a királyi karján haladt és mesés vagyontokat érő briliánkok és gyöngyök ragyogtak rajta szemkáprázató fényvel.

Kegyeden nem ragyognak ilyen mesés ékszer, Miss *Gordon*, de azért — nem kell irigykednie a muzsika óárnéra.

Rip van Winkle.

MŰVÉSZET.

□ **A pécsi Zsolnay-szobor ügye.** A pécsi Zsolnay-szobor bizottság, mint már megirtuk, azt határozta, hogy Zsolnay szobrának elkészítésével *Strobl* Alajos szobrászt bizza meg. A kérdés így megoldása még súlyosabb teszi azt a sérelmet, amely a pályázó művészeknek esett. Ma este híre járt, hogy *Strobl* a megbízást nem fogadja el, meg pedig azért, mert ő is magáévá teszi a magyar művészek összességének azt a meggyőződését, hogy a pályabírók szobrász-szakértők hijján csonka volt, s így nem az a fórum döntött a pályaterv sorsa felett, amelyet a pályázati feltevések a művészeknek ígértek. *Strobl* elhatározása kisse későn jött ugyan, de mégis példája annak, hogy a művészek egymás közt megőrzik a kötelelő lojalitást.

□ **A magyar közoktatásügyi kormány képviselője Münchenben.** Junius hónap elsején nyitlik meg Münchenben a nemzetközi képzőművészeti kiállítás, amelyen a magyar képzőművészet külön csoporttal lesz képviselve. A magyar közoktatásügyi kormányt dr. *Terey Gábor*, az *Országos Képtár* igazgatójára képviseli.

□ **Az Istvánffy-kiállítás berekesztése.** *Istvánffy* Gyula festőművész kiállítását, amelyben a festőnek négyszáznál több táj- és életképe volt közszemlére téve, tegnap egész csöndben berekesztették. A kiállítás több ezerezen nézték meg és a kiállított műveknek jó része elkel.

□ **Műipari tárgyak kiállítása.** A magyar királyi technológiai iparmuzeumban az iparoktatási intézetek részére Párisban beszerzett műipari tárgyak kiállítása e hónap 27-ig, pünkösd hétfőig bezárólag marad nyitva és díjtalanul megtekinthető.

□ **Napoleon-émlék a művész-telepen.** Az epreskert művésztelepet évről-évre új művészi díszszel ékesítik az ott dolgozó művészek és a mesteriskolák növendékei különösen a szobrász mesteriskola tagjai buzgólkodnak a festői park díszítésén. Legújabbán I. *Napoleon*nak emléket örökítették meg. A nagy hódítóknak babérral övezett fejét márványból kiifaragva érdekes sziklatalpatra helyezték. A sikerült emléket *Vaszary László* fiatal szobrász mintázta. Hogy miért választották erre a célra éppen Napoleon fejét, az éppenséggel érthetetlen.

□ **A temesvári műtárlat.** A temesvári műtárlat nemcsak látogatottság, de a művásárlás szempontjából is szépen sikerült. Eddig is sok műtárgy kelt el, a műkiállítás sorsjátéka számára pedig tíz festményt vettek meg. *Blaskovics* országgyűlési képviselő az ottani mezőgazdasági kiállításra érkező földművelők számára ötezer műkiállítási belépőjegyet vásárolt s a parasztagadók közt szétosztta. Így jutnak a temesvárdéki földművelők is egy kis műélvezethez.

□ **A ozenstochowai pálos-kolostor és magyar műemlékek.** A pálosok volt az egyetlen magyar szerzetesrend, alapítatásuk II. Endre király idejébe esik. Amidőn a rendet II. József császár eltörölte és birtokait konfiskálta, nem kevesebb, mint háromszáz nyolcvaneget rendházuk volt. A pálosok üldözésében követte József császárt Nagy Frigyes a porosz-lengyel területen s 1818-ban az orosz cár Azóta az oroszországi még megmaradt páloskolostorokat is elkoboztatta a szerzet kinevezés s egyházi szerelvényeit valamint a rend még életben levő tagjait az ó-ozenstochowai zárdába rendelték, ahol mai napig is megvannak.

A kis oroszországi pálos-zárdát néhány évvel ezelőtt felkereste dr. *Nyáry Sándor* az Országos Képtár őre és megvizsgálta a kolostorban egybegyűjtött, sok részben magyarországi és magyar vonatkozású kincset és azokat a falfestményeket, amelyek a kolostor több falát díszítik. E vizsgálódásainak eredményét *Bubic* Zsigmond kassai püspök bőkezű támogatásával nagyrétül díszmunkában adta ki, amely számos jól sikerült fényképreprodukciót tartalmaz s magában foglalja a pálos-rend történetét és a ozenstochowai magyar vonatkozású művek leírását.

A szép munkának első sorban ez ad fontosságot. Oly kevés művészeti emlék maradt meg nálunk, hogy örülnünk kell, ha így kerül uton, külföldi kutatók révén jutnak megismerésükhöz. A kolostor szabályzata ugyan meggátolta *Nyáry* abban, hogy a magyar iparművészeti tárgyakat közelebről megvizsgálja, de az így elért eredmény is felette érdekes. A kincstár magyar munkái közt van a Hedvig lengyel királyné, Nagy Lajos királyunk lánya himezte kazula, egy esztergomi apát pástorbotja, *Báthory István* kardja s más becses ereklye.

A magyar vonatkozású falfestmények, *Nyáry* megállapítása szerint, a XVII. század második feléből valók, némelyiken, mint *Domokos nyitrai püspök képén*, a velencei befolyás nyomai láthatók. Másokon a bécsi barok hatású ötlek szembre. *Nyáry* kritikája szerint e falképek az eredetiség jellegét viselik magukon és kompozíció és festés tekintetében határozott művészeti kvalitásra vallanak.

A nagy gondallal készített fényképreprodukciók az összes magyar vonatkozású képeket bemutatják. Itt van szent István, szent László képe, azután egy *Fráter György*-ciklus, amelyen a kiváló diplomata rendtársai közt látni, azután itt van püspökké szentelése, bíborossá avatása, meggyilkolása; az utolsó kép a ravatalra terítve mutatja. Egy-egy olajfestmény mutatja szent Zorárd, szent Benedek, boldog Vác, Pál és Antal atyák, Salamon király, boldog Lőrinc, boldog Özséb, Péter nyitrai püspök, *Báthory László*, *Dénes kalocsai érsek*, szent Gelélt cesenádi püspök s más püspökök és szentek olajfestésű arképeit, többnyire életük valamely nevezetesebb mozzanatában. Temérdek adatot gyűjtött össze a képek magyarázatához *Nyáry* úgy hogy munkáját nemcsak a műtörténetek, hogy az egyháztörténeti írók is örömmel fogják fogadni. A pompás kiállítás munka a külföldi kutatóknak is hozzá érhetőbb lesz azzal, hogy a magyar szöveget francia fordítás kíséri.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **Az akadémia ülésel.** A magyar tudományos akadémia a nyári szünet előtt még négy ülést tart és pedig: június 8-án az I-6 (nyelv és séptudományi) osztály, 10-én a II-ik (filozófiai, társadalmi és történet-tudományi) osztály, 17-én a III-ik (matematikai és természet-tudományi) osztály, 24-én pedig összes ülés lesz. Ezután megkezdődik a három hónapig tartó nyári szünet, mely után az első ülés október 17-én lesz.

□ **A Hazáért és Szabadsáért.** *Barna Jónás* fővárosi polgármestere és kiváló író tollából újabbán *A Hazáért és Szabadsáért* című történeti ijtűségi irat jelent meg, amelyben hazai történetünk egyik legérdekesebb szakaszát, a kuruc-labanc világot olyan képekben írja le, amelyek a gyermek lelkét megragadják, mert belelennek a gyermek gondolat- és lelki világába. A kis mű úgy tartalmaz, mint izléses külső kiállításánál fogva igen alkalmas a zárvizsgálatok alkalmával jutalomkönyvvül való kiosztásra a tanulók között. A könyv ára díszes kötésben 1 korona 20 fillér, selymekötésben, aranyvágással 2 korona 40 fillér. (Boltja ára jóval magasabb.) Megrendeltes a szerzőnél: *Barna Jónás* Budapest, VIII., Kerepesi-ut 61., II. emelet.

EGYESÜLETEK.

(A pesti izraelita-nőegylet közgyűlése.) A pesti izraelita-nőegylet ma délután tartotta meg *Herzl* Antalnénk emléket alatti az idei közgyűlést. Az évi jelentés tanúsága szerint a lefolyt évben rögtön segítségülzések eménn 33.639 korona, rendes havi segélyezések fejében 29.327 korona, negyedévi lakbérsegélyezések eménn 11.236 korona, gyermekágyasok segélyezésére 836 korona és kiházasítási segélyekként 1376 korona, összesen tehát 76.384 korona segélyt osztottak ki. Az egylet leányárakájában 63 teljesen elárvult gyermek nevelkedett. Mindkét intézet kiadásai, valamint a részben künlakó, részben rokonainknál elhelyezett 70 árval együtt az egylet által gondozott 73 árvalnak fenntartási költségei: 70.295 korona 21 fillér. A Pesti Izraelita Nőegylet népkönyvtárában múlt évi április 1-től folyó évi április 1-ig összesen 158.439 személy ékezett valláskülönbség nélkül. Ezek közül 20.351, többnyire szegény tanuló egészen ingyen. Ezenkívül december 15-iktől március 15-ig 121 éhezó iskolás gyermek, közülük 1400 gyermek teljesen ingyen. Általános helyesléssel találkozott az egylet akciója, mely az elmúlt télen a munkanélküliek nagy nyomorának enyhítésére irányult, melynek fogva január 2-iktől február 15-ikéig, tehát hat hét alatt 40.500 adag meleg leves és kenyér került az esti órákban kiosztásra teljesen ingyen. A népkönyvtára kezelési költsége 46.784 korona 96 fillér volt. Az egylet jótékonyági ágainak és általában igazgatásának összkiosztása 199.601 korona 56 fillér, melynek fedezésére csak 168.695 korona 79 fillér bevétel volt. A kezelési hiány mely 30.905 korona 77 fillér tesz, a megfelelő egyes alapokból való leírás útján nyert fedezetet. A jelentés felsorolja továbbá a múlt évben befolyt alapítványokat, hagyományokat és adományokat, melyek lehetővé tették, hogy a nagy kezelési hiány fedezésére az egylet vagyon a lefolyt évben ismét 41.897 korona 60 fillér gyarapodott. A Jókai-utóban épített leányárakáj építkezési munkálatait már befejezték s legközelebb rendezetetésnek átadák.

A közgyűlés kegyeletteljesen emlékezett meg *Heidelberg* V. Lipótén urnó elhunytáról, ki a választmányban hosszú időn át odaadó munkásságot fejtett ki, valamint ama veszteségről, mely az egylet tiszteletbeli tagja és pártfogója *Preiser* Ignác ur elhunytával érte. Samálatlalt vették tudomásul lovag *Lederer* Sándorén megemlékezé okokból történt lemondását a választmányban viselt tagságáról, mely minőségében kifejtett működéséért halas elismerését nyilvánította az egylet s a megüresedett helyekre *Wolfer* József-ét és *Herzmann* Rudolfinét hívta meg a választmányba.

A jelentést a közgyűlés jóváhagyólag vette tudomásul és a választmányának a leírt igazgatási évre a jelentésről megadta. Egyben az egylet érdeműs elnökének, valamint az alelnököknek és előjáróknak, ugyancsak az egész választmányának és a titkárnak önfeláldozó és sikeres működésükért a közgyűlés egyhangú köszönetét nyilvánította, valamint köszönetet szavazott még a sajátok és valamennyi párttörzsjának. Végül hevesi *Bisicz* Lajos, budai *Goldberger* Berthold, *Leipzig* Vilmos baranyavári *Ullmann* Adolfit az egylet érdekeinek előmozdítása körül kifejtett és megyeri *Krausz* La-ost az egylet intézményei iránt tanúsított jóindulata és áldozatkészsége elismerésül tiszteletbeli tagjává választotta meg az egylet.

SPORT.

Falb. A mai nap legnagyobb turfeseménye a híres időjós nevéhez fűződik. Kollegáját, *Falbot* ugyanis olyan nagy összegekkel fogadta ma gazdája, *Péchy* Andor a *Derbyre*, hogy most már 4:1 oddsszal erős második favoritja a nagy versenynek. Az első helyet hárommal *Carrasco* foglalja el, míg *Mágnés* 5:1-gyel második favorit.

Tavaszi löversenyek.

— Tizenegyedik nap. —
— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —
Budapest, május 22.

A meeting minden szépsége, minden elevensége mellett olyan volt a mai nap, mint minden meeting legutolsó napja szokott lenni: egyhangú, csaknem unalmas és — ami még inkább karakterisztikája az utolsó napoknak — outsiders. Tegnap még nem nagyon látszott, hogy végén járunk a meetingnek, de a mai napnál „utolsóbb” nap régen volt a pesti gyepen. Kis közönség, melankolikus hangulat a totalizátor bódék és bookmaker-ketrec körül, vesztés emberek merengése az össze-vissza futásokon, s ezalatt néhány nem egészen érdekes finish — így végződött az eseményekben igen nagyon gazdag tavaszi meeting.

A legszebb díjért, az ivadékversenyért mindössze három ló futott: *Hazafti*. *Quid nunc?* és *Tétova*. Hogy *Taral* lett a nyerő, mondani is fölösleges, mert ez az amerikai kibérelte magának az összes nagydíjakat s a Milne-istálló eddig veretlen lovának számát ma *Quid nunc*-kal gyarapította. *Hazafti* jó lónak látszik, mert szép küzdelmet folytatott a nyerővel, amde *Tétova* rossz futása nyilvánvaló bizonyosságnak, hogy a Károlyi-émlékversenyben, melynek 6 volt a másodikja, igen rossz lovak futottak. Lefolyás tekintetében érdekesebb volt a záróhandikap. Sok jó handikap lóval egészen elsőrangú idősebb lovak álltak a starthoz és egy eleven *Derby* ló: *Medikus*, mely a jó híréhez képest természetesen csakhamar favorit lett, *Morgan* el is indult vele a starttól s a távossálgig még csak bevezette ellenfeleit, de itt már ostort kapott a *Derby*-lő s kénytelen volt maga elé eresztetni *Diadal*t, majd *Mis Dumont* és *Néhat*. Ezek szép finisht vívtak, melyből *Diadal*, gróf *Festetich* Taszilo jeseb ötvöse került ki győztesnek. *Diadal* győzelme kisebbrangú meglepetés számba ment, mert *Medikus* és *Sellő* mellett alig fogadtak más lovat a fogadók.

A „nagy” meglepetések elemét, — mert ilyennek minden napon kell legalább egynek lenni — *Szent Kleofás* képviselte, mely Rohonczy Gida színeit, bizonyára gazdája bámulatra is, végtelen könnyűséggel vitte győzelemre az eladók handikapjében. Az amerikai *Gray* lovagolta könnyedén és ügyesen. Győzelmére csaknem huszszoros osztalékot fizetett a totalizátor.

Más nevezetesebb dolog nem történt az utolsó napon, legfeljebb az, ami mostanában rendszeren, hogy nem a bookmakerek törtek le, hanem a fogadók. Ezeknek alig volt mostanság ehhez fogható rossz meetingjük. Most már a *Derby*-meeting minden reményük, ettől várnak kárpótlást a budapesti sok outsideréi.

A mai utolsó nap részletes eredményeit itt adjuk:
I. **Nakó-díj.** Díj 120 drb arany. Távolság 2437 méter. Gróf *Andrássy* T. *Diadala* (Mr. *Brook*) első, Mr. *John* (*Krause*) második. Több ló nem futott. Totalizátor: 10: 11.

II. **Eladók hátsóapja.** Távolság 1600 méter. Díj 2000 korona. Rohonczy G. *Sz. Kleofása* (*Gray*) első, *Rikkants* (*Bulford* S.) második, *Pharisier* (*Taral*) harmadik. Futott még *Viveur*, *Szemrevaló*, *Berta*, *Cordial*, *Opposito*, *Tartom* és *Resistence*. Totalizátor: 10: 197. Helyrefogadások: I. 50: 164, II. 50: 128, III. 50: 122.

III. **Zár-Handicap.** Távolság 2000 méter. Díj 6000 korona. Gróf *Festetich* T. *Diadal*-ja (*Dogget*) első, *Miss Duncan* (*Taral*) második, *Néha* (*Black*) harmadik, azután *Semper idem*, *Sellő*, *Medikus*, *Vak* *Pottyan*, *Corsica*, *Philosoph*. Totalizátor: 10: 88. Helyrefogadások: I. 50: 146, II. 50: 138, III. 50: 236.

IV. **Nyeretlen kétvések versenye.** Távolság 1000 méter. Díj 3000 korona. Herceg *Pálffy* Miklós

Orfraloje (*Taral*) első, *King-Fu* (*Southey*) második, *Kezdő* (*Morgan*) harmadik. Futott még *Fakati*, *Rosignol*, *Menyök*, *Canter*, *Wasserer*, *Franczia*, *Roxana*. Totalizátor: 10: 51. Helyrefogadások: I. 50: 102, II. 50: 140, III. 50: 180.

V. **Ivadék-verseny.** Díj 6000 korona. Távolság 1100 méter. Baró *Üchtritz* Zs. *Quid nunc*-ja (*Taral*) első, *Hazafti* (*Black*) második, *Tétova* (*Adams*) harmadik. Több ló nem futott. Totalizátor: 10: 20.

VI. **Eladók kétvések versenye.** Távolság 900 méter. Díj 2000 korona. Egyedi L. *Gyopárja* (*Richnovszky*) első, *Szerenese* (*Benki*) második, *Mikor lesz* (*Fürst*) harmadik; utott még: *Csizió*, *Tanbetyár*, *Speratív*. Totalizátor: 10: 30. Helyrefogadások: I. 50: 88, II. 50: 158.

VII. **Beaton-Handicap.** Díj 3000 korona. Távolság 1100 méter. Dr. C. *Wood Sebese* (*Black*) első, *Prodig* (*Dogget*) második, *Aranyos* (*Ross*) harmadik, azután *Philister*, *Esparsette*, *Allerweil fidel*, *Donna* *Agnis*, *Melba*, *Famulus*, *Astorga*, *I hope eo*. Totalizátor: 10: 118. Helyrefogadások: I. 50: 164, II. 50: 128, III. 50: 94.

Nyiltér.

Míg eddig a régi börtönbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok, (neurasthenia, vitustánc), a sápkór, a női arrot eléktelenítő pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig

a PARÁDI ARSEN VÍZBEN
(vastartalommal)
olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsenvasas viznél (*Roncegno* *Levico*) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőbbkelő orvosi tekintélyeink folklorizálják s a fogyasztók egész szervei dicseári hatásait hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvendő.
Gróf *Károlyi* Mihály uradalmi főfelügyelője *Parád*.
Egy postaláda 7 palack parádi arsen vastartalmú gyógyvizet Magyarország összes postafióksaira 5 korona 80 fillértért bérmentesen szállít a
Főraktár: **ÉDESKÜTY L. BUDAPESTEN**,
cs. és kir. udvari szállító.
Ásványvíz-nagykereskedő.
Kapható minden gyógyszertárban és megbízható fűszerkereskedésben.

ÜVEGKÉSZLETEK a legelőbb és legfinomabb kivitelben minden árbap.
TÜKROK velencei, francia és angol kivitelben, falra, kandalló fölé és töllette aztalra.
CSILLAROK üveg- és bronz kivitelben, villanyra és légszezre.
Régi csillárok átalakítása.
GIERGLHENRIK
Budapest, IV., Váci-utca 12. Telefon 10-90.

MOLNÁR FERENC
AZ ÉHES VÁROS
REGÉNY.
DISZES KIÁLLITÁSÚ KÖTET.
ÁRA HÁROM KORONA. KAPHATÓ A BUDAPESTI NAPLO KIADÓ-HIVATALÁBAN. UTÁNVÉTTTEL IS MEGRENDELHETŐ.

(Az e rovat alatti közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A kótól.** Bécsben, mint tudósítónk jelenti, ma hajtották végre a halálos ítéletet *Vanyek* Istvánon, a többszörös gyilkoson. A gonoszlovó mindvégig megtartotta durva cinizmusát, durván visszautasította a vallási vizsgáztatást. A tárgyaláson nem vallott, a papnak nem gyönt meg semmit. Ugy látszik, nem akarta cinkosait bajba keverni. Ez az egyetlen ép vonás ebben a szörnyű emberben, akinek multját nem sikerült kipuhatolni. Csak azokat a gyilkosságokat üsmérik, amelyek miatt etítették. Az utolsó éjszakát jóízűen végigoigartatta. Mindenáron azt akarta mutatni hogy nem retteg a szörnyű végtől. A vesztőhelyre erős léptekkel és kihívó mosollyal haladt. A kivégzés egy percel tartott, de a kivégzett szívmeüködése csak tizennégy perc után szünt meg. A kivégzés után a pap felszó-

lította a jelenlevőket, hogy mondjanak a kivégzettéről egy *Mislyándok*. Érdekes felemlíteni, hogy a hóhér, egy *Lang* nevű hatalmas aléta alak, ki egy időben alelnöke volt egy bécsi atlétikai klubnak és kávéháza is volt, valamikor nagy barátságot tartott az elítélt Vanyekkel, ki sürtin megfordult a kávéházában. Tegeződtek is. De egyszer összekülönböztek s akkor Vanyek fenyegetőzve mondta: „Megállj, találkozzunk még a törvényszéken.” Hogy így találkoznak, azt aligha sejtette.

§§ **Királysértés tetéltérítéséről.** *Steigenberger* Károly nevezésű eltté január 28-ikán hirdette ki *Huszár* János rendőrtisztviselőt az V. kerületi kapitányság ítéletét, amely közbiztonság és közzemérem elleni kihágások miatt 20 napi elzárással és 80 korona pénzbüntetéssel sújtotta. A rendőrtisztviselőnek arra a kérdésére, megnyugszik-e vagy felebbez, *Steigenberger* így felelt:

— Felebbezek hát! Még az is huncut, aki ilyen törvényeket szentesít!
Ézért a nyilatkozatáért ma királysértés vétségéért került a vádítottak padjára. *Cseke* elnök kérdéseire a vádított mindenképpen csűrni-csavarni akarta a dolgot.
— Mondta, vagy nem mondta, kérdezte tőle az elnök.
— Már hogy mondtam volna azt, 6 szent föl-ségére. A tisztviselő ur rosszul hallotta...

De a tanuk rávallottak, hallották, hogy *Steigenberger* csakugyan használta az inkriminált kifejezéseket. A törvényszék dr. *Gáll* kir. ügyész vádbeszédét után 14 napi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

TÁVIRATOK.

Liposa, május 22. A birodalmi törvényszék a *Sternberg*-pörben ma meghozta ítéletét. A semmisségi parasz elutasításával az első fórum ítéletét hagyta helyben a legelsőbb bíróság.

A horvát ellenzék.

Zágráb, május 22. A tiszta jogpárt klubjának legutóbbi ülésén az ellenzék egyesülésének kérdése is szóba került. Hosszas tárgyalás után, amelyből világosan kitűnt, hogy a tiszta jogpárt teljesen perhorreskálja az Obzor-párttal való egyesülést, azt határozta, hogy a jogpárt másik frakciójával, az ugynevezett *Demovina*-párttal csak akkor bocsátkoznak majd további tárgyalásokba, ha *Bresztjenszki* világosan kijelenti, hogy a formális egyesülés alatt az összes ellenzéki pártok koalícióját vagy pedig csak a régi jogpárt helyreállítását érti-e. E határozat után kétségtelemnek látszik, hogy az egész egyesületi akcióból semmi sem lesz. *Bresztjenszky* a multban való szereplése után nem léphet be többé a jogpártba. Koalíció esetén a tiszta jogpárt tagadja meg közreműködését, a régi jogpárt újjáalakítása esetén pedig az Obzor-párt volna kijátszva.

Az osztrák képviselőházból.

Bécs, május 22. Az osztrák képviselőház ma megszavazta a beruházási törvényjavaslat 2-7. cikkeit. Az ülést azután este fél 8 óráig felfüggesztették.

Lengyelek és németek.

Posen, május 22. A *Posener Tagblatt*nak jelentik *Reschenből*: A mult hétón néhány tanuló a hittanórán nem akart a tanítónak németül felelni, amiért is megbüntették őket. Ennek következtében délelben nagy néptömeg vonult az iskola elé, megostromolta az iskola ajtaját és betört a folyosóra. A rendőrség szétverte a tömeget s letartóztatta a főcinkosokat.

A kínai bonyodalom.

London, május 22. A lapok jelentik *Szanghai*-ből tegnapi kelettel: *Pekingi* jelentések szerint *Walderee* értesítette a kínai császári hatóságokat, hogy csapatai addig nem hagyják el *Pekinget*, míg az udvar vissza nem tér és *Walderee* kihallgatást nem kap a császártól.

Szanghai, május 22. A *North China Daily News* jelentik: *Li-Hung-Csang* és *Csing* rendeletet kaptak a császártól, amelyben szigoruan követeli a béketárgyalás gyors befejezését, hogy az udvar visszatérhessen *Pekingbe*.

Berlin, május 22. A *Lokalanzeiger* jelenti *Pekingből*: E hó 13-án egy boxercsapat, amely *Lin* kínai tábornok földőzése előtt menekült, a 3. német ezrednek két századára bukkant. A kínaiak közül száznál többet megölték.

Berlin, május 22. A *Lokalanzeiger* jelenti *Pekingből* tegnapi kelettel: Követtségi őrségnek *Pekingben* marad *Németország*, *Franciaország*, *Anglia*, *Oroszország* és *Japán* részéről 300-300, *Olaszország* és *Ausztria*-*Magyarország* részéről 200-200 és *Amerika* részéről 150 ember. *Tien Csinben* egyelőre 6000 ember marad, akik közül később 4000-et visszavonnak. *Saubaikvanban* és *Csangvantauban* 1500 ember marad. A *peking*-*saubaikvani* vasut számára kilenc állomás van tervbe véve 30-300 emberrel. Azonkívül a *Peiho* mentén is lesznek

kisebb állomások. Összesen 12.500 ember marad Pekingben.

Óros munkások savargása.

Pétervár, május 22. A prefektura hivatalos lapja jelenti: A Schlüsselsburg felé vivő uton levő Alexandrovskij faluban az Obuhov-féle vasművek munkásai közül május 20-án mintegy huszan vonakodtak munkába állani. Ivanov alezredes, az igazgató segédje megkérdezte vonakodásuk okát, mire a munkások előadták panaszukat. Az alezredes békéltető kísérletei sikertelenek maradtak és a munkások eloszlottak a gyár egyes részeiben és a sztrajkkal jelt adtak a munka abbahagyására, azután erőszakkal igyekeztek megállítani a gépet. Ivanov alezredes, akinek csak 40 embere volt, segítséget kért a rendőrségtől. Csakhamar két század lovascsendőrség, egy lovasított rendőrcsapat és kétszáz gyalogos rendőr jött a helyszínére. Időközben a munkások, akik mintegy 3600-an voltak, abbahagyták a munkát és sipolva, lármázva kivonultak a gyárból. A kapuban álló őrt egy munkás késsel megsebesítette. Ezt a munkást letartóztatták. Egy altisztet megsebesített az arcán egy kő, amelyet a tömegből feléje hajítottak. A munkások azután a Schlüsselsburg-felé vivő uton és a szomszéd házakban gyülekeztek. A közüti vasuton szünetelt a forgalom. Palibin ezredes rendőrmester, aki a rendőrséget vezényelte, nagyobb zavargásoktól tartva, kiadta a parancsot, hogy oszlassák szét a tömeget. Minthogy a hatóság felszólítása eredménytelen volt, a csendőrök és a lovasrendőrök megtámadták a tömeget, amely kőzappal felett a támadásra, úgy hogy a rendőrség kénytelen volt visszavonulni a gyárba. Palibin ezredes erre segítségül hívott egy csapat katonaságot, amely a gyár udvarán készenlétben volt. A katonák a rendőrökkel együtt újra megtámadták a munkásokat, de azok megint kőzappal fogadták őket. Néhány lövés is eldőrdült. Erre azután Palibin ezredes háromszor sorfűzet adatott, mire a tömeg szétszóródott. Egy munkás meghalt és kilenc megsebesült. Ebben a pillanatban néhány század gyalogság érkezett oda, akiknek segítségével az ezredes kiűrtette a szomszéd házakat, amelyekből még folyton köveket dobáltak a katonaság és rendőrség felé. Százhusz embert letartóztattak. Az összeütközésekor Palibin ezredes fején és lábán találtak a kövek. Egy rendőrtiszt és 11 rendőr megsebesült, köztük heten többé-kevésbé súlyosan. A sebesült munkások egyike tegnap meghalt, a többi kórházba vitték.

A délafrikai szabadságharc.

London, május 22. A Reuter-ügynökség jelenti Middeburgból: Scobell ezredes május 19-iki éjjeli támadásánál Malan boer parancsnok elvesztette összes tartaléklovasait, amelyek közül harminnyolc az angolok zsákmánya lett. Sok boer harcos kénytelen volt nyereg nélkül lóra ülni, mert nyergeiket menekülés közben elhagyták. Az angolok tegnap folytatták a boerok üldözését és egy boer csapatra bukkantak, amely erős hadállásban volt, ahonnan azonban néhány ágyúveléssel kiverették, ugyanakkor egy yeomanry-őrszert hátulról támadta meg a boerokat. Az utolsó két nap harcaiból kitűnik, hogy Malan serege teljesen dezorganizálva van. Nyolcvan ember közül, akik Latagan parancsnoksága alatt állanak, csak három van, aki nem fokföldi lázadó.

Berlin, május 22. Londonból táviratozzák a Berliner Tagblattnak, hogy az angol alsóházban elterjedt hírek szerint Kitchener kijelentette, hogy ha a kormány nagyobb segítő-csapatokat nem küld, lemond a parancsnokságról. — Más berlini lapok értesülése szerint, Kitchener július 15-ikén visszahívják Dél-Afrikából.

Brüsszel, május 22. Itteni boer körökben beszélnek, hogy Kitchener visszahívását fogja kérni, ha az angol kormány nem fogja megadni a boer államoknak a teljes autonómiát. Kitchener júniusnál tovább nem akar Dél-Afrikában maradni.

Az amerikai sztrájk.

Washington, május 21. A nemzetközi gépgyáros egyesület elnöke kijelenti, hogy 904 cég, melyek körülbelül 80.000 munkást foglalkoztatnak, megállapodásokat írt alá, illetőleg a helyi munkásszervezetekkel kielégítő megegyezésre lépett.

Közigazgatási távirat.

Páris, május 22. A reimsi radikális-szocialista községtagács 80.000 frankot szavazott meg egy munkás-börze létesítésére.

London, május 22. Az értéktőzsde szombaton, 23-én, zárva lesz.

New York, május 22. (Terménytőzsde.) (Zárjat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8 1/4 (8 1/4), júniusra 7.60 (7.69). Augusztusra 7.22 (7.82). New-Orleansban helyben 7 3/4 (7 3/4). — Petroleum: Stand white New Yorkban 6.90 (6.90). Stand white Philadelphianban

6.85 (6.86). Refined in Cases 7.90 (7.90). Credit Balances at Oil City 1.05 (1.05). — Zeir: Western steam 8.47 (8.50). Rohe és Brothers 8.65 (8.65). — Tengeri irányzata állandó. — Májusra 49 1/2 (48 1/2). Júliusra 48 1/2 (49 1/4). — Szeptemberre 48 1/2 (48 1/2). Baza irányzata szilárd. Píros ószi helyben 82 1/4 (83 1/4). Májusra 80 1/2 (80 1/2). Júniusra 80 1/4 (—). Júliusra 79 1/4 (79 1/4). Szept.-re 76 1/2 (76 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba — 1/2 (— 1/2). — Káv: íair Rio 7. sz. 6 1/4 (6 1/4). Májusra 5.35 (5.30). Augusztusra 5.60 (5.45). — Liszt: Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — Cukor: 3 1/4 (3 1/4). — Ón: 27.72 (27.57). — Réz: 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, május 22. (Terménytőzsde.) (Zárjat.) Baza irányzata szilárd. — Májusra 74 1/2 (73 1/2). Jul-ra 73 1/2 (73 1/2). Tengeri irányzata állandó. — Májusra 48.— (49 1/2). — Zeir: Májusra 8.17. (8.25). — Júliusra 8.15 (8.20). — Sealonna short clear 8.20 (8.20). — Sertéshus: Májusra 14.65 (14.87). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Petrarca. Budapest. Mi igenis komolyan kértük, hogy kiméljen meg költeményeitől; mégis kivételképpen a Laura-sonettekől ezt az egyet közöljük:

Kéj-enyh.

— A Laura-sonettekől. —
Zord bú-lak lón szom helje, a mióta
Üdv-képed onnét mult kódébe hullt, —
En-lényem immár végleg nyomorult,
Mert őrj-görccs kintől sorsom meg nem ótta.

Miként szúm pusztá, akként szól a nóta,
Mely bennem egykor vig akkordra gyúlt, —
A végzet mindent sirhalomba dúlt,
És mind e kint nyakamba Laura róttá!

De mostan im ez új szereimi hajszán
Pajkoskodó nyilam ismét fölaján!
Rád, oh nó, oh te szöke, oh te pajzán!

S miként az Adrián elzúg a bórá,
Ha édes enyhültre út az órá, —
Szúm halk lesz és vár kéji vigadórá!!!

Nincs kedvünk költeményeiről bírálatot mondani, — forduljon valami pszichiaterhez.

Dr. az illatszerek előállításának többféle módja van: Lehet illatos növényi, vagy állati szervekből kivonatot készíteni; kellemes szagú anyagok össze-tétele útján is készítenek illatszereket, vagy olyan összetett anyagokat állítanak elő, melyeknek a természetes illatokhoz hasonló szaguk van. A legelső, ki-vonatokból kapott illatos anyagok egyike a keserű mandulaolaj volt, majd ugyanezt szintézis útján is si-került készíteni. Liebignek és Woehlernek 1832-ben sikerült a keserű mandulaolajból tiszta benzilaldehidet készíteni; jelenleg ugyanezt az anyagot benzilklorid oxidációjával és vízben való feloldásával állítják elő. Minthogy azonban az így kapott benzilaldehidet érezni lehet a benzilklorid kellemetlen, szúró sza-gát is, csak illatos szappan készítésére használják. A vanillint 1874-ben Thiemann és Hermann a koniterin oxidálása útján állította elő, jelenleg pedig eugenolból készítik, mely szódával melegítve, iso-eugenolá válik; ennek oxidációs terméke a vanillin. Ma már a Vanilla aromatica illatos termését az illatszergyártásban és a cukrászatban is a szintézis útján készült vanillin pótolja s jelenleg szászor olacsóbb, mint volt 1876-ban. A piperonal heliotropin néven helyettesíti az igazi helio-trop-esszenciát. Nem egy esetben azonban többbe kerül a mesterséges uton való előállítás, mint a természetes illó anyag. Így történt a cumarinnal, a tonka-bab illatos anyagával, melyet 1868-ban W. Perkin szintézis útján állított elő, nemcsakra azon-ban olcsóbban sikerült készíteni a floridai Liatris odoratissima nevű növényből, mint szintézis útján. Sok becsült illatos anyagot mégis csak szintézis út-ján készítenek, így például a geraniolt, melyet elő-ször Thiemann 1868-ban citralból állított elő. A ge-raniolból ismét egész sorát készítik az illatos anya-goknak. Hosszas kémiai eljárással készült a citralból és acetontól a friss ibolya l. latára emlékeztető tonon, A moszus mesterséges előállításának is több módja van. Izabutillklorid alumíniumklorid jelenlétében to-luollal izobutilltoluollal alakul: ennek nitrátja a mosusz-illatu trinitroizobutilltoluidin.

Működés. Déva. A művészeti boncolástan egy-egy füzeté 3 kor., Divald első kötete 2 korona 80 fillér, mind a kettő Singer és Wolner (Andrássy-ut. 10.) könyvkereskedésében megszerezhető. A Műcsarnok szerkesztője Ambrovcics Dezső; a lap egyelőre

még nem közöl képreprodukciókat, kiadója Singer és Wolner.

B. B. Természetesen az kérdezzük: miért nem mondja meg mindezt a leányunk? ne tételődjék, ne tusálkodjék titkolt keservével, hanem teremtsen tiszta helyzetet, ha ennyire komolyak az érzelmei. A biz-tossáig mindig többet ér a kétségnél.

Tab. A levelet nem kaptuk meg.

Előre. Persze, hogy nagysádnak van igaza és pedig mind a két kérdésben. Hiszen ha a műveltség egyik föltétele lenne, hogy zongorázni tud-junk, akkor a kultúra a zongora föltalálásával kez-dődne. Ugy illik, hogy csak az zongorázók, akinek erre való tehetsége van és művelten barbár, aki te-hetség nélkül zongorázik. Haragszom erre a fajta-rem, mert sokat kinéz. — Másik kérdésére az a válaszuk, iskolai bizonyítvány adhat kvalifikációt, de műveltsé- get nem. A szív nemessége és a folytonos önművelés több kulturát ad, mint akár száz diploma. Mondja meg kedves barátónkének, hogy ne kinozza magát.

K. E. Z. Szavalt. zeneszám, esetleg felolvasás vagy műkedvelő előadás alkalmas a célra. A testvér-egyetek különben szívesen följajánlják hasonló mű-soraikat. Legjobb, ha ezekhez fordulnak.

E. A. Pécs. 1. Az említett levelet nem kaptuk meg. 2. A nevezett cég úgy hirdeti. 3. Bárneiyik fotográfus megmutatja, így, elméletben hiába magya-rázzuk.

N. M. Zágráb. Egy szakorvos véleménye, hogy nem.

H. Sz. Nincs erre vonatkozólag tételes törvény. Békés egyezkedéssel, kölcsönös jóakarattal lehet csak tehát a sorrendet megállapítani.

Sz. V. Budapest. Magánügy, amelyet nem lehet megvitatni.

Előre. Az Országos Színész-Egyesület nyilvántar-tja és időnkint jelentést tesz róla a hivatalos lapjában.

F. L. Mád. 1. Lucian = Zöldi Márton. 2. A né-mettel és az olaszszal. 3. Még nincs meghatározva. 4. Földrendhái tag. 5. Elutazott már.

Lázár. Nem csak hogy illik, de tanácsos is.

Tüz. Már egyszer megüzentük, hogy a Magyar Hajózás (Soroksári-utca 6.) című szaklapot nézze meg.

K. S. Budapest. 1. Orvossal vizsgáltassa meg. 2. Orvos mondhatja meg. 3. G-ly = Gergely István; — o — = Molnár Ferenc; S = dr. Soltész Adolf; (H-u) = Hajdu Miklós; (M-s) = Márkus József.

A. O. Nem a nyilvánosság elő való ez. Ha sé-relem történt, a felsőbb hatósághoz forduljon, bizo-nyára orvosolják majd.

L. Esztergom; Gilberte; E. Igló; H. N. Batta-szék; Tres. Szilágy-Somlyó; S. S. Ungvár. Cikkeik közölhetetlenek.

Zs. Budapest. Leveléből átadtam a szerkesztő-nek, ami a szerkesztő, a magam részéről pedig ki-jelentem, hogy az ön levele: jutalom. F. G.

B. G. Upepest. A mondat szerkezet hibás. A hibán úgy lehet segíteni, hogy a mondatot két mondatra bontjuk föl.

V. A. Budapest. Fölvilágosítást délután ad az ügyről e rovat vezetője.

Napirend.

Naptár. Csütörtök, május 23. — Római katolikus: Dezső p. — Protestáns: Dezső. — Görög-orosz: (május 10.) Aidozocsütörtök. — Zsidó: Sivan 5. Schelosch. jeme hageb. — Nap kel: 3 óra 58 percek. — Nyugszik 7 óra 23 percek. — Hold kel: 9 óra 27 percek reggel. — Nyugszik: 11 óra 37 percek este.

A miniszterelnök és belügyminiszter nem fogad. A közéleti miniszter fogad délután 4 órakor. Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor. Az osztályügyintézők huzása délelőtt 9 órakor.

Nemzeti Múzeum. Természettörténeti. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők.

As országos levéltár oklevélkiállítására délelőtt 11-től 1-ig. Tavaszi nemzetközi kiállítás a Műcsarnokban délelőtt 9 órától este 6 óráig. Este 6—11 óráig sétahangverseny 1 korona belépődíjjal.

Nemzeti Szalon képházállítása délelőtt 9 órától este 7-ig. Belépődíj 50 fillér.

Istvánffy Gyula festőművész képházállítása az Andrássy-uti Belle-Vue-épületben reggel 9 órától este 6 óráig. Dúj-talanul.

A magyar nők képzőművészeti és iparképzésére az ipar-csarnokban. Nyitva délelőtt 9 órától este 6-ig. Belépődíj 60 fillér.

Országos Képtár az Akadémiában zárva. Iparművészeti Múzeum és a párisi tárgyak kiállítására nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig és délután 3 órától 5 óráig.

Teknológiai Iparmúzeum nyitva van délelőtt 9—12-ig, d. u. 2—5-ig.

Meségyházi Múzeum (Kerepesi-ut. 72.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut. 14.) nyitva dé-lelőtt 10 órától délután 1 óráig.

Közlekedési múzeum zárva. Az Akadémia Goethe-szobája zárva.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Állattér a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske-delmi szaknyelvtár és keleti mintatár: V. kerület, Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítás és kereskedelem-történelmi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üz-letvezetés áruházaikat is eszközöl) a városligeti ipar-csarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzlet-vezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

KÜLÖNFÉLEK.

Titok.

Szembe nézni mért hogy nem tudok,
Kezét megfogni mért hogy nem mereu?
... Ez tán a szerelem? ...

Ajtkamon gyakran mért hal el a szó,
S mi készlet máskor dalra oldalán?
... A boldogság talán? ...

Kemény Simon.

— Egy híres asszony magánlevelei. Franciaországban most nagy kelete van Roland asszony magánleveleinek, amelyeket Claude Perroud, a toulousei akadémia rektora rendezett sajtó alá. Az ilyen magánlevelek közzététele főleg abból a szempontból érdekes a közönségre, hogy megismerteti a nagy elmék intímabb, bensőbb gondolatvilágával. De mint Pierre Foncin a Revue Blen-ben bizonyítja, egyuttal ritkán tünteti fel a levél íróját kedvező színben és magántermészetű ügyeinek a nyilvánosság előtt való meghurcolása árnyat vet nimbuszára. Roland asszonyt is inkább közönséges polgári és nyárspolgári felfogású hölgynek tünteti fel magánlevelei, mint a szabadságharc nemtőjének. Levelezésében sok a banalitás, mert minden aprólékos dolgot megír barátainak s nem feledekezik meg arról sem, hogy loghagyásmódot evett ebédre, vagy hogy megajándult a gyomra. Tudományos dolgokról asszonyos felületességgel nyilatkozik, ha muzsikáról van szó, a dilettáns frázisaival dobálódzik nemzetgazdasági problémákról pedig csak azt ismérteli amit másoktól hallott Fejtegetéseit élcekek fűszerezi, s nagyon gyakran a nép triviális, szinte durva kifejezéseit használja. Szórnyen banális, ha férjének ír levelet. Többnyire rendkívül érzelmes, százezzer bizonyítja, hogy „éhezik” utána, vagy hogy bizserg a lába, mert vissza szeretne térni hozzá és szerelmét kopott, de lángoló szavakkal nyilvánítja. Midőn barátai figyelmeztették, hogy rajongó szerelme öregecske lére iránt szerföltött kómius és miuattató, méltatlankodva így szólt:

— Nem szégyenlem, hogy imádom, mert ő az én galamboskám!

— Öregsége nem befolyásolja szerető szíveimet; én csak hűségét, szeretetreméltó tulajdonságait és gyöngödségét respektálom.

A leveleiből kitétnék, hogy Roland asszony nem csak szerető hitves, hanem kitűnő gazdasszony is. A politika s a tudomány éppenséggel nem zavarják abban, hogy háziasszonyi kötelességeinek megfeleljen. Jutott ideje a befőtű-készítésre, a varrásra s a legfontosabb politikai ügyeket is gazdasszonyi teendői között végezte.

REGÉNY.

Cine mintye.

— REGÉNY. —

Írta: DÓZSA ENDRE.

(60)

A feltalált ruhát kikutatták, abban csak egy kis levelet találtak ezen pár sorral: „Mai napon egyhangulag kigolyóztuk magunk közül. Szenezy.” Az esetről úgy az osztrák nagykövetség, mint a konzulátus értesítettett.

Loe úgy érezte, mintha reá egy nagy, nehéz koporsó borult volna és most Bergerné minden egyes szavával egy-egy szegret verne belé.

Az írászatához támogett. Csakugyan ott volt a pénz. Ontudatlanul számlálgatta: 30.000 forint. Nézte a jegyzéket, az is ott volt meggyűrődött levelek között. Megvolt gyűrődve a boríték is, sőt pár helyt a pecsétéknél szétszakadva. Mintha a címzés feketébb lenne, mint amit ő írt, ... a betűk talán vastagabbak ... Tapogatta égő homlokát. Lát-e még, gondolkodik-e, vagy minden vére elfagyott? Nem tudta az eseményeket összefüggésbe hozni. Úgy érezte, hogy gondolkoznia kell. Neki tudnia kell mindent. Könnyűrögni kezdett:

— Fogasson be, asszonyom, látni, tudni akarok mindent. Elhajtatok a Feri lakására, a rendőrséghez, a Valide szultana-hidhoz és mindenüvé, mint a hű eb, mely ura lábnyomát keresi ... és ... hálás leszek önnek, asszonyom!

Bergerné rendelkezett, hogy kocsijuk álljon elé. Maga segítette fel Zoe felsőjét, maga kísérte le a lépcsőház aljájáig. Mikor aztán Zoe elhajtatott, felszaladt boudoirjába, ledől arccal a kerevetre és ujjongott, mint egy gyermek. Mennyi pénz ... mennyi pénz ... és mégis megbosszultam magam.

— III. Napoleon podgyása. A Revue Hebdomadaire egy Cresson nevű ügyvéd, aki Páris rendőrprefektusa volt az ostrom alatt, emlékezéseiről ír. Ine a cikk egyes részletei: 1871 február 12-ikén észrevették, hogy a Tuileriákban lopás történt. Ládákat, utitáskákat vittek el Belinhez, Napoleon komornyikjához. A rendőrprefektus az egész podgyászt lefoglaltatta. A ládákból először is Napoleon háztartási könyveit találták meg. Ezekben rendszeresen föl voltak jegyezve bevételei és kiadásai. Az első lajstrom párisi fogságának idejéből való. A herceg akkoriban nem lehetett valami nagyon gazdag, mert mindig kölcsönöket kellett kérnie a komornyikjától. A következő íöljegyzések 1870-ig szólnak, s bármely könyvelőnek is becsületeére váltak volna. Az 1850-től 1852-ig tartó íöljegyzések meg voltak semmisítve. Egy lepecsételt csomagocskára ez volt írva: „Halálom után elégetendő!” A prefektus úgy vélekedett, hogy ezeket a titkos iratokat érintetlenül kell hagyni. De azért a csomagot felnyitották s jelentéktelen családi levelezést találtak benne. Az iratokon kívül a ládákból egész csomó tárgyat találtak, azokat a császári család csomagolta be, amikor a menekülésre készült. Köztük volt a római király, és „Lulu” herceg első inge, azonkívül az a sapka, uniformis és féhérnemű, amelyet Napoleon a szoliferinói csatában viselt, s azok a tollak, amelyekkel a császárok az ütközet után a békét aláírták. Végül rendjelek, gyűrűk, burnótszelencék, amelyeket a császár ajándékba akart adni. Ezek mellett a holmik mellett egyébként ott voltak a számlák is, mert a császár pontosan akarta tudni az értéküket. Különösen fölkelte a figyelmet egy egyszerű réz-éremlyetartó és egy óra. Az éremlyetartóban Nagy Károly karjának egy részét találták meg, az órán pedig érből való lemez lógott, ezzel a felírással:

Nagy Frigyes ébresztőörjája,
I. Napoleonnak Potsdamban
szerzett zsákmánya.

Ezt a két tárgyat a Louvrenak akarták ajándékozni, de a prefektus ellene volt ennek a szándéknak, mert akkor a porosok elmondhatták volna, hogy a francia császárok órákat loptak. Napoleon ládáját és utitáskáját ezek után ura lecsukták és lepecsételték. Később pedig mindezeket a holmikot Eugénia császárnénak adták át.

— Gyermek-vádolt. Vannak üzletemberek, akik nem szeretnek fizetési kötelezettségeiknek megfelelni. Hogy milyen ravasságot tudnak kifejteni az ilyen emberek, arra kitűnő példa a következő eset. Egy müncheni kárpitostester egy külföldi cégnél százhetven márká értékű árut rendelt, de mert fizetni nem akart, bepörölték. A tárgyaláson süit csak ki, hogy a

Késő este vetődött Zoe haza. Halavány volt és szomorú. Bergerné nem kérdezte, mit tudott meg, hol járt, de vele maradt; majd megnyílik szíve egy pillanatra s akkor belelát.

Teát hozatott. — Magával tartok Zoe — mondta hízelve — nem tudtam, hogy olyan igaz a szerelme. Visszavonom minden gunyolódásomat, mert csak egy asszony értheti, mit veszített a lány, ki elvesztette a reményt a boldogságra.

— Mindent elvesztettem. Láttam a török ruháját, láttam a levelet. Lelkembe véstem annak a pár sornak minden betűjét: „Mai napon egyhangulag kigolyóztuk magunk közül. Szenezy.” Nem is betűk azok többé, mindenik egy-egy magyar gyilkos, akik elpusztították őt. Felfogadtam a románok legnagyobb átkát, a „cine mintye”, hogy üldözni fogom azt a kedgyelen fajt, mely imádja az álbecsületet és szétszaggat minden érzést gyöketlen következetességgel. Egy hőbörő bérdenként, erős, éles és hideg. Most már megyek haza, megkeresem az öreg magyar Koriolánt, visszazdom megbízását, nem esábitom többet a magyarok szívet. Elvettem a kockát, vagy égő tűz leszek, mely az acélt megsemmisíti, vagy lehajtom fejem a bárd alá, hogy véremtől a rozsdá foga meg. De elpusztított minden magyart, akit balvégezte ezután elem vezet. Fogjon meg az átok, ha valaha gyöngö, vagy gyáva leszek! ... Vissza ne tartanak. A holnap reggeli osztrák hajóval megyek az öreg Koriolánhoz haza, mérjük össze, melyikünk gyűlölete mélyebb, s melyiké feketébb?!

Bergerné ijedten nézte Zoét ... Talán túllött a célon? Mi lesz a Berger-etablissementből nélküle? Láta már forogni a fényes épületet; sáros és piszkos örvénybe gyorsan süllyedni le. Láta ismét a léces kármontót, hol a bosnyák parasztnak tojáért, gyümölcsért pálinkát kellett mérnie. Érezte mezitlában a kavics-szurasát, a csalán esipését, megütötte orrát a vörös hagyma szaga, ami oly sokáig mindennapi vaosorája volt. Vajon oda kellene ismét visszamenni vagy már

kárpitostester nem is tulajdonosa az üzletnek, hanem hat év óta a felesége nevében működik s ő csak mint üzletvezető szerepel. Akkor az asszony ellen indították meg az eljárást. Az új tárgyaláson aztán kiderült, hogy az üzlet már megint más néven szerepel. Az új tulajdonos a kárpitospár fia volt, aki azonban alig mult hét észteendő. Most az ellen pörösködnék.

— Költők kongresszusa. A francia költők nonsokára kongresszust tartanak. Költőkongresszus eddig nagyon kevés volt. Egyiket Belgiumban tartották, s alkalmat adott Saint-Georges de Bonhéliernek, hogy a naturalisták programját kifejtsé. Egy másik költőkongresszust Béziersben rendeztek, a mostani pedig Párisban lesz, s Sully-Prudhomme is részt vesz benne, sőt ő és Léon Diex elnököl majd. Öregebb és fiatalabb írók egyaránt megjeleenek a kongresszuson, így az öregek között: Albert Mérat, Maurice Rollinat, Auguste Dorchain és mások, a fiatalok közül Henri de Régnier, Gustave Kahn, Ernest Raymond és Fernand Oregli, s a legfiatalabbak közül Maurice Magre, Jean Viollis, Pierre de Bouchaud és ugy tovább. Tárgyalásra kerül a nemzeti művészet kérdése, az irodalom és a művészet felrészítése a természettel való vonatkozásában. A további kérdések: A költészet és a költő a történelemben; a költők hozzájárulása a szociális reformokhoz; a könyv, a szó és a példa hatása; a népegyetemek; a költők szalonja; a szabad vers, a ritmikus próza, a költői nyelv fejlődése.

— Festett karok és vállak. Newyorkban a hölgyek a karjukat és a vállukat festik, ez a legújabb divat. A tetoválást úgy látszik megutált s különben is gyakran okozott gyuladást a tüvel való szurkálás, amely a tetoválással jár. Egy híres angol táncosnó hozta be az új divatot, aki Newyorkban vendég szerepelt, hóféhér karján színes festett pillangóval jelenített meg a színpadon. Ez tetszett, sőt nagyon tetszett s az az öreg író művész, aki ezt a festészetet kitalálta, most alig győzi a munkát. Kedvelik a hölgyek a japán figurákat és mintákat, de szívesen válogatnak az állat- és növényvilágból is. Különösen a kar körül csavarodó kigyónak vannak barátai, illetőleg barátói. Hanem legújabbán már ezekkel a motívumokkal sem elégszenek meg a newyorki hölgyek, sokan arcképeket, titkos szimbolumokat, neveket festetnek a karjukra. Ez az új fajta festészet egyébként semmiféle fájdalommal nem jár s elektromos uton történik.

— Az opál veszedelme. A yorki hercegné, aki most urával világkörüli uton van, Ausztráliában egész gyűjtemény opát kapott ajándékba. Es Anglia jüvendőbeli királynéja a legnagyobb örömmel fogadta ezeket az ékköveket, pedig az opáloknak ugyancsak rossz híruk van. A babona ugyanis azt mondja, hogy

is olyan iparcikk; melynek bizonyos önálló értéke van?

A két hölgy, kiket csaknem másfél év mindennapi együttlétének kényszere összefűzött, gondolataikkal mind távolabb jutottak egymástól. Alig volt egymásról szavuk a bucsuzkodásra, mintha nem is ismerték volna egymást sohasem. Bergerné érezte, hogy felesleges minden kápmutatás.

— Rendelje elé holnap 8 órára a kocsit — mondta Zoe szarazon — a Lloyd-gözzsel, amint mondtam, indulok.

— Meg lesz kisasszonyom — felelt Bergerné.

Zoe szobájába vonult, leborult ágyára s úgy tetszett neki, hogy soha onnan fel sem kel többé.

Akk nem azok és nem is akarnak azok lenni — akik.

Az oláh-radnai havasok felé, ahol a Nagy-Szamos folyó — meg kavicsos ágyában mint egy hosszú, fényes szalag szinte kéken csillog az úde, havasi víz, van egy kis román falu. A falunak német neve van meg abból az időből, mikor a határőrezredek osztrák tiszték ezen a vidéken szerverték. E vidéket már nem az a türelmes, alázatos és igénytelen román nép lakja, mely az erdélyi nemességnek évszázadokon át hűséges jobbágya és cselédsége volt. Attól fogva, hogy a határőrezred szervezésére kiküldött osztrák tiszték egyike, egy olasz származású százados, az itteni oláhokban a román fajt felfedezte s megalkult a négy közégség Parva, Gens, Romana és Salve, mintegy belehajtott a nép abba a felfogásba, hogy ez a terület, mely a Zagra, Salva, Ilva patakok közti szük völgyekben óriási erdősegek alatt lapul meg, nem tartozik Magyarországhoz, hanem egyenesen és közvetlenül az osztrák császári tulajdona. A császárt ott minden: a föld, a víz, a lég, a vér, az élet.

(Folytatása következik.)

Stuart Mária szerencsétlen sorát a birtokában lévő opálók okosták s Mária Henriette, akinek férjét, I. Károlyt lefejezték, szintén ezt az ékkövet vádolhatja ezért a szerencsétlenségért. VII. Edvárd király már inkább hisz a babonában. Ő egyenesen írtózik az opáltól s irítottat erősen táplálja az a sok levél, amelyben óva intették, hogy ne fogadja el azt a szép opált, amelyet a korona számára felajánlottak. Többek között egy ismert nevű angol regényíró is küldött ilyen levelet, s Edvárd király azonnal tisztelte meg az író, hogy sajátkezileg válaszolt a levélre. Megköszönte a jóindulatot s megígérte, hogy nem fogja egy ilyen drágakő elfogadásával szaporítani a gondokat, amelyek „amugy is rásúlyosodnak a koronás főkre.”

KÖZGAZDASÁG.

A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy az e hó 18-án tartott közgyűlés határozata értelmében az 1901. évi június 1-ére esedékes részvény-szelvény ezen naptól fogva 42 koronával a társulati főpénztárnál beváltatik.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-íóvárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi május 22. Készlet 208 darab. Erkezett 1610 darab. Összesen 1816 darab. Eladtatott 1897 darab. Maradt 419 darab. Napi árak: 120-180 kilogramm súlyban 84-88 koronáig, 220-280 kilogramm súlyban 84-88 koronáig, 320-380 klg. súlyban 82-96 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400-500 kilós 72-82 koronáig. Malac --- kgrig --- korona. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, május 22.

Jó kínálat mellett ma elkelt 20.000 métermássa buza változatlan áron.

Eladtatott:

- Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79.5 k. 7 K. 85 f., mm. 78 k. 7 K. 87 1/2 f.
- Pestvidéki: 200 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 76.4 k. 7 K. 45 f.
- Fehérmegyei: 1100 mm. 75.5 k. 7 K. 62 1/2 f., 800 mm. 77.4 k. 7 K. 87 1/2 f.
- Dunai: 1400 mm. 74.5 k. 7 K. 25 f., 1300 mm. 73.5 k. 7 K. 20 f.
- Oroszvázi: 2000 mm. 78.2 k. 7 K. 77 1/2 f.
- Makói: 1000 mm. 77.4 k. 7 K. 72 1/2 f.
- Zentai: 2800 mm. 75 k. 7 K. 55 f., 1550 mm. 74.2 k. 7 K. 47 1/2 f., 400 mm. 75.5 k. 7 K. 55 f.
- Bácskai: 200 mm. 74 k. 7 K. 40 f.
- Szamosi: 1500 mm. 78 k. 7 K. 80 f.
- Hódmezővásárhelyi: 1000 mm. 77.2 k. 7 K. 70 f.
- Baktári: 2600 mm. 73 k. 7 K. 85 f.
- Mind három hónapra.
- Cingantini: 100 mm. 6 K.
- Arpa: 200 mm. 6 K. 80 f.
- Rosz: 200 mm. 6 K. 85 f., 300 mm. 7 K. 25 f., 400 mm. 7 K. 32 1/2 f., 200 mm. 7 K. 20 f.

Kézpénzfutár mellett. A készru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokási szerint kézpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektóliterenkint és kilogrammonkint.

B u z a	Kilós	Kilogramm		Kilós	Kilogramm	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	76	1.80	7.00	79	7.90	8.
	76	1.80	7.70	80	0.	0.
	76	1.80	7.80	81	0.	0.
Pestvidéki	76	1.80	7.80	82	0.	0.
	76	1.80	7.60	79	7.80	7.90
	76	1.80	7.60	80	0.	0.
Fehérmegyei	76	1.80	7.70	81	0.	0.
	76	1.80	7.80	82	0.	0.
	76	1.80	7.80	79	7.80	7.90
Bácskai	76	1.80	7.60	80	0.	0.
	76	1.80	7.70	81	0.	0.
	76	1.80	7.80	82	0.	0.
Szamosi	76	1.80	7.80	81	0.	0.
	76	1.80	7.80	82	0.	0.
	76	1.80	7.80	81	0.	0.
Hódmezővásárhelyi	76	1.80	7.80	81	0.	0.
	76	1.80	7.80	82	0.	0.
	76	1.80	7.80	81	0.	0.
Baktári	76	1.80	7.80	81	0.	0.
	76	1.80	7.80	82	0.	0.
	76	1.80	7.80	81	0.	0.

Egyéb gabonafajták	Kilós	Kilogramm	
		K.-tól	K.-ig
Rosz	uj elsőrendű	70-72	7.20
	másodrendű		7.10
Arpa	takararany	00-02	6.40
	égetni való	02-04	6.10
	sörözőre való	04-06	6.30
Zab	elsőrendű	30-41	6.70
Tengeri	bánási		5.85
	másonyi		5.40
Repece	uj káposztás		5.85
	bánási		5.80
Kéles			6.10

A határidőszület folyamán a következő kétések történetek:

- Buza májusra . . . 7.39
- Buza októberre . . . 7.60-7.61-7.62
- Rosz októberre . . . 6.63-6.64
- Zab októberre . . . 5.66
- Tengeri májusra . . . 5.35-5.37
- Tengeri júliusra . . . 5.31-5.32-5.33

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza májusra	7.33	pénz	7.84	áru
Buza októberre	7.61	"	7.63	"
Rosz októberre	6.64	"	6.65	"
Zab októberre	5.64	"	5.65	"
Tengeri májusra	5.38	"	5.39	"
Tengeri júliusra	5.33	"	5.34	"
Repece augusztusra	18.40	"	18.50	"

Délután fél 5 óraker ültél:

Buza májusra	7.31-7.36
Buza júliusra	7.41-7.42
Buza 1901. októberre	7.62-7.63
Rosz októberre	6.64-6.65
Zab októberre	5.68-5.69
Tengeri májusra	5.38-5.39
Tengeri júliusra	5.35-5.35
Repece augusztusra	18.40-18.50

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde a tegnapi esteli javult zárlatok által kedvezőleg befolyásolva, magasabb árfolyamokat hozott felszínre.

A zárlat kedvező volt. A helyi piac teljesen el volt hanyagolva. Járadékok változatlanok voltak előtözsdénken. A déli tőzsde változatlan maradt szerény forgalom mellett.

A helyi piacon Közútiak 1-2 koronával emelkedtek, a többi el volt hanyagolva.

Valuták és érováltók változatlanok. Az előtözsde.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 692.75-693.50. Államvasuti részvény 678.-678.50. Jelzálogbank 443 50 korona.

A déli tőzsde gyenge. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 695.50-697.-. Osztrák hitelrészvény 692.50-693.50. Államvasuti részvény 678.-678.50. Közúti vasúti részvény 566.50-567.- korona.

Forgalomos került: Unionbank 563.-565.-. Észak-magyarországi kőszénbánya 226.-228. Nicholson gépgyár 155.-160.- Cukoripar 1790.-1800.- korona.

Utőtözsde. A 4 órai zárlatok maradtak: Osztrák hitelrészvény 692.50. Magyar hitelrészvény 696.-. Leszámlító bank 437.-. Rimamurányi vasúti-részvény 496.-. Osztrák-Magyar államvasut 678.-. Közúti vasut részvény 566.-. Városi villamos vasut részvény 299.- korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 40.-45.- korona. vörös aprószemű 37.-41.- korona. vörös erdélyi --- korona. vörös bánási --- korona. középszemű 42.-46.- korona. nagyszemű 50.-54.- korona. Disznócsir: budapesti 49.-49.50 korona. vidéki --- korona. Táblaszalonna: légszámlított vidéki --- korona. városi 4 darabos 40.50-41.- korona. 3 darabos 42.50-43.- korona. füstölt --- korona. Szilva: boszniai. szokás szerinti minőség 12.-12.50 korona 120 darabos --- korona. 100 darabos 13.50-14.- korona. 85 darabos 15.25-15.50 korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 11.25-11.50 korona. 100 darabos 12.-12.50 korona. 85 darabos 13.25-13.50 korona. Szilvaiz: szilvómiai 19.25-19.75 korona. szerbiai 18.-18.50 korona. azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, május 22. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A határidőpiacon ma szilárdabb irányzat foglalt tért, mert New-York magasabb árfolyamokat jelentett és Berlin is javult árfolyamokat jelzett. Berlinben az irányzat már tegnap is valamivel szilárdult, mert a poroszországi vetések állásáról legközelebb megjelenő jelentéstől jobb híreket remélnék. Buzában és május-júniusi rozsban jelentékenyebb kereslet mutatkozott s így 5-6 fillér javulás állott be, őszli rozs és zab 2-3, tengeri 3-4 fillérrel emelkedett. Május-júniusi zab valamivel nyugodtabb volt és kérés nélkül 7.10-7.12 K. állott.

Köttettek: buza máj.-júniusra 7.31-7.65, őszre 7.87-7.90, rozs május-júniusra 7.47-7.49, őszre 7.04-7.02-7.04, tengeri május-júniusra 5.55-5.56, július-augusztusra 5.60, zab őszre 6.05-6.06, repece augusztus-szeptemberre 18.85-18.95 korona.

Zárlatok maradtak: buza őszre 7.91-7.91 1/2, rozs május-júniusra 7.54, őszre 7.05-7.04, tengeri május-júniusra 5.57, július-augusztusra 5.63, zab őszre 6.07, repece augusztus-szeptemberre 18.75-18.85 korona.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsde valamivel javult, prolongáció simán folyt, bankoknál 4 1/2%, kulisszban 4 3/4%.

Déli tőzsdén csendes az irányzat. Zárlat csendes, tartott, változatlan.

Bécs, május 22. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2%-os aranyjárdék 117.40. Tszai és szegedi kölcsön sorsjegye 141.25. Magyar vasúti kölcsön értékesítésben 100.10. Magyar keleti vasúti állami kötvény 118.75. Magyar leszámlító-és pénzváltóbank

485.-. Rimazónányi vasműrészvény 497.-. Magyar koronajárdék 92.90. 4 1/2%-os Magyar földtelehm. kötvény 92.50. Magyar hitelbank részvény 698.-. Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegye 174.-. Kassa-oderberg vasúti részvény 356.50 Magyar kereskedelmi bank ---. Magyar cukoripar 1820.

Bécs, május 22. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3%-os papírjárdék 98.55. 4 1/2%-os osztr. aranyjárdék 117.85. 1890-os sorsjegye 140.50. Osztrák hitelrészvény 400.-. Angol-osztrák bank 280.-. Bécsi bankjegyzület 486.-. Osztrák-magyar bank 1674. Déli vasut 91.-. Dunagőzhajózási részvény 831.-. Dohányrészvény 294.-. Császári és királyi arany 11.35. Német bankváltók 117.50. 4 2/3%-os osztr. járdék 98.15. Osztrák koronajárdék 97.10. 1864-iki sorsjegye 211.25. Osztrák hitelintézeti részvény 692.50. Unionbank 662.-. Osztrák Landerbank 418.-. Osztrák-magyar államvasut 678.-. Elbavölgyi vasut 503.-. Alpesi bányarészvény 466.50. 20 frank arany 19.09. Londoni váltóór 240.45. Bécsi Tramway Lítt B. 243.-. Bécsi Tramway Lítt A. 246.-. Lapót kohó 440.-. Az irányzat csendes.

Bécs, május 22. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 692.25. Magyar hitelrészvény 696.-. Angol-Osztrák bank 280.-. Bécsi bankjegyzület 486.-. Union bank 563.-. Landerbank 418.-. Osztrák-magyar államvasut részvény 677.50. Lombard 91.-. Elbavölgyi vasut 504.-. Északnyugati vasut részvény 485.-. Dohányrészvény 295.-. Rimamurányi vasúti 498.-. Alpesi bányarészvény 467.-. Májusi járdék 98.55. Magyar koronajárdék 92.90. Török sorsjegyek 108.25. Német birodalmi márka 117.55-57. Napoleon d'or 19.09.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, május 22. (Tözsde tudósítás.) Állandó kedveltség mellett a forgalom csekély volt. Később azonban a Hibernia ki nem elégtő áprilisi kimutatása dacára javult az irányzat. Kínai értékek szilárdok voltak. Utimopénz 3 1/2-3 3/4%. Magánleszámlítási kamatláb 3 1/2%.

Berlin, május 22. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjárdék ---. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 100.40. Elbavölgyi vasut ---. Magyar koronajárdék 93.75. Osztrák-magyar államvasut 145.10. Kassa-oderbergi vasut ---. Bécsi váltóór 8 1/2%. Magyar vasúti beruházási kölcsön 102.60. Alpesi bányarészvény ---. Disconto-Commandit 188.-. Általános villamosági Edison 203.-. Gelsenkirchen 177.-. Laura-kohó 212.-. 4 2/3%-os osztr. járdék 98.-. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 98.80. Osztrák hitelrészvény 217.-. Déli vasut 23.10. Károlyi Lajos vasut ---. Orosz bankjegy 216.15. 4 1/2%-os uj orosz kölcsön 96.-. Török dohányrészvény ---. Olasz járdék 96.30. Magyar hitelbank ---. Dynamit Trust 167.-. Harpeni 177.-. Az irányzat gyenge.

Berlin, május 22. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 98.80. Magyar koronajárdék 93.75. Osztrák hitelrészvény 216.90. Osztrák-magyar államvasut 145.10. Déli vasut 23.10. Északnyugati vasut ---. Elbavölgyi vasut 126.70. Orosz bankjegy a kézpénz 216.15. Buschtchradri ---. Orosz bankjegy ---. (Utimo.) Lombard ---.

Hamburg, május 22. (Zárlat.) 4 2/3%-os osztr. járdék 98.-. 1860. sorsjegye 140.50. Déli vasut 22.90. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 99.90. Osztrák hitelrészvény 217.-. Osztrák-magyar államvasut 145.-. Olasz járdék 98.-. 4 1/2%-os Magyar aranyjárdék 98.95. Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, május 22. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjárdék 98.40. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 100.25. Magyar koronajárdék 93.50. Osztrák-magyar bank 130.40. Déli vasut 23.20. Elbavölgyi vasut 128.30. Londoni váltóór 204.47. Bécsi bankjegyzület 121.50. Villamos részvény 125.-. 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 83.70. 4 2/3%-os osztr. járdék 98.05. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 98.65. Osztrák hitelrészvény 217.40. Osztrák-magyar államvasut 145.-. Északnyugati vasut 120.20. Bécsi váltóór 850.25. Párisi váltóór 812.50. Unio bank ---. Alpesi bányarészvény 233.-. Az irányzat csendes.

Frankfurt, május 22. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 217.-. Osztrák-magyar államvasut ---. Déli vasut ---. Osztrák aranyjárdék ---. Olasz járdék 96.20. Laura-kohó ---. Harpeni 176.80. Discont 187.90. Alpesi ---. Bécsi bankjegyzület ---.

Páris, május 22. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut ---. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 98.90. Osztrák Landerbank ---. 3 1/2%-os francia járdék 101.50. Ottomanbank 556.-. 3 1/2%-os francia járdék 101.50. Alpesi bányarészvény ---. Déli vasut 180.-. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.40. Párisi bankrészvény 1100. Olasz járdék 96.90. Francia lörleszt. járdék 98.85. Osztrák földtel. intézeti részvény ---. Török dohányrészvény 323.-. Az irányzat bágyadt.

Vizállás.

	Máj. Máj. 22. 21.		Máj. Máj. 22. 21.
Ann Duna	Schärding . . . 1.38 4.50	Tisza	M.-Sziget . . . 0.67 0.66
	Pannón . . . 3.20 2.19		Tokénha . . . 0.50 0.52
	Lina . . . 0.54 0.47		V.-Nemény . . . 0.65 0.60
	Bécs . . . 0.40 0.40		Tisza . . . 0.52 0.52
	Pozsony . . . 1.71 1.79		Tisza-Föld . . . 1.40 1.36
	Komárom . . . 0.21 2.38		Szolnok . . . 1.28 1.43
	Budapest . . . 2.00 2.24		Csongrád . . . 1.65 1.70
	Paks . . . 1.60 1.64		Szeged . . . 2.25 2.40
	Mohács . . . 2.49 2.55		Tisza-Bécs . . . 1.72 1.68
	Gombos . . . 3.33 3.37		Titell . . . 7.76 2.58
	Ujvidéki . . . 3.75 2.82		Óndóva . . . 0.99 0.85
	Pannón . . . 3.24 2.40		Topolya . . . 0.98 0.63
	Orosva . . . 3.70 3.73		Bodrog . . . 0.82 0.15
Morva	Magyarfalva . . . 1.64 1.12		Sajó . . . 2.10 2.20
Vág	Zelina . . . 0.02 0.68		Hornád . . . 0.37 0.40
	Trancsó . . . 0.43 0.49		Ezeröty . . . 0.02 0.19
	Szered . . . 2.80 0.74		
Rába	Sz.-Gothárd . . . 0.40 0.19		Körös
	Sárvar . . . 0.17 0.16		N.-Várad . . . 0.14 0.18
	Győr . . . 2.12 2.13		Belényes . . . 0.82 0.82
Dráva	Festus . . . 1.70 1.60		Tenke . . . 0.43 0.68
	Zákány . . . 0.16 0.70		Gurános . . . 0.40 0.48
	Bárcs . . . 1.60 1.50		Borovjand . . . 0.43 0.48
	Eszék . . . 2.68 2.52		Béke . . . 0.60 0.84
Mura	M.-Ezerdák . . . 1.23 1.29		Gyoma . . . 1.13 1.19
Sáva	Zágráb . . . 0.84 0.84		Gy.-Fehérvár . . . 0.42 0.58
	Siszek . . . 2.65 2.60		Branyoska . . . 1.1 1.1
	Mitrovics . . . 2.65 2.60		Soborján . . . 1.1 1.1
Bramos	Dés . . . 0.29 0.91		Arad . . . 0.98 0.98
	Sáskány . . . 0.96 1.01		Makó . . . 0.73 0.78
Krausna	N.-Majány . . . 0.16 0.16		K.-Kovács . . . 1.01 1.01
Latorca	Munkács . . . 0.04 0.05		Kisvárd . . . 0.96 0.84
Laborca	Hemóna . . . 0.12 0.10		Temevár . . . 0.40 0.45
Ung	Ungvár . . . 0.08 0.10		Becskerek . . . 0.55 0.50

Budapest-kőbányai serteskereskedelmi csarnok jelentése.

Május 22. A sertesüzlet irányzata lanya. A Hízott sertesek ára: l. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felül súlyban)

78—80 fillérig. Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 88—88— fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 88—90— fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli sulyban) 88—88 fillérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm terjedő sulyban) 84—86 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 80—84 fillérig.

Sertiélszám 1901. május 20. napján volt készlet 54.938 darab. — 1901. május 21. napján lehajtott 984 darab. 1901. május 21. napján elszállított 577 darab. 1901. május 22. napjára maradt készletben 55.355 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Május 22. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter ifj. Indre László debreceni kir. járásbíróági joggyakornokot a gyergyó-szentmiklósi kir. járásbíróághoz aljegyzővé nevezte ki, Szentpétery Lajos mezőkászonyi kir. járásbíróági irnokot pedig a varanói kir. járásbíróághoz helyezte át. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Harsia Jusztinián, Pintér Kornél, Ulmanék Gyula, Stiller János és Pasztor József gyöngyösi állami főgimnáziumi rendes tanárokat rendes tanári minőségükben véglegesen megerősítette, Vargha Zsuzsanna topánfalvi és Antal Janka csermői állami kisdudóvónékol kolcsónoson át helyezte. A felség személye körüli miniszter a vezetésre alatt álló minisztériumban Knuff János irodaségdíztisztet irodatisztte számfelületi minőségben kinevezte. A nagyváradi kir. itélőtábla elnöke a vezetésre alatt álló kir. itélőtábla kerületébe Hollmager Béla végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká, a kolozsvári kir. itélőtábla elnöke Barth György végzett joghallgatót a kolozsvári kir. itélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Névmagyarázások. A belügyminiszter megengedte, hogy kiskoru Fried Mór gyulafehérvári lakos Felekire, Rosenberg Samu eperjesi lakos Rákosra, Adler Gyula úpesti lakos Aczélra, kiskoru Gescheidt József nagy-szalatti lakos Gondára, kiskoru Leuchtmann Nándor és Gyula debreceni lakosok Lászlóra, Makk Géza bezrovai lakos Magra, Holczler Antal silingyai lakos, valamint kiskoru gyermekei Imre, Dezső és

István Halászra, kiskoru Heilbrun Mór szabadkai lakos Horvára, kiskoru Brandenburg Manó úpesti lakos Bartára, Irsák Izrael Jakab maros-újvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Henrik, Lajos és Sarolta Fejérre, Schlesinger Dávid eperjesi lakos Salgóra, Mihálicsik János Andre diósgyőri lakos Mihályra változtatással vezetéknévtel.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, május 22.

Egy Kis-Ázsia felől előnyomuló depresszió süllyesztette ugyan a légnymást délkeleti Európában, de a helyzet egyébként változatlan és a magas nyomás centruma ma is déli Svédországra felelt vesztegel. A hőmérséklet eloszlása sem változott.

Az idő a Fekete tenger környékét kivéve Európaszerte száraz és jobbára felhőtlen volt. Nálunk csak a keleti és délkeleti határok mentén voltak zivataros esők, egyébként az idő száraz és jobbára felhőtlen volt.

A hőmérséklet jelentéktelenül süllyedt. **Különb.** Eynthe idő várható, helyenként, de inkább az ország déli és keleti részeiben zivataros esőkkel.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP PAP PAP

1. Szeszajkáló vasgép 8 db kivétel mátracsal	10. —	1. szőrfű mátracsal	4.50
1. rouge paplan	1.80	1. africue	5. —
1. prima	2.80	1. löszér	12. —
1. oachmir paplan	3.40	1. ablak köpös függöny	8. —
1. satin	3.80	1. szűs	1.50
1. szűs cachmir	4.80	1. gyapjú	4.50
1. szűs aksam paplan	8.50	2. ág, 1 szalaterítő bourei	5.50
1. fodros selyem ad. papl.	18.50	2. 1 gyapjú	12. —
1. jó vázson paplan lepedő	2. —	1. nagy szobasenyőgép	8.50
1. szűs ágylakár pokróc	2.50	1. nagy szobasenyőgép	8.50
1. szűs ágylakár pokróc	2.50	1. ágylakár I.	0.85
1. gyapjú	5.50	1. tepsytr ágylakár	1.50
1. jó löpökör	1.80	1. mir. jó fűzőanyag	40. —
1. téli pokróc	4.50	1. miniatúr	75. —
1. szűs fali szőnyeg	7.50		

GICHNER JANOS
paplan, mátracsal és kárpitosáru gyártás, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára
Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.
Arjegyzekek kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszékölnek, nem letartó árak kiserelésnek vagy a néző visszadátk.

ROBORIN

legolcsóbb idegerősítő szer.

Használatban kedvelt.

Vérszegénység, sápkor, elgyengülés, serophulusis, lábadozóknál, stb. orvosilag kipróbált.

Kapható minden gyógyszerertárban és droguista üzletben. **Kor. 2.50 és 1.50 ével.**

Roborin-táblácskák. Cukorkermes étvágytalanságnak.

Deutsche Roborin-Werke, Berlin N. W. 7.

Balatonfüred, gyógyhely és tengerfürdő

s a Balaton metropolisza.

Zalavármegyében (Magyarország). Posta, távirda helyben.

Fürdőidény május hó 19-étől szeptember hó végeig.

Azon gyenge üdülők és mellbetegek, kik Balatonfüred klímáját előbb használni akarják, május 16-tól itt minden kényelmel — meleg fürdők kivételével találhatnak.

Tiszta, önduzod, enyhe, egyenletes tóparti levegő; égvényes, sós, szén-savas, vasas források; juhsavó, tej és masszás gyógymód; szénsavas meleg pezsgő és szénsavas hidegfürdők, gőzfürdő, zuhanog, balaton-tavi hidegfürdők és uszodák. **Orvosi tekintélyek által igen ajánlva: vérszegénység, görvély, gümökör, csúz, kőszvény, légzőszervek hurutos bántalmi rekedtség, vérköpés, gyomor- és bélhurut, máj- és lépverbőség, női bajok idegbántalmakban.**

Elsőrangú fürdőintézet.

Hegyek által védett gyönyörű fekvés, díszes és célszerű berendezési gyögyterem, sétacsarnok, árnyékos sétányok, lombos park, fenyves liget, térzene, színelőadások, hetekint táncmulatság, élvezetes kirándulások, sétacsokolakázás. Elegáns lakások a Balaton partján épült Ipoly-, Erzsébet-, Klotild-udvarokban és a Grand-Hotelban; csinos nyaralók. Jó és mérsékelt étkezés: table d'hotel, ououvert 3 korona. A szobák ára 80 fillértől 10 koronáig. Junius 15-ig és augusztus 21-től a szezon végéig a lakások 30%-a, az étkezés a Grand-Hotel éttermeiben 20%-kal olcsóbb. Vasuti állomások: Siófok és Veszprém. Siófokról gőzhajón 1 óra. Veszprémtől bérkocsin 1 1/2 óra. Vasuti szezonjegyek 33 2/3% kedvezményvel, mentetői jegyek 3 napra féláron kaphatók. A fürdőintézet rendelő főirova: **Dr. Huray István.**

Lakásmegrendelések előleg mellett, Lingl Valerián fürdőigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüredi ásványviznek, mely mint étedi víz igen kedvelt, forrása: **Edeksuty I. ásványvíz-szállító Budapestben.** Ezenkívül kapható Szemerey Jánosnál Veszprémben és Lichtenneckert Józsefnél Szekesfehérvárott. Prospektusokat ingyen szolgá a

fürdőigazgatóság.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonatorvosi (a Décsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapial rendelő-intézet

IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (átjáróház és lift használat).

A legelhanyagoltabb húgyveszfolyásokat, legnagyobb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, az öntérfőtésztés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befocskondozás nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hágerinebajokat gyögyíti a legújabb gyögy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön várótermek. Levélekre díjtalanul azonnal válaszoltunk; esetleg gyögyszerekről is gondoskodva laoz.

Kész férfiruhák,

elegáns kivitelben, jutányosan beszerezhető

Leitersdorfer D. és Fia

férfiszabóknál

Budapest, Koronaherceg-utca 6. szám.

Mértékszerinti ruhák a legdivatosabb angol szövetekből elismert elegáns szabásban készülnek.

„The Gresham“

életbiztosító-társaság Londonban

Magyarországi fiók: Budapest, V. Ferenc József-tér 5-6. a társaság házában.

A társaság vagyona 1899. decem-ber 31-én — kor. 177,060.451. — Évi bevétel biztosítások és kamatból 1899. évi december 31-én 30,835.871. — Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszvásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) 383,793.872. — Az 1899. évben a társaság 5838 kötvényt állított ki — 56,097.103. — összeg értékben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet főlkja Budapestben, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

Jutalomdíjazott

SACHS ÁRMIN-féle

első magy. cs. és kir. szabadalm.

hordozható jégsekreányek gyára

Budapestben, Gyár. VIII., Bzerérdi-a. 19-és főraktárhelyiség: József-körút 15.

Külföldre a nagy milliónyi örömmel.

Ajánlunk újonnan szerkesztett jégköszörműt a sör, bor, tej, víz, hús, ételstb. behűtésére, valamint tartályait számára a gépeit annak előállítására, minden nagyságban és alkában, nemkülönbön szabadalmazott legújabb és leggyakorlatibb fémházból és ónházba oszajtott és hordóknak, szelvényű sörhöz, melyek folyton a legújabb választásokban raktárban tartanak a legolcsóbb árak mellől. Arjegyzekek és ábrák ingyen megküldenek.

Olcsó butoreladás!

Gömöri Fülöp hazai gyártmányú asztalos-és kárpitos-áruház

A budapesti leghírneveesebb asztalosmesterek által szállítandó készített butorok, alant jegyzett legolcsóbb árakban 3 évi jutalással mellett 120 eladatkant és kérjük a t. o. butorvásárló közönséget, bennünket meglátogatni.

Hálósobák	100, 120, 150, 170 forint és följebb
Ebédioszobák	130, 155, 175
Szalongasztalok	75, 95, 120

Nagy választék szekreányek, ágyak, könyvtáreányek, íróasztalok, ottománok, ebédioszobák és szőnyegekben,

V., Váci-körút 4., I. em. (Az Anker-udvarral szemben.)

35013. 1001. számhoz.

Bérleti hirdetemény.

A somlyóvásárhelyi vallásalap. urad. tulajdonához tartozó, Veszprém megyében Kis-Acsád község határában fekvő 644⁰⁸/1600 kat hold kiterjedésű „Ujfalu“ pusztai birtok, a rajta levő gazdasági épületekkel együtt az alólirott miniszterium IX-ik ügyosztályában (V. ker. Vadász-utca 33. sz.)

f. 1901. évi junius hó 20-án

tartandó nyilvános zárt ajánlatu verseny utján 1901. évi október hó 1-től kezdődő 15 évi bértartamra haszonbérbe fog adni.

A 2000 korona bánatpénz letételét igazoló pénztári nyugtával felszerelt és 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok a fent jelzett nap délelőtti 10 óráig a miniszterium segédhivatali igazgatóságánál nyújthatók be.

A részletes haszonbéri és versenytárgyalási feltételek a miniszterium segédhivatali igazgatóságánál, valamint a somlyóvásárhelyi közalap. kir. gazdasági felügyelőségénél, a hivatalos órák alatt betekintheők.

Budapest, 1901. évi május hó 18-án.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumtól.

Olcsó butoreladás.

2 szekrény, 2 ajtó fényezett	30 frt	1 ebédioszobák, ónémet stíl	3.50 frt
2 ág, fényezett	22	1 íróasztal, 3 fiók	18
1 éjjeli szekrény, fényezett	8	1 hálósoba, matt díofa	100
1 mosdó, 2 ajtó, fényezett	14	1 hálósoba, faragott	130
2 szekrény, 2 ajtó, díofa, matt	30	1 garnitúra crépe- vagy bourette-behuzat	55
2 ág, magas, díofa, matt	26	1 garnitúra selyem-behuzat	80
1 éjjeli szekrény, díofa, márványtal	8	1 garnitúra plüss-behuzat	80
1 kredenc, 4 ajt, fülkék, faragott, márv.	40	1 szalonasztal	10
1 diván, magas támla szőnyeggel	40	1 consol márványtal és tükör	28
1 ebédioszobák, díofa, matt	12		

Nagy választék egyszerű, valamint a legdíszesebb kivitelű butorokban.

Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe
Budapest, Erzsébet-tér 18 Sas-utca sarok, I. omelet.
Arjegyzekek kívánatra ingyen és bérmentve.

A PÜNKÖSDI ÜNNEP és a nyári idényre ajánlom

LÜSZTER- MOSÓ- és LAWN-TENNIS- FÉRFI-, FIU- és GYERMEKRUHA-KÜLÖNLEGESSÉGEIMET. NEUMANN M., IV., Muzem-körút 1.

! Most jelent meg!! III-ik kiadásban Dr. Kiss Arnold vöszpári-főbíró "MIRJAM" című iradékos könyve, zaid nők számára. Ára csinos vászonkötésben 2 korona 40 fillér. Kapható: KÖVES BELA könyvtárolól Vöszpáriben és minden hazai könyvtáraknál.

Elégedetlenség lehetetlen! Meg nem felelőért a pénz kifogás nélkül visszaadatik. Felöltő 9 frt, kammarn-öltöny 14 frt, havelock egész gallérral 9 frt. Mind tiszta gyapjuból. Rothberger Jakab csász. és kir. udvari ruha-szállító Budapest, Váci-utca 6. szám.

TYUKSZEM szemölcs stb. három nap alatt a **NÁDOR-TAPASZ** használata által biztosan és gyökeresen eltávolítható. 1 adag ára 1 korona, vidékre a pénz előzetes beküldése után bérmentve 1 korona 20 fillér. Főraktár: **Nádor-gyógyszertár** Budapest, VI. Váci-körút 17.

Dr. Lengiel nyirfabalzsam kir. szab. Svédhonra. Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyírfaiból kifolyik, és annak bűzét megőrizzük, embezzeléseket és mint a legkiválóbb szagtörő volt ismeretes, ha azonban ezen nedv, a felhaladó tisztaságot szorított ki, azaz a nyírfa nedvét tisztítottuk, azaz a nyírfa nedvét tisztítottuk, azaz a nyírfa nedvét tisztítottuk... **OPO-KRÉM** használata. Egy téglai 1 korona 20 fillér. **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 29. sz.

PÉNZT Előnyös feltételek mellett négy év alatt visszafizethető kölcsönt nyújt kereskedőknek, iparosoknak, tisztviselőknek valamint katonatiszteknek stb. **Magyar takarékpénztár és hitelegyesület m. sz.** VII., Kerepesi-ut 6. II. em. 9. Takarékpénztárat és folyószámla letételeket 5%-al kamatoztat. **Hitelekértvény-árnyal kívánatra ingyen és bérmentve.**

LUSER L. TURISTA-TAPASZ. Biztonság és gyorsan ható... **SOHWENK L.** győztes. BUDAPEST-BÉCS. Képesítéssel... **1 doboz ára kor. 1.20. 3 doboz 1.60.** Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerész Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 29.

Hazai Ipartermelők Ismertetője.

Ruházati ipar. Legjobb egyenruhák, legjobb díszöltönyök, legjobb libériák, valódi olasz vivőszerek, Tiller Mór és Társa és. és kir. udvari szállítóknál Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Szombathelyi magyar pamutipar, Doctor Hermann S. Szombathely. Gyárt nyers, fehéretett és színes pamutárakat.

Wolfner Gyula és társa gyapjamosó Ujpesten.

Gép ipar. Rök István Budapest, IX., Soroksári-utca 24 és Kelenföld. Gőzgépek, gőzkazánok, szivattyúk, hűtők, jéggépek, vizmű, gőzmalom, gőztelep, olajgyári- és borszáti berendezések.

Beschner A. M. és fia, m. kir. udvari mű-ároöntők, Budapest, VII. külső vasút 119. Erőontvények, díszítványok és szoboröntvények.

Sangerhauseni gépgyár magyarországi gyártelepe. Budapest, Külső Váci-ut 1443. Gyárt az összes mezőgazdasági iparok számára szükséges gépeket, főleg cukorgyári és szeszgyári berendezéseket.

Kühne E. mérlegárúipari gépgyára Hecseban. Főraktár: Budapest VI., Váci-körút 57/a. "Hungaria-Drill" és mindenemű gazdasági gépek.

Hirmana Ferenc fémöntő és erőará gyár. Budapest, VII. Csányi-u. 9.

Miklóssy-féle acélmgyár Pécs. Gyárt mezőgazdasági, bányászati és vasúti szerszámokat. Árjegyzék kérésre.

Papír ipar. Első magyar acélrózól, tollszár- és indigó másolóipar-gyár. Schuler József, Budapest, Gyártelep és Iroda VI. Dalnok-u. 26. sz. Gyárt vegyi osztályában: Fényérzékeny negatív és pozitív másolópapírt és vízment. Szabadalmazott indigó és színes másolópapírt. Rajzmaszólapírt és olajlapokat. Fénymásoló-alkotó "acsona" eszközöknek: egy 1 méter negatív 1 kor. 30 fill., pozitív 1 kor. 70 fill.

Butor ipar. Tornatermek teljes berendezését és felszerelését vidékre is, elvállal a legelőnyösebben **Szefter Antal** ipartelepe Budapest IV., Károly-utca 1. boltszám 12. Központi városához épület, Árjegyzék kívánatra ingyen.

Bőr ipar. Wolfner Gyula és társa bőrgyára Budapest, Gyári Ujpest. Iroda: VII., Károly-körút 3. Ló-, juh-, gepszi és kispőr, talp-, blankbőr, hajtó-, varró-éj kőtőszíjak, hadifelszerelés cikkek.

Hirschler-féle szék-gyár Budapest, VIII. Baross-utca 135. Telefon 53-12. Nagy raktár és választék minden fajta ebédizsákban a leggyyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, egészen berúthattal, bőrbetéttel, valamint nádúléssal. Legjobb kivitel. Kizárólag saját gyártmány.

Agyag és üvegyipar. **Lédeker Márton, Écsod (Biharm).** Tűztűző (chamotte) téglák, díszteglák piros és fehér, alagsóteglák, gyári kemény téglák, francia hornyolt tetőcserep, kítőnő mész.

Hangszer ipar. **Thék Endre** egyedüli magyar zongoragyáros **BUDAPEST,** Üllői-ut 66. szám. hol nagy választék áll a t. közönség részére, különböző bel- és külföldi fanelemekből, német, francia és angol gépezetű és a legmesszebbmenő jólállás mellett. Raktárak vidéken is.

Műszerek. **Polgár Sándor, m. kir. szab. nyert orvosi mű-és kétszeresnél, Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz.** különösen beszeresnek jutányosan beszeresnek "hazai" saját gyártmányú **serkötők, hátegyesztartók, ortopaediai-készletek, műláb, műkéz stb.** betegápoláshoz szükséges eszközök és tárgyak. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Élelmi szerek. **Weisz Mór és Társa l. gyula** cognac és likör-gyár, törkény és pálinka-főzdeje Gyula (Békés megye). Mindennapi gyümölcsből párolt szeszos italok, cognac, szivórium, likörök és rumok.

Vegyészeti ipar. Magyar gyártmány tengerentúli termékekből praeparált természetes pálmák, sorkosorok pálmákból összeállítva, parafa és nyirfakéregből stb. különlegességek gyártása. Fodor József, Szabadka.

ELEGÁNS ERNYŐK 2.90, 3.90, 4.90, 5.90 frt. **Magasin Francais** Kossuth Lajos-utca 4. Standard-(Dreher)-palota sarkán. **Óriási választék legújabb párisi övekben.** 550. A. szám. 1901.

Hirdetmény. A kereskedelemügyi m. k. miniszter ut 6. excoellencia 1901. évi április hó 12-én 90941. 1900. II. sz. a. a budapest-vác-kassai állami közút 81-93 km. szakaszán levő 68., 69. és 70. számú brák helyett építendő Ipolyhid és átéri hid létesítése alkalomával felmerülő bontási, utátthelyezési, mederrendezősi, hidalapítványi, hidpályaberendezési és próbatervezési munkákat 1886 kor. 14 fill. összeg erejéig engedélyezte. A fentemlített munkálatok fogantatásának biztosítása céljából az 1901. évi július hó 3-ik napjának déli 11 órájára a Balassa-gyarmati m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdetik. A versenyzői ajánlatok felhívataknak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó az "általános feltételeknek" megfelelően kiállítandó zárt ajánlatok, a melyekben az ajánlott összeg a kiírt összeg százalékában fejezendő ki, a kiírt összeg 5%-át kitevő bantépemenként akadémiai kir. adóhivatal vagy államépítészeti hivatali letétbehelyezésre vonatkozó vonványai felszólítva, a fenti nap d. e. 11 órájáig a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalhoz benyújtandó. A nevezett m. kir. államépítészeti hivatalhoz benyújtandó műszaki művelet a nevezett hivatalnál, a rendes hivatalos órákban napenkint megtekinthető. Balassa-Gyarmaton, 1901. május hó 15-én. **M. kir. államépítészeti hivatal Balassa-Gyarmaton.** A hivatal főnöke: Poinszky Emil kir. főmérnök.

Agulár Dávid Fia Bpest, Deák-tér 6. Király-utca sarok. Magyarország egyedüli cipőgyára, mely 1 évi irásból jöjjel állást vállal minden cipőért, mely az általa felkelté Gazi-kefencsereivel hova lesz. Minden cipőhöz 1 Gazi-kefencsere ingyen. Vidékre 3 kilóig 30 krt számítok és portómentesen külföldre a cipőt. Kérni képes árjegyzékem ingyen. Mert nekem elmondó, ha a lábaid bármilyenben egy papírcipőre állva lennél. **Férfi vixbőr sima cipő, erős . . . . . 3.-** **Férfi vixbőr, sima kivitel . . . . . 3.20** **Férfi legf. vix fűzős cipő, gavalier . . . . . 3.40** **Dívtós barna lugaris fűzős, elegáns . . . . . 3.80** **Legf. szaloncipő fűzős v. dugós . . . . . 4.-** **Parisi dívtós box calv-bőr, feltűző elegáns . . . . . 4.50** **Női zergebőr fűzős v. dugós, erős . . . . . 3.-** **Női zergebőr rombos, elegáns . . . . . 3.90** **Dívtós barna feltűző, sima . . . . . 3.-** **Saloncipő fűzős v. dugós, elegáns . . . . . 3.50** **Parisi dívtós box calv-bőr fűzős v. rombos, feltűző elegáns . . . . . 4.-** **Gyermekcipő 1 évű 1.50, 2 évű 1.20** **3 évű 1.50, 4 évű 1.80, 5 évű 2.-** **10-ig 2.- frt.** Nem megfelelő cipő kicserélek, vagy a pénzt visszaadom.

MAGYARON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ORAUZLETE **BRAUSWETTER JÁNOS** SZEGEDEN 68. és kir. útja 10. számán SZAB. KRÓNOMETER- ÉS MŰ-ÓRAS FELTÁLLÓJA A REMONTÓIR INOÁRÁKNAK STB. STP. **ÓRAK ÉKSZEREK** 74. ÁSSAL **RESZLETFIZETÉSRE!** JAVÍTÁS 3 ÉV JÓTÁLLÁS MELLETT.

Minden szó egykori beiktatás nonpareille betűből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

Levélbéli tudakozására ingyen adunk felelőségiát, csak a vélemler szűkebbé helyeteket hall mellőzni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetések... Breuer névrek... Engelman Mór... Frank Pál... Fischer J. B.

Szép ismeretlen... Egy kedélyes... Kereslet... Segéd... Utazók... Bizalmi állásban... Tervezői... Tár... Kertre... Hordókat... Lakókat... Képviselet fűszer... Államhivatalnok... Nőművelő öhaját... Egy barna... Urak!

KINÁLAT. Tanárjelölt... Nevelőnk... Nyelvmester... Cimbalmozni... Francia mernöki... Französisch Musik... Kerékpárokat... Hínté... Pénzkölcsönt... 95 holdas... Pénzkölcsönt... Vidéki... Cimbalom-művésznő... Szoba... Zongora... Hordó mérleg... Kávécsarnok... Egy jókarban... Diszes... Ruganyos... Vasárnapok... Egy nagyon... Csinosan burtozott... Felső Erdélyi... Balafonfűrdő... Zongora... A ki hegedűt... Való Echo-Phonograph... Elegánsan és... Pénzkölcsönt... Butor... Lakás... Irodába... Butor... Eladó... Jósno... Kétféle... Vizsgázók... Csinosan burtozott... Budapesti házak... Házak, telkek... Csinosan burtozott... Ur! öltöny... Elegánsan burtozott... Alsórák... Csinosan burtozott... Ruhavarrónó... Felső Erdélyi... Górgógyár... Balafonfűrdő... Zongora... A ki hegedűt... Való Echo-Phonograph... Elegánsan és... Pénzkölcsönt... Butor... Lakás... Irodába... Butor... Eladó... Jósno... Kétféle... Vizsgázók... Csinosan burtozott... Budapesti házak... Házak, telkek... Csinosan burtozott... Ur! öltöny... Elegánsan burtozott... Alsórák... Csinosan burtozott... Ruhavarrónó... Felső Erdélyi... Górgógyár...

Balafonfűrdő... Zongora... A ki hegedűt... Való Echo-Phonograph... Elegánsan és... Pénzkölcsönt... Butor... Lakás... Irodába... Butor... Eladó... Jósno... Kétféle... Vizsgázók... Csinosan burtozott... Budapesti házak... Házak, telkek... Csinosan burtozott... Ur! öltöny... Elegánsan burtozott... Alsórák... Csinosan burtozott... Ruhavarrónó... Felső Erdélyi... Górgógyár...

The Berkitz School... Én Csillag Anna!

of Langua... Fordítások... Nagy emeleti és földszinti utcai helyiség kerestetik... Urasági butort... Legjobb Szegedi Szakácskönyv... Megjelent a Szegedi Új Szakácskönyv... Szekula Teréz... Otodik bővített és javított kiadás... Ára kemény kötésben 4 korona... Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatallal... Hölgyeim! Nem csodálom, ha a hölgyek a sok hirdett acrcrém és piperekekkel nehezen választanak... Tisztelttel kérem nekem egy tégelyt kitűnő hajkencésből postautánvétellel küldeni... T. Csillag Anna urnőnek! Kérem nekem kiváló kenőcsből 3 tégelyt küldeni... Ebenstein Girardi Jakab Triostz... T. Csillag Anna urnőnek! Kérem egy tégelyt Csillag-féle hajkencésből, mint már volt címre postautánvétellel küldeni... Hohenhe hercegnő, szül. Salm-hné, Alt-Aussee... T. Csillag Anna urnőnek! Kérem 2 tégelyt kitűnő kenőcsből postautánvétellel küldeni... Reindorf Seiweng L-né, os. és kapitány neje, Prága... T. Csillag Anna urnőnek! Kérem 2 tégelyt kitűnő hajkencésből 3 tégelyt küldeni... Gróf Courcy Félix Bécs.

Apró hirdetések... Breuer névrek... Engelman Mór... Frank Pál... Fischer J. B.

Szép ismeretlen... Egy kedélyes... Kereslet... Segéd... Utazók... Bizalmi állásban... Tervezői... Tár... Kertre... Hordókat... Lakókat... Képviselet fűszer... Államhivatalnok... Nőművelő öhaját... Egy barna... Urak!

KINÁLAT. Tanárjelölt... Nevelőnk... Nyelvmester... Cimbalmozni... Francia mernöki... Französisch Musik... Kerékpárokat... Hínté... Pénzkölcsönt... 95 holdas... Pénzkölcsönt... Vidéki... Cimbalom-művésznő... Szoba... Zongora... Hordó mérleg... Kávécsarnok... Egy jókarban... Diszes... Ruganyos... Vasárnapok... Egy nagyon... Csinosan burtozott... Felső Erdélyi... Górgógyár... Balafonfűrdő... Zongora... A ki hegedűt... Való Echo-Phonograph... Elegánsan és... Pénzkölcsönt... Butor... Lakás... Irodába... Butor... Eladó... Jósno... Kétféle... Vizsgázók... Csinosan burtozott... Budapesti házak... Házak, telkek... Csinosan burtozott... Ur! öltöny... Elegánsan burtozott... Alsórák... Csinosan burtozott... Ruhavarrónó... Felső Erdélyi... Górgógyár...

Balafonfűrdő... Zongora... A ki hegedűt... Való Echo-Phonograph... Elegánsan és... Pénzkölcsönt... Butor... Lakás... Irodába... Butor... Eladó... Jósno... Kétféle... Vizsgázók... Csinosan burtozott... Budapesti házak... Házak, telkek... Csinosan burtozott... Ur! öltöny... Elegánsan burtozott... Alsórák... Csinosan burtozott... Ruhavarrónó... Felső Erdélyi... Górgógyár...

The Berkitz School... Én Csillag Anna!

of Langua... Fordítások... Nagy emeleti és földszinti utcai helyiség kerestetik... Urasági butort... Legjobb Szegedi Szakácskönyv... Megjelent a Szegedi Új Szakácskönyv... Szekula Teréz... Otodik bővített és javított kiadás... Ára kemény kötésben 4 korona... Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatallal... Hölgyeim! Nem csodálom, ha a hölgyek a sok hirdett acrcrém és piperekekkel nehezen választanak... Tisztelttel kérem nekem egy tégelyt kitűnő hajkencésből postautánvétellel küldeni... T. Csillag Anna urnőnek! Kérem nekem kiváló kenőcsből 3 tégelyt küldeni... Ebenstein Girardi Jakab Triostz... T. Csillag Anna urnőnek! Kérem egy tégelyt Csillag-féle hajkencésből, mint már volt címre postautánvétellel küldeni... Hohenhe hercegnő, szül. Salm-hné, Alt-Aussee... T. Csillag Anna urnőnek! Kérem 2 tégelyt kitűnő kenőcsből postautánvétellel küldeni... Reindorf Seiweng L-né, os. és kapitány neje, Prága... T. Csillag Anna urnőnek! Kérem 2 tégelyt kitűnő hajkencésből 3 tégelyt küldeni... Gróf Courcy Félix Bécs.

185 cm. h. óriás Loreley-hajam, melyet az általam föltalált kenőcsrel 14 havat használt után kaptam. Ezek kenőcs az egyáltalán szer, mely hajhullás ellen, a növekedés előmozdítására s a hajjal egyenesre alkalmasnak találtam. Utánna szép toll szálak növekedés s más rövid használat úgy a haj, mint szálaknak természetesen fényt és sűrűséget kölcsönöz, a gyors ozulástól legkevesebb 6-8 hónapig megőrzi a hajját.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 forint.

Széküldés naponta a pász előleges beküldése vagy utánvétellel a gyűlés az egész világba a gyűlés, a hova a rendezés cikmeknek.

Csillag Anna BECS: I. Seltergasse 5. BERLIN: Friedrichstrasse 56.

T. Csillag Anna urnőnek Sziveskedjen a tégelyt elismert hajnövesztő kenőcsből küldeni utánvétellel aiant címre: Gavlani-Auersperg grófné Schloss Gleichenberg-Gratz.

T. Csillag Anna urnőnek! Kérem címre ismét 2 tégelyt kitűnő hajnövesztő kenőcsből postautánvétellel küldeni. Baumgarten Emil Steyer.

T. Csillag Anna urnőnek! Kérem címre egy tégelyt kitűnő kenőcsből küldeni. Lovag Liebig Lajos Reichenberg.

Tek. Csillag Anna urnőnek! A részemre szállított kenőcs kitűnő szolgálatot tett s örömmre szolgál, hogy oly rövid használat után már annak előnyös hatásáról értesíthetem. Végül megjegyzem, hogy minden barátomnak és ismerősömnek szivesen ajánlom. Sandroek Adél szinész.

T. c. Tisztelttel kérem nekem egy tégelyt kitűnő hajkencésből postautánvétellel küldeni. Grót Stahrenberg Guld, Kátpód.

T. Csillag Anna urnőnek! Kérem nekem kiváló kenőcsből 3 tégelyt küldeni. Ebenstein Girardi Jakab Triostz.

T. Csillag Anna urnőnek! Kérem egy tégelyt Csillag-féle hajkencésből, mint már volt címre postautánvétellel küldeni. Hohenhe hercegnő, szül. Salm-hné, Alt-Aussee.

T. Csillag Anna urnőnek! Kérem 2 tégelyt kitűnő kenőcsből postautánvétellel küldeni. Reindorf Seiweng L-né, os. és kapitány neje, Prága.

T. Csillag Anna urnőnek! Kérem 2 tégelyt kitűnő hajkencésből 3 tégelyt küldeni. Gróf Courcy Félix Bécs.